

PROGRAMACIÓN 6º CURSO DE PRIMARIA- CURSO 2020/21

1-CONTEXTO

2.-CONTRIBUCIÓN DE CADA ÁREA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

3-OBXECTIVOS XERAIS

4-OBXECTIVOS ESPECÍFICOS POR MATERIAS

- 4.1- Lingua Castelá e Literatura
- 4.2- Lingua Galega e Literatura
- 4.3- Matemáticas
- 4.4- Ciencias da Natureza
- 4.5- Ciencias Sociais
- 4.6- Educación Plástica e Visual
- 4.7- Valores Cívicos e Sociais

5- CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES E TEMPORALIZACIÓN POR MATERIAS

- 5.1- Lingua Castelá e Literatura
- 5.2- Lingua Galega e Literatura
- 5.3- Matemáticas
- 5.4- Ciencias da Natureza
- 5.5- Ciencias Sociais
- 5.6- Educación Plástica e Visual
- 5.7- Valores Cívicos e Sociais

6-METODOLOXÍA DIDÁCTICA

7-MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

8-PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

9-CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

10-MÍNIMO DOS ESTÁNDARES PARA A AVALIACIÓN POSITIVA

11-MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

12-PROGRAMA DE REFORZO PARA A RECUPERACIÓN DE MATERIAS PENDENTES

13-ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

14- ACCIÓNS PREVISTAS DACORDO CO PROXECTO LECTOR

15-INTEGRACIÓN DAS TICs

16-CRITERIOS PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN

1-CONTEXTO

CPI de XANCEDA: MESÍA

Único grupo de 6º curso de Enseñanza Primaria do centro, formado por 17 alumnos e alumnas, dous deles con adaptación curricular significativa, un con adaptación a un nivel de 4º nas linguas e naturais e sociais, e o outro con adaptación curricular en todas as materias a un nivel de infantil, xa que non le nin escribe, e en matemáticas recoñece os números unicamente ata dez. Ambolos dous alumnos precisan de apoio dentro da aula por parte da profesora de PT e profesorado con dispoñibilidade horaria, e de sesións fóra da aula de PT e AL. Os restantes 15 alumnos-as comezan o curso de sexto con todas as materias superadas de 5º, agás dous alumno que suspenderon algunha materia.

Incorpórase durante o mes de setembro un alumno procedente doutro centro con algunha materia suspensa que tamén precisará reforzo educativo. Destes 15 alumnos, 4 precisan de reforzo nas áreas de linguas e matemáticas.

Dado que o último trimestre do curso pasado o traballo realizado polo alumnado foi a través da aula virtual e de videoconferencia, e aínda que en xeral acadaron as aprendizaxes imprecindibles reflectidas na modificación da programación feita atendendo a orde do 27 de abril de 2020, será necesario repasar e reforzar os conceptos básicos durante o mes de setembro, sobre todo nas áreas de linguas e matemáticas. Así mesmo levarase a cabo unha avaliación inicial para comprobar a situación de cada alumno e alumna.

Esta programación abarca as materias de Ciencias Naturais, Ciencias Sociais, Lingua Castelá, Lingua Galega, Matemáticas, Plástica e Valores Cívicos e Sociais. Cada apartado fai referencia a todas estas materias.

2.- CONTRIBUCIÓN DE CADA ÁREA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

ÁREA DE CIENCIAS DA NATUREZA.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A área contribúe de forma substancial á competencia básica en ciencia e tecnoloxía, xa que moitas das aprendizaxes que integra están totalmente centradas na interacción do

ser humano co mundo que o rodea. A competencia vaise construíndo a través da apropiación de conceptos e habilidades que permiten interpretar o mundo físico próximo, así como do achegamento a determinados trazos do método co que se constrúe o coñecemento científico: saber definir problemas, estimar solucións posibles, elaborar estratexias, deseñar pequenas investigacións, analizar resultados e comunicalos.

Comunicación lingüística

A área contribúe de forma substancial a esta competencia porque a información aparece como elemento imprescindible dunha boa parte das súas aprendizaxes. A información preséntase en diferentes códigos, formatos e linguaxes, e require, polo tanto, procedementos diferentes para a súa comprensión. Ler un mapa, interpretar un gráfico ou observar un fenómeno, esixe procedementos diferenciados de busca, selección, organización e interpretación, que son obxecto, prioritario de aprendizaxe na área. O alumnado deberá diferenciar progresivamente entre a linguaxe de comunicación interpersonal e a que se utiliza na ciencia para explicar feitos e fenómenos e utilizaranse varios tipos de linguaxe: oral, escrita, gráfica e simbólica. Asimesmo é importante o vocabulario específico da área.

Competencia dixital

A área inclúe explicitamente os contidos que conducen á alfabetización dixital, coñecemento cuxa aplicación contribuirá ao desenvolvemento da competencia dixital. A utilización básica do ordenador, o manexo dun procesador de textos e a busca guiada na internet, contribúen de forma decisiva ao desenvolvemento desta competencia. As TIC constitúen un acceso rápido e sinxelo á información sobre o medio; son ademais unha ferramenta atractiva, motivadora e facilitadora das aprendizaxes xa que permite aproximar seres vivos, reaccións químicas ou fenómenos físicos á súa experiencia.

Conciencia e expresións culturais

Esta competencia, con respecto á área de Ciencias da Natureza, require os coñecementos que permitan acceder ás distintas manifestacións da herdanza cultural nos ámbitos tecnolóxicos e ambientais, para apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico

Competencias sociais e cívicas

Desde a área de Ciencias da Natureza contribuiremos a esta competencia na medida na que os alumnos e as alumnas desenvolverán as súas habilidades de relación social e respecto nos traballos cooperativos e grupais, así como no uso de novas metodoloxías, como o traballo por proxectos, que requirirán dunha maior autonomía e capacidade de reacción do alumnado, de modo que se potencien estas habilidades.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

A área de Ciencias da Natureza inclúe contidos directamente relacionados co desenvolvemento do sentido de iniciativa persoal, ao ensinar a tomar decisións desde o coñecemento dun mesmo, tanto no ámbito escolar coma na planificación de forma autónoma e creativa de actividades de lecer. A planificación e a xestión de proxectos de traballo, ben de forma individual ou en equipo, contribúen ao desenvolvemento desta competencia, xa que implican transformar as ideas en accións, afrontar os problemas e aprender dos erros, calcular e asumir riscos, elixir con criterio propio, ser perseverante e responsable, ser creativo e emprendedor, manter a motivación, ser crítico e conservar a autoestima. e tamén obriga a dispoñer de habilidades sociais de relación e liderado de proxectos.

Aprender a aprender

Para que esta área contribúa ao desenvolvemento da competencia para aprender a aprender, deberá orientarse de maneira que se favoreza o desenvolvemento de técnicas para aprender, organizar, memorizar e recuperar a información, tales como resumos, esquemas ou mapas mentais, que resultan especialmente útiles, nos procesos de aprendizaxe desta área. Por outra banda, a reflexión sobre que se aprendeu, como e o esforzo por contalo, oralmente e por escrito, contribuirá ao desenvolvemento desta competencia.

AREA DE CIENCIAS SOCIAIS

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A área contribúe de forma substancial á competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía. Así mesmo, ofrece o uso de ferramentas matemáticas, tales como medidas, escalas, táboas ou representacións gráficas, contribuindo así ao desenvolvemento da competencia matemática para a resolución de tarefas e problemas da vida cotiá.

Comunicación lingüística

A área de Ciencias Sociais contribúe significativamente a fomentar e mellorar a comunicación e o diálogo no alumnado, a estruturación do discurso, a capacidade de síntese e, polo tanto, o desenvolvemento da competencia en comunicación lingüística.

Competencia dixital

Contribúe tamén de forma relevante á competencia dixital. En primeiro lugar, a información aparece como elemento imprescindible dunha boa parte das aprendizaxes da área, esta información preséntase en diferentes códigos, formatos e linguaxes e require, xa que logo, procedementos diferentes para a súa comprensión. As TIC ofrecen múltiples posibilidades de búsqueda e organización da información. Ler un mapa, interpretar un gráfico, observar un fenómeno ou utilizar unha fonte histórica, esixe o uso de procedementos diferenciados de busca, selección, organización e interpretación, que son obxecto de aprendizaxe, nesta área.

Conciencia e expresións culturais

A contribución da área á competencia conciencia e expresións culturais céntrase no coñecemento das manifestacións culturais, na valoración da súa diversidade e no recoñecemento daquelas que forman parte do patrimonio.

Competencias sociais e cívicas

Respecto das competencias sociais e cívicas hai que considerar dous ámbitos. Por un lado, as relacións próximas (a familia, os amigos, os compañeiros, etc.), que requiren favorecer a toma de conciencia persoal de emocións e sentimentos e o desenvolvemento de actitudes de comunicación, diálogo, de resolución de conflitos con asertividade. Un segundo ámbito é aquel que transcende as relacións próximas ao alumnado, abordar o

barrio, o municipio, a comunidade, o estado, a Unión Europea, etc. Comprender a súa organización, as súas funcións e os mecanismos de participación da cidadanía, van máis alá dos aspectos conceptuais e require da aprendizaxe de destrezas sociais e actitudes.

Esta área convértese así nun espazo privilexiado para reflexionar sobre os conflitos, asumir responsabilidades respecto do grupo, aceptar e elaborar normas de convivencia, tanto en situacións reais que hai que resolver diariamente, coma nas propias do ámbito social no que se vive.

Sentido da iniciativa e espírito emprendedor

Inclúense contidos directamente relacionados co desenvolvemento desta competencia ao ensinar a tomar decisións e iniciativas de forma autónoma e creativa de actividades de lecer, asumir responsabilidades e riscos, actuar con responsabilidade e sentido ético no trabalo, atopar posibilidades no medio, amosar entusiasmo pola tarefa, contribúen ao desenvolvemento desta competencia.

Aprender a aprender

A aprendizaxe das Ciencias Sociais contribuirá ao desenvolvemento da competencia aprender a aprender, mediante desenvolvemento de técnicas para tratar a información: a realización de resumos, esquemas ou mapas conceptuais que resultan especialmente útiles nos procesos de aprendizaxe. Por outra banda, a reflexión e expresión oral e escrita sobre que se aprendeu, como e para que, contribuirá ao desenvolvemento desta competencia.

ÁREA DE LINGUA CASTELÁ

Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología

O traballo desta competencia está baseado na experiencia, polo que partiremos sempre do mais cercano para poder abordar as diferentes situacións que o alumnado pode atopar. A resolución de problemas será unha ferramenta esencial para traballar a expresión oral e escrita. Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida e aplicar os coñecementos matemáticos á resolución de situacións problemáticas tamén desenvolve esta competencia.

Comunicación lingüística

As destrezas comunicativas son un eixe importante, polo que dotaremos ao alumnado de ferramentas que posibiliten o manexo progresivo da súa capacidade de comprensión e expresión tanto oral como escrita para poder axustarse á realidade cambiante.

Competencia dixital

Esta competencia aporta moitas alternativas e formas de chegar a unha mellora da búsqueda da información de forma inmediata, entre outras cousas; isto lévanos á necesidade de saber manexar diferentes ferramentas para a adquisición de destrezas nesta área. Empregar distintas fontes de búsqueda, seleccionar o uso das máis fiables, elaborar información usando ferramentas TIC, actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e aplicar criterios éticos contribúe ao desenvolvemento desta competencia.

Conciencia y expresiones culturales

Esta competencia require un amplo abanico de característica, entre elas o dominio do compoñente socio-cultural. Mostrar respecto cara o patrimonio cultural, valorar a interculturalidade, expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos, apreciar a beleza das expresións artísticas e elaborar traballo se presentacións con sentido estético, contribúen ao seu desenvolvemento.

Competencias sociales y cívicas

El desarrollo de esta competencia invita a crear ciudadanos conscientes e interesados en el desarrollo y la capacidad de interactuar en todos los ámbitos que forman y van a formar parte de su vida. Desenvolver a capacidade diálogo, mostrar dispoñibilidade de participación activa, aprender a comportarse desde o coñecemento dos ditintos valores e concebir unha escala propia de valores e actuar conforme a ela, facilitan o desenvolvemento desta competencia.

Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor

Esta área conleva unha aprendizaxe proactiva, polo que é conveniente coñecer e utilizar os componentes da lingua para entrenar diferentes habilidades como forma de adquirir e fomentar o emprendemento: optimizar recursos persoais, xestionar o traballo en grupo, configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa e actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.

Aprender a aprender

Esta competencia adquirese a través da acción comunicativa no contexto de situacións sociais reais; ditas situacións supoñen distintas tarefas que nos levan a adquirir de forma progresiva aquilo que se pretende no alumnado. Para entrenar esta competencia o alumnado debe tomar conciencia da propia aprendizaxe, planificando os recursos e pasos a realizar, desenvolvendo estratexias de comprensión e avaliando a consecución de obxectivos desta aprendizaxe.

ÁREA DE LINGUA GALEGA E LITERATURA.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

O desenvolvemento desta competencia nesta área curricular permítenos utilizar, interpretar e expresar con claridade situacións cotiás contendo elementos matemáticos. Así mesmo, ofrece a posibilidade real de utilizar a actividade matemática en contextos variados para poder desenvolver así a utilización da linguaxe como instrumento para poder comunicarse e expresarse a diferentes niveis.

Comunicación lingüística

A expresión oral e a expresión escrita requiren dun adestramento en cada unha das áreas. De forma sistemática procuraremos adestrar polo menos un descriptor en cada unha das unidades didácticas.

Debido ao carácter da área, trataremos de que adquiran as destrezas comunicativas no uso da lingua. Será unha prioridade dotar o alumnado de estratexias que favorezan unha correcta aprendizaxe e que lle aseguren un manexo efectivo nas situacións cotiás e en diferentes contextos nos que se encontre.

Competencia dixital

Ser competente na utilización das Tecnoloxías da Información e a Comunicación como instrumento de traballo intelectual inclúe utilizalas na súa dobre función de transmisoras e xeradoras de información e coñecemento. Dende esta área faise necesario o manexo de ferramentas dixitais para a adquisición de información transformándoa en coñecemento.

Conciencia e expresións culturais

A través da lingua, podemos coñecer o mundo no que vivimos, o ámbito que nos rodea e os seus cambios, polo que esta competencia nos pode dar unha visión diferente dende a perspectiva das diferentes manifestacións culturais e a forma de expresión artística.

Competencias sociais e cívicas

A área de Lingua Galega e Literatura pídenos desenvolver unha serie de actitudes e valores que nos van levar a saber desenvolvernos na sociedade na que vivimos. Os indicadores desta competencia poden facilitar o adestramento de cada un dos descritores que enunciámos a continuación: coñecer e aplicar dereitos e deberes no contexto da escola, desenvolver capacidade de diálogo, mostrar participación activa, recoñecer diversidade de opinións e ideas, aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores...

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

A área de Lingua Galega e Literatura esixe un proceso de ensino-aprendizaxe activo. O enfoque comunicativo radica na necesidade de utilizar a lingua. Será necesario iniciar o alumnado en adestrar diferentes habilidades de emprendemento como unha forma de consolidar as diferentes ferramentas para comunicarse. Asumir responsabilidades, xestionar e coordinar o grupo de traballo, amosar entusiasmo, asumir riscos e actuar con responsabilidade social van a contribuir a desenvolver esta competencia.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender supón dispoñer de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e ser capaz de continuar aprendendo de xeito cada vez máis eficaz e autónomo de acordo a aquilo que nos formulamos. Nesta área vese a necesidade de traballar de forma explícita a confianza nun mesmo para poder traballar cos outros e o gusto por aprender, identificando as potencialidades persoais, desenvolvendo as distintas intelixencias múltiples, planificando recursos e pasos na aprendizaxe, aplicando estratexias para a mellora do pensamento creativo.

ÁREA DE MATEMÁTICAS.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

Os contidos da área de Matemáticas oriéntanse de xeito prioritario a garantir o desenvolvemento da competencia matemática en todos e cada un dos seus aspectos. Esta competencia está presente na comprensión dos diferentes tipos de números e as súas operacións, así como na utilización de diversos contextos para a construción de novos coñecementos matemáticos; na facultade de desenvolver razoamentos; na habilidade para identificar os distintos elementos matemáticos que se esconden tras un problema; tamén cando empregamos os medios para comunicar os resultados da actividade matemática ou cando utilizamos os coñecementos e as destrezas propias da área nas situacións que o requiran, tanto para obter conclusións coma para tomar decisións con confianza. É necesario remarcar, non obstante, que a contribución á competencia matemática se logra na medida que a aprendizaxe dos devanditos contidos vai dirixida precisamente á súa utilidade para enfrontarse ás múltiples ocasións nas que nenos e nenas empregan as matemáticas fóra da aula.

O desenvolvemento do pensamento matemático contribúe ás competencias básicas en ciencia e tecnoloxía porque fai posibles unha mellor comprensión e unha descrición máis axustada do contorno. En primeiro lugar, co desenvolvemento da visualización (concepción espacial). En segundo lugar, a través da medida lógrase un mellor coñecemento da realidade e auméntanse as posibilidades de interactuar con ela e de transmitir informacións cada vez máis precisas sobre aspectos cuantificables do seu ámbito.

Comunicación lingüística

Para fomentar o desenvolvemento da competencia en comunicación lingüística desde a área de Matemáticas débese insistir en dous aspectos. Por unha parte a incorporación do esencial da linguaxe matemática á expresión habitual, a adecuada precisión no seu uso e a utilización das linguaxes gráfica e estatística, esenciais para interpretar a información sobre a realidade. Por outra parte, é necesario incidir nos contidos asociados á descrición verbal dos razoamentos e dos procesos. Trátase tanto de facilitar a expresión coma de propiciar a escoita das explicacións dos demais, o que desenvolve a propia comprensión, o espírito crítico e a mellora das destrezas comunicativas.

Competencia dixital

As Matemáticas contribúen á adquisición da competencia dixital en varios sentidos. Por unha parte porque proporcionan destrezas asociadas ao uso dos números, tales como a comparación, a aproximación ou as relacións entre as diferentes formas de expresalos, facilitando así a comprensión de informacións que incorporan cantidades ou medidas. Por outra parte, a través dos contidos do bloque cuxo nome é precisamente tratamento da información contribúese á utilización das linguaxes gráfica e estatística, esenciais para interpretar a información sobre a realidade. A iniciación ao uso de calculadoras e de ferramentas tecnolóxicas para facilitar a comprensión de contidos matemáticos está tamén unida ao desenvolvemento da competencia dixital.

Conciencia e expresións culturais

As Matemáticas contribúen á competencia Conciencia e expresións culturais desde a consideración do coñecemento matemático como contribución ao desenvolvemento cultural da humanidade. Así mesmo, o recoñecemento das relacións e formas xeométricas axuda na análise de determinadas producións artísticas, sendo capaz de utilizar os seus coñecementos matemáticos na creación das súas propias obras.

Competencias sociais e cívicas

Os contidos das Ciencias sociais (economía, climatoloxía, xeografía, poboación, produción, etc.) exprésanse en termos numéricos, gráficos, etc.. Por exemplo, a interpretación de pirámides de poboación, de gráficos económicos sobre o valor das cousas e climogramas abórdanse desde a área de Matemáticas para desenvolver aspectos vinculados coa competencia social e cívica. A achega á competencia social e cívica adquire unha dimensión singular, a través do traballo en equipo se se aprende a aceptar outros puntos de vista distintos ao propio, en particular á hora de utilizar estratexias persoais de resolución de problemas.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

A resolución de problemas ten, polo menos, tres vertentes complementarias asociadas ao desenvolvemento desta competencia: a planificación, a xestión dos recursos e a valoración dos resultados. Na medida que a ensinanza das matemáticas incida nestes procesos e consideren situacións abertas, verdadeiros problemas, mellorarase a contribución da área a esta competencia. Actitudes asociadas á confianza na propia capacidade para enfrontarse con éxito a situacións incertas están incorporadas a través de diferentes contidos do currículo.

Aprender a aprender

O carácter instrumental dunha parte importante dos contidos da área proporciona valor para o desenvolvemento da competencia Aprender a aprender. Para o desenvolvemento desta competencia é necesario incidir desde a área nos contidos relacionados coa autonomía, a perseveranza e o esforzo ao abordar situacións de crecente complexidade, a sistematización, a mirada crítica e a habilidade para comunicar con eficacia os resultados do propio traballo. Por último, a verbalización do proceso seguido na aprendizaxe, contido que aparece con frecuencia neste currículo, axuda á reflexión sobre o que se aprendeu, o que falta por aprender, como e para que, co cal se potencia o desenvolvemento de estratexias que facilitan aprender a aprender.

ÁREA DE PLÁSTICA.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A área contribúe á adquisición da Competencia matemática e Competencias en ciencias e tecnoloxía ao abordar conceptos e representacións xeométricas presentes na arquitectura, no deseño, no mobiliario, nos obxectos cotiáns, no espazo natural, e naquelas ocasións nas que se necesitan referentes para organizar a obra artística no espazo. Así mesmo, aspectos traballados en música como o ritmo e as escalas, colaboran directamente coa consecución da Competencia matemática.

Comunicación lingüística

A través dos intercambios comunicativos que se xeran nas diversas actividades e proxectos, do uso das normas que o rexen, da explicación dos procesos e do vocabulario específico que a área achega, contribúese ao desenvolvemento da competencia en comunicación lingüística.

De forma específica, cancións ou sinxelas dramatizacións son un vehículo propicio para a adquisición de novo vocabulario e para desenvolver capacidades relacionadas coa fala, como a respiración, a dicción ou a articulación. Desenvólvese tamén esta competencia a través da descrición dos proxectos de traballo, das argumentacións sobre solucións achegadas no desenvolvemento dos proxectos e da propia presentación destes.

Competencia dixital

Mediante o uso da tecnoloxía como ferramenta para mostrar procesos relacionados coa música e as artes visuais e para achegar o alumnado á creación de producións artísticas e á análise da imaxe e do son e das mensaxes que estes transmiten, contribúese ao desenvolvemento da Competencia dixital.

Conciencia e expresións culturais

A área de Educación artística contribúe directamente en todos os aspectos que configuran a área á adquisición desta competencia. Nesta etapa ponse a énfase no coñecemento de diferentes códigos artísticos e nas técnicas e nos recursos que lle son propios, axudando o alumnado a iniciarse na percepción e na comprensión do mundo que o rodea e a ampliar as súas posibilidades de expresión e de comunicación cos demais. A posibilidade de representar unha idea de forma persoal, valéndose dos recursos que as linguaxes artísticas proporcionan, promove a iniciativa, a imaxinación e a creatividade, ao tempo que ensina a respectar outras formas de pensamento e de expresión.

A área, ao propiciar o achegamento a diversas manifestacións culturais e artísticas, tanto do ámbito máis próximo coma doutros pobos, dota os alumnos e as alumnas de instrumentos para valoralas e para formular opinións cada vez máis fundamentais no coñecemento. Deste modo, poden ir configurando criterios válidos en relación cos produtos culturais e ampliar as súas posibilidades de ocio.

Competencias sociais e cívicas

A Educación artística favorece a participación en experiencias colectivas: colaxe, exposicións, experiencias musicais, etc., como forma de expresar ideas, sentimentos, vivencias tanto persoais coma grupais. A interpretación e a creación supoñen, en moitas ocasións, un traballo en equipo. A aceptación de normas desta forma de traballo, a cooperación, asunción de responsabilidades e utilización de espazos de xeito apropiado, son regras e normas dun desenvolvemento social e cívico adecuado. Todo iso fai que a área contribúa ao desenvolvemento da Competencia social e cívica.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

A creatividade esixe actuar con autonomía, poñer en marcha iniciativas, barallar posibilidades e solucións diversas. O proceso non só contribúe á orixinalidade e á busca de formas innovadoras, senón que ademais xera flexibilidade polas diferentes respostas que poden obterse ante un mesmo suposto. Neste sentido a área de Educación artística contribúe á Competencia sentido de iniciativa e espírito emprendedor, actuando significativamente no proceso que leva ao neno desde a exploración inicial ata o produto final, o cal require unha planificación previa e demanda un esforzo por alcanzar resultados orixinais, non estereotipados. O traballo en equipo e as habilidades de planificación, organización e elaboración de proxectos de traballo supoñen o desenvolvemento de capacidades e habilidades básicas tales como: a perseveranza, a responsabilidade, a autocrítica e a autoestima, contribuindo todas elas directamente ao desenvolvemento desta competencia.

Aprender a aprender

Á Competencia para aprender a aprender contribúese na medida en que se favoreza a reflexión sobre os procesos na manipulación de obxectos, a experimentación con técnicas e materiais e a exploración sensorial de sons, texturas, formas ou espazos, co fin de que os coñecementos adquiridos doten nenos e nenas dunha experiencia suficiente para utilizalos en situacións diferentes. O desenvolvemento da capacidade de observación, formula a conveniencia de establecer pautas que a guíen, co obxecto de que o exercicio de observar proporcione información relevante e suficiente. Neste sentido, a área fai competente en aprender, ao proporcionar protocolos de indagación e planificación de procesos susceptibles de ser utilizados noutras aprendizaxes.

ÁREA DE VALORES SOCIAIS E CÍVICOS.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

O desenvolvemento desta competencia nesta área curricular permítenos utilizar, interpretar e expresar con claridade elementos e razoamentos matemáticos para enfrontarse a aquelas situacións cotiás que os precisan. Así mesmo, esta competencia ofrece a posibilidade de empregar o razoamento lóxico, analizar e axuizar a partir de conflitos, e resolver problemas e xuízos morais de diversos problemas sociais e históricos.

Comunicación lingüística

Para o bo desenvolvemento desta competencia nesta área, será decisivo o fomento da lectura a través de libros e de fragmentos de textos escollidos para comentar na aula con dúas finalidades: mellorar a comprensión lectora e a adquisición de destrezas para a expresión escrita, e adquirir identidade sobre o que significa unha sociedade cívica. Todo iso co obxectivo de favorecer o coñecemento dos valores, os dereitos e os deberes destacados nos dereitos humanos, etc. Trataremos desde esta área de que adquiran as destrezas comunicativas, tanto orais coma escritas, e para iso, procuraremos adestrar polo menos un descriptor en cada unha das unidades didácticas.

Competencia dixital

Desenvolver a competencia dixital desde esta área axudaranos a manexar ferramentas que posibiliten o acceso ao coñecemento e ao mesmo tempo nos ensine o seu uso responsable. Esta competencia favorecerá o traballo autónomo e participativo, fomentando a identidade persoal e a relación interpersoal. Empregar e seleccionar distintas formas de información e elaborar a propia a partires da obtida por estes medios, comprender mensaxes en diferentes códigos, actualizarse no uso das TIC e aplicar criterios éticos no seu uso, contribúen ao desenvolvemento desta competencia clave.

Conciencia e expresións culturais

A través desta competencia e desde esta área, posibilitase a adquisición de pautas sociais e cívicas persoais, interpersoais e interculturais para participar dunha forma eficaz e construtiva en sociedades cada vez máis diversificadas.

Competencias sociais e cívicas

A área de Valores Sociais e Cívicos pídenos que se facilite a construción da identidade individual e se potencien as relacións interpersoais para favorecer a convivencia de acordo a valores cívicos socialmente recoñecidos, polo que esta competencia fomentará todos aqueles aspectos que lle axuden ao alumnado a formarse como persoas e cidadáns participativos na mellora e o desenvolvemento dunha sociedade democrática.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

O sentido de iniciativa e espírito emprendedor beneficiará ao alumnado, xa que se iniciará no autoconhecimento a distintos niveis para poder desenvolver habilidades que o leven a tomar iniciativas emprendedoras que faciliten a asunción da complexa convivencia social propiciando valores de interdependencia positiva e cooperación, de acordo cos valores, os dereitos e os deberes da sociedade na que se desenvolven.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender favorece a forma en que o proceso de ensino-aprendizaxe se vai consolidando no alumnado. As metodoloxías empregadas nesta área estarán relacionadas co traballo de investigación, de forma que a participación e a implicación do alumnado sexa real, así como o recoñecemento e a aceptación das normas sociais e de convivencia.

Nesta área insistirase na relación entre o progreso persoal e o académico, xa que iso supoñerá unha das bases para que se inicien na construción do seu propio proxecto persoal de vida.

3-OBXECTIVOS XERAIS DE EDUCACIÓN PRIMARIA

a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.

b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.

c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.

d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.

e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.

f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.

g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.

h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.

i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.

j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.

k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.

m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.

n) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.

o) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

4.-OBXECTIVOS POR MATERIAS

4.1-OBJETIVOS DEL ÁREA DE LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA 6.º EP

1. Participar en situaciones de comunicación dirigidas y espontáneas respetando las normas de comunicación.
2. Integrar y reconocer la formación verbal y no verbal de los discursos orales.
3. Expresarse de forma oral satisfaciendo las necesidades de comunicación en diferentes situaciones.
4. Comprender los mensajes orales y analizarlos con sentido crítico.
5. Ampliar el vocabulario para lograr una expresión precisa utilizando el diccionario como recurso básico.
6. Comprender y memorizar diferentes tipos de textos orales y escritos.
7. Producir textos orales y sencillos relacionados con el ámbito cotidiano del alumno.
8. Valorar los medios de comunicación social como instrumento de aprendizaje y de acceso a informaciones y experiencias de otras personas.
9. Leer en voz alta y en silencio y comprender distintos tipos de textos acordes a su edad.
10. Utilizar estrategias para la comprensión de textos de diferente índole.
11. Utilizar las TIC de modo eficiente y responsable para la búsqueda de información.
12. Trabajar el Plan lector para fomentar el gusto por la lectura.
13. Producir textos escritos de acuerdo con modelos sencillos.
14. Utilizar la lengua de forma oral y escrita.
15. Utilizar el diccionario como recurso para resolver dudas sobre la lengua, el uso o la ortografía de las palabras.
16. Elaborar proyectos individuales o colectivos sobre diferentes temas del área.
17. Favorecer a través del lenguaje la formación de un pensamiento crítico.
18. Trabajar el plan de escritura para la mejora de la eficacia escritora y fomentar la creatividad.
19. Utilizar las TIC para presentar sus producciones.
20. Identificar los componentes básicos de una situación comunicativa.
21. Aplicar los conocimientos sobre la lengua para resolver problemas de comprensión de textos orales y escritos.
22. Conocer y aplicar las normas ortográficas y utilizarlas con corrección en los textos.
23. Desarrollar las destrezas y competencias lingüísticas a través del uso de la lengua.
24. Sistematizar la adquisición de vocabulario a través de los textos.

25. Conocer la variedad lingüística de España y del español como fuente de enriquecimiento cultural.
26. Utilizar los textos literarios como fuente de disfrute y enriquecimiento.
27. Integrar la lectura expresiva y la comprensión de textos literarios narrativos, líricos y dramáticos en la práctica escolar.
28. Utilizar las bibliotecas de aula y de centro para obtener información y disfrutar de la lectura.
29. Producir textos literarios en prosa o en verso a partir de modelos dados.
30. Participar en dramatizaciones de textos literarios adaptados a la edad.

4.2-OBXECTIVOS DA ÁREA DE LINGUA GALEGA E LITERATURA 6º EP

1. Comprender e producir textos orais de diferente tipoloxía tendo en conta as características das diferentes situacións de comunicación e prestando especial atención á diferenza entre información e opinión.
2. Empregar as estratexias elementais para comprender e facer comprender as mensaxes orais, e aquelas que potencien a súa expresividade.
3. Utilizar unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.
4. Valorar os medios de comunicación social e manexar documentos audiovisuais como fontes de información e instrumentos de aprendizaxe.
5. Interpretar textos orais nos que estean presentes a retransmisión, a ironía e os dobres sentidos.
6. Manter unha actitude de escoita atenta respecto de quen fala e participar de maneira cooperativa en situacións comunicativas de relación social.
7. Identificar a lingua galega con calquera contexto de uso e valorar as diferenzas dialectais orais como elemento enriquecedor.
8. Comprender textos escritos procedentes dos medios de comunicación social e do ámbito escolar, tanto en papel como en soporte dixital.
9. Integrar os coñecementos e as informacións procedentes de diferentes soportes, atendendo especialmente aos datos que se transmiten mediante gráficos, esquemas e ilustracións.
10. Aprender a subliñar, esquematizar e resumir a información relevante dun texto.
11. Empregar as estratexias básicas de control do proceso lector (anticipación, relectura...), levar a cabo diferentes tipos de lectura (de investigación, de aprendizaxe, de gozo persoal...) e desenvolver a autonomía lectora.
12. Ler expresivamente e dramatizar textos literarios e non literarios.
13. Utilizar, de maneira dirixida, as tecnoloxías da información e da comunicación para obter información, para o tratamento de textos e para a realización de presentacións.
14. Coñecer e usar a biblioteca de aula, a biblioteca do centro e as bibliotecas virtuais, mostrando respecto polas súas normas de funcionamento.
15. Analizar textos escritos en diferentes variedades da lingua galega.
16. Poñer en práctica as estratexias propias do proceso escritor: planificación, textualización e revisión do texto.
17. Producir textos escritos propios de situacións cotiás de relación social, dos medios de comunicación e do ámbito académico, de acordo coas características propias de cada un.
18. Utilizar a creatividade á hora de redactar textos breves como carteis publicitarios, cómics, cancións... e empregar elementos gráficos e paratextuais para facilitar a comprensión dos textos.
19. Mostrar interese polo coidado da presentación dos textos escritos e valorar a escritura como instrumento de relación social e de obtención e comprensión da información.
20. Utilizar e identificar de xeito intuitivo a terminoloxía lingüística e gramatical básica como apoio á comprensión e á produción de textos.
21. Aplicar e valorar as normas ortográficas xerais, prestando especial atención ás referidas á acentuación e aos signos de puntuación.
22. Empregar unha sintaxe adecuada tanto nas producións orais como nas escritas e recoñecer e usar adecuadamente os conectores e outros elementos de cohesión.

23. Utilizar eficazmente os diferentes tipos de dicionario (en soporte papel ou dixital) co obxectivo de ampliar o vocabulario, así como os procedementos de creación de palabras (derivación e composición) e o traballo con palabras sinónimas, antónimas, homónimas, polisémicas, frases feitas...
24. Coñecer, de xeito xeral, as características relevantes da lingua galega e identificar e valorar esta lingua dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa, tendo en conta as relacións e as interferencias que se producen entre elas.
25. escoitar, memorizar e reproducir textos procedentes da literatura popular oral galega (refráns, adiviñas, lendas, romances, cantigas, ditos...) e da literatura galega en xeral.
26. Valorar e apreciar a literatura en xeral, e a galega en particular, como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.
27. Mostrar interese e respecto polos modelos narrativos e poéticos propios doutras culturas.
28. Ler en voz alta e en silencio obras da literatura infantil galega, ou obras clásicas e actuais adaptadas á idade do alumnado, e facer un comentario guiado tendo en conta o xénero literario ao que pertencen, as figuras empregadas e os temas e tópicos máis comúns.

4.3- OBXECTIVOS DA ÁREA DE MATEMÁTICAS 6.º EP

1. Formular problemas a partir doutros xa resoltos tendo en conta os datos ou situación dada.
2. Utilizar a resolución de problemas de forma eficaz tanto en procesos matemáticos coma en situacións da vida diaria, reflexionando sobre os distintos pasos a seguir, realizando os cálculos necesarios e aplicándoo como estratexia para afrontar calquera tipo de situación.
3. Realizar presentacións de datos ou informes que esbocen o resultado ou conclusión dos procesos de investigación.
4. Facer predicións baseándose en procedementos matemáticos a través da descrición, análise e elaboración de conclusións en contextos matemáticos aplicando o método científico.
5. Desenvolver habilidades persoais para afrontar as tarefas matemáticas evitando os bloqueos e inseguridades e reflexionando sobre as decisións que se deben tomar.
6. Manexar os recursos tecnolóxicos para afrontar os diferentes retos matemáticos que consideren en canto ao tratamento da información ou ao apoio ao proceso de adquisición dos coñecementos.
7. Utilizar distintos tipos de números (romanos, naturais, enteiros, fraccións e decimais) en distintas situacións matemáticas.
8. Manexar as operacións básicas de cálculo e as súas propiedades na resolución de problemas, actividades ou situacións da vida real.
9. Desenvolver o cálculo mental como ferramenta de crecemento persoal e habilidade matemática.
10. Usar as porcentaxes e proporcionalidade para resolver problemas ou xerar e interpretar información.
11. Dominar o uso das distintas unidades de medida para comparar, transformar ou ordenar datos e para resolver problemas.
12. Utilizar a representación espacial, liñas, planos, simetría... para afondar no coñecemento de obxectos cotiáns.
13. Coñecer os distintos corpos xeométricos, as súas áreas e volumes para a comprensión e interpretación do ámbito.
14. Representar graficamente a información a través de táboas, gráficas, diagramas...
15. Facer estimacións sobre sucesos da vida real sobre a base de procedementos probabilísticos.
16. Representar, comparar e sumar números enteiros de igual ou diferente signo.
17. Afondar no coñecemento das áreas e volumes das figuras planas e corpos xeométricos como forma de interpretar aprender sobre o mundo que nos rodea.

18. Calcular a raíz cadrada exacta dun número.
19. Calcular potencias de base dez.
20. Escribir a descomposición polinómica dun número.

4.4- OBXECTIVOS DA ÁREA DE CIENCIAS DA NATUREZA 6.º EP

1. Identificar e localizar os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do corpo humano, establecendo algunhas relacións fundamentais entre elas e determinados hábitos de saúde.
2. Coñecer os fundamentos do funcionamento fisiolóxico do corpo humano: células, tecidos, órganos, aparatos e sistemas; a súa localización, forma, estrutura, funcións, coidados...
3. Relacionar determinadas prácticas co adecuado funcionamento do corpo, adoptando estilos de vida saudables (alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso), sabendo as repercusións para a saúde do seu modo de vida.
4. Sinalar a achega dalgúns avances da ciencia e da investigación.
5. Coñecer e aplicar os protocolos de actuación ante accidentes escolares e domésticos.
6. Adquirir estratexias de resolución de conflitos e relación social dispoñendo de alternativas de lecer saudable e criterios para a toma de decisións axeitadas.
7. Definir medio natural e diferenciar a materia inerte dos seres vivos.
8. Coñecer as características e os compoñentes dun ecosistema e a súa relación cos seres vivos.
9. Usar medios tecnolóxicos e respectar as normas de uso, de seguridade e de mantemento dos instrumentos de observación e dos materiais de traballo.
10. Mostrar interese pola observación e polo estudo rigoroso de todos os seres vivos, e hábitos de respecto e coidado cara aos seres vivos.
11. Coñecer os procedementos para a medida do volume dun corpo.
12. Coñecer leis básicas que rexen fenómenos como a reflexión da luz, a transmisión da corrente eléctrica, os cambios de estado e as reaccións químicas: a combustión, a oxidación e a fermentación.
13. Planificar e realizar sinxelas investigacións predicindo o comportamento dos corpos ante a electricidade seguindo os pasos do método científico e empregando programas de simulación.
14. Coñecer as características das fontes de enerxía e materias primas renovables e non-renovables, e relacionalas co desenvolvemento enerxético e sustentable.
15. Coñecer os compoñentes e os principios básicos que rexen máquinas e aparatos diferenciando e enunciando exemplos de máquinas simples e compostas de uso frecuente.
16. Planificar co deseño previo de esquemas, simuladores ou debuxos a construción de obxectos e aparatos cunha finalidade previa, utilizando fontes enerxéticas, operadores e materiais apropiados, realizando o traballo individual e en equipo, e proporcionando información sobre que estratexias se empregaron.
17. Realizar experiencias sinxelas para coñecer: diferentes fenómenos físicos e químicos da materia, o comportamento dos corpos diante das forzas, a luz, a electricidade, o magnetismo, a calor ou o son; e as leis básicas que rexen a transmisión da corrente eléctrica, a electricidade e o magnetismo.
18. Coñecer os principais avances da ciencia e da tecnoloxía, identificando os beneficios e os riscos, e recoñecer inventos, investigadores ou científicos que contribuíron a mellorar a calidade de vida das persoas e fixeron avanzar a humanidade (no fogar, na medicina, no transporte e nas comunicacións, no lecer...).
19. Utilizar as TIC como fontes de información e medios para expresala.

20. Obter información relevante sobre feitos ou fenómenos previamente delimitados, facendo predicións sobre sucesos naturais, integrando datos da observación directa e indirecta a partir da consulta de diversas fontes e comunicando resultados.
21. Realizar experimentos establecendo conxecturas respecto de feitos que suceden dunha forma natural ou provocada.
22. Facer predicións a partir da análise de información sobre feitos ou fenómenos e comunicar os seus resultados a través da xeración de supostos ou hipóteses.
23. Expresar oralmente os resultados obtidos en proxectos ou investigacións, apoiando o discurso en datos gráficos.
24. Desenvolver o traballo cooperativo en actividades grupais, fomentando os principios e os valores da interacción social.
25. Desenvolver as capacidades de resolución de conflitos e autonomía como factores de desenvolvemento e crecemento persoal.
26. Planificar e realizar un proxecto, e presentar un informe.

4.5- OBXECTIVOS DA ÁREA DE CIENCIAS SOCIAIS 6.º EP

1. Coñecer o relevo de España, os seus climas e hidrografía e localizalos no mapa.
2. Recoñecer a influencia do ser humano, discriminar as características dun espazo protexido e inferir a necesidade da súa conservación.
3. Utilizar diferentes fontes de información para a análise de feitos ou fenómenos e expresar e aprender os contidos das Ciencias Sociais.
4. Desenvolver valores como a responsabilidade, a capacidade de esforzo e a constancia no traballo.
5. Utilizar e ver o traballo en grupo como fonte de crecemento persoal e social fomentando valores de tolerancia e respecto de ideas e opinións, e resolvendo conflitos por si sós.
6. Ter capacidade de creatividade para afrontar os problemas da vida proponendo solucións emprendedoras.
7. Discriminar os distintos sectores económicos, as súas características, como se distribúe a poboación neles e as actividades que desenvolven.
8. Discernir a importancia de medios de comunicación, publicidade, comunicacións e transportes e o seu impacto na vida das persoas.
9. Valorar o coñecemento da economía e o valor do diñeiro vinculándoo a procesos persoais de austeridade e aforro.
10. o funcionamento e a organización dunha empresa identificando as súas características principais.
11. Analizar a situación política de España a través do coñecemento da evolución das súas políticas e economía desde o século XIX ata os nosos días.
12. Reflexionar sobre a nosa democracia a través do coñecemento da Constitución de 1978.
13. Interiorizar os dereitos humanos e os valores distintivos da sociedade valorando e respectando a súa aplicación.
14. Comprender a situación de España na Unión Europea e reflexionar sobre as súas institucións, a política e economía que nos vertebra.
15. Afondar no coñecemento da arte e da cultura dos séculos XX e XXI.

4.6- OBXECTIVOS DA ÁREA DE PLÁSTICA 6.º EP

1. Desenvolver a creatividade a través da expresión fotográfica.
2. Valorar o cine e as súas principais tendencias.
3. Utilizar os videoxogos como ferramenta de aprendizaxe.
4. Utilizar a escuadra e o cartabón no debuxo de rectas.

5. Manexar a suma e resta de ángulos.
6. Representar os corpos xeométricos a partir do seu desenvolvemento.
7. Utilizar as unidades de medida no debuxo.
8. Clasificar os cuadriláteros segundo os seus lados.
9. Manexar o procedemento gráfico da división dunha circunferencia.
10. Manexar e aplicar a escala nos seus debuxos.
11. Identificar as características da cor e utilízalas nas súas creacións.
12. Valorar a arte abstracta como forma de expresión distinta á figurativa.
13. Usar os rotuladores e as súas posibilidades gráficas.

4.7-OBXECTIVOS DA ÁREA DE VALORES SOCIAIS E CÍVICOS 6.º EP

1. Fomentar a autovaloración, o autoconhecimento, a autoconciencia emocional e a respectabilidade persoal, para desenvolver un autoconcepción e un estilo persoal positivo.
2. Coñecer estratexias de regulación emocional e reestruturación cognitiva que lle permitan controlar e superar os sentimentos negativos e as situacións adversas dunha forma construtiva e pacífica.
3. Desenvolver a capacidade para tomar decisións e comprometerse cun mesmo e coas persoas que o rodean, para entender o valor da responsabilidade.
4. Mellorar a capacidade de emprendemento para afrontar retos diversos e poder innovar en ámbitos nos que se desenvolve habitualmente.
5. Incrementar a automotivación e a autonomía persoal a través da proposta de desafíos e a resolución de problemas.
6. Coñecer e tomar conciencia dos beneficios sociais e económicos que proporciona a iniciativa privada á sociedade na que vivimos.
7. Desenvolver habilidades de comunicación verbal e non verbal que permitan participar en actos comunicativos diversos, respectando o espazo dos interlocutores e evitando os elementos inhibidores da comunicación.
8. Utilizar o diálogo como medio que permita expresar, interpretar e conectar pensamentos e argumentos que favorezan a comunicación e o recoñecemento de elementos comúns de diversos puntos de vista.
9. Adquirir nocións básicas sobre a intelixencia interpersonal e o altruísmo, que fortalezan a cohesión grupal, a interacción social e actitudes desinteresadas cara ás persoas que o rodean.
10. Analizar as causas e as consecuencias de prexuízos de diversa índole para desenvolver o respecto e a tolerancia cara ás diferenzas persoais e sociais.
11. Analizar as directrices da Declaración Universal dos Dereitos Humanos en canto á liberdade de expresión, de opinión, de pensamento, de conciencia e de relixión, tomando conciencia da importancia da aplicación dos devanditos dereitos no ámbito escolar, familiar e social.
12. Resaltar a vulneración de dereitos e liberdades fundamentais a través da análise de feitos sociais discriminatorios, tales como o holocausto, os campos de concentración, o maltrato e as minorías étnicas.
13. Adquirir coñecementos e medidas básicas que favorezan a prevención e a actuación ante os accidentes que acontecen no ámbito escolar.
14. Desenvolver a cooperación e a interdependencia positiva para equilibrar as carencias individuais e potenciar actitudes colaboradoras que permitan afrontar retos comúns e crear lazos afectivos duradeiros.
15. Recoñecer e respectar os dereitos e deberes do alumnado para poñelos en práctica no centro escolar.
16. Aprender a resolver situacións de conflito realizando xuízos morais, utilizando unha linguaxe positiva e aplicando as fases da mediación formal, para transformar as devanditas situacións en oportunidades de aprendizaxe e crecemento persoal.

17. Entender o significado da responsabilidade e a xustiza social para poder detectar e analizar situacións de desigualdade social no seu ámbito máis próximo.
18. Tomar conciencia da importancia de exercer os dereitos e os deberes derivados do pagamento de impostos para gozar dos beneficios que nos achegan e prever desequilibrios económicos e sociais.
19. Adoptar unha actitude crítica ante as accións do home que non favorecen o respecto, a conservación do medio ou o equilibrio ecolóxico.

5- CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES E TEMPORALIZACIÓN POR MATERIAS E TRIMESTRES

5.1.-LINGUA CASTELÁ E LITERATURA

CONTENIDOS DE LA UNIDAD - CRITERIOS DE EVALUACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE EVALUABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología (CMCT), competencia digital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociales y cívicas (CSYC), sentido de iniciativa y espíritu emprendedor (SIEP) y conciencia y expresiones culturales (CEC)

PRIMEIRO TRIMESTRE

UNIDAD 1

Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura y comprensión de un texto narrativo de ficción: <i>¡Pínteme un retrato!</i> • La tilde en palabras agudas, llanas, esdrújulas y sobresdrújulas. • Clases de nombres. • El género y el número en los nombres. • Tipos de diccionarios. • Usos de la lengua: coloquial y 	1. Leer un texto narrativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analizar su contenido.	1.1. Lee un texto narrativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analiza su contenido.	CCL, CD, CAA, CEC
	2. Recordar y aplicar las reglas de acentuación de las palabras agudas, llanas, esdrújulas y sobresdrújulas.	2.1. Aplica las reglas de acentuación a las palabras agudas, llanas, esdrújulas y sobresdrújulas.	CCL, CD
		2.2. Explica la presencia o ausencia de tilde en una palabra.	CCL, CAA
	3. Analizar las diferencias entre nombres comunes y propios, concretos y abstractos, contables y no contables, individuales y colectivos.	3.1. Diferencia entre nombre común y propio, concreto, abstracto, contable, no contable, individual y colectivo.	CCL, CD
4. Diferenciar los nombres comunes en cuanto al género de	4.1. Sabe que debe utilizar el artículo para diferenciar el	CCL, CD	

formal. • Los géneros y temas literarios. • Creación de un tablón de anuncios para el aula.	los nombres epicenos.	género en los nombres de género común y epicenos.	
	5. Conocer los diferentes tipos de diccionarios y sus características.	5.1. Conoce los distintos tipos de diccionarios y las características de cada uno de ellos.	CCL, CD
		5.2. Sabe a qué tipo de diccionario debe acudir para obtener una información concreta.	CCL, CD, CAA
	6. Conocer el significado de nuevas palabras utilizando el DRAE.	6.1. Conoce el significado de nuevas palabras utilizando el DRAE.	CCL, CAA
	7. Diferenciar y utilizar los usos de la lengua según la situación comunicativa: coloquial y familiar.	7.1. Conoce los diferentes usos de la lengua.	CCL, CD, CEC
		7.2. Es capaz de utilizar la lengua de manera adecuada según la situación comunicativa.	CCL, CAA, CSYC
	8. Diferenciar los géneros lírico, narrativo y dramático.	8.1. Diferencia los géneros lírico, narrativo y dramático.	CCL, CEC
	9. Reconocer el tema en los modelos propuestos.	9.1. Reconoce el tema en los modelos propuestos.	CCL, CEC
	10. Crear fichas por género incluyendo autores que le interesen.	10.1. Crea fichas por género incluyendo autores que le interesen.	CCL, CEC, CAA
	11. Escribir los textos para un cartel o un mural.	11.1. Escribe los textos para un cartel o un mural.	CCL, CAA, SIEP, CEC

UNIDAD 2

Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	CC
<ul style="list-style-type: none"> Lectura y comprensión de un texto narrativo de ficción: <i>Doña Tres</i>. Diptongos, 	1. Leer en silencio sin guías ni vocalizar el texto inicial y analizar su contenido.	1.1. Lee en silencio sin guías ni vocalizando el texto inicial y analiza su contenido.	CCL, CD, CAA, CEC

<p>triptongos e hiatos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Los determinantes. • Sinónimos y antónimos. • Los conectores en los textos. • La comparación, la personificación, la metáfora y la metonimia. • Realización de un gráfico. 	2. Identificar diptongo, triptongo e hiatos y aplicar correctamente las normas de acentuación.	2.1. Distingue diptongos, triptongos e hiatos.	CCL, CD
		2.2. Aplica las normas de uso de la tilde en diptongos, triptongos e hiatos.	CCL, CAA
	3. Conocer y utilizar correctamente los determinantes artículos, demostrativos, posesivos, numerales, indefinidos, interrogativos y exclamativos.	3.1. Utiliza correctamente los distintos tipos de determinantes.	CCL, CD, CAA
		3.2. Distingue las distintas clases de determinantes en un texto.	CCL, CD, CAA
	4. Reconocer e identificar sinónimos y antónimos.	4.1. Identifica sinónimos y antónimos en palabras dadas.	CCL, CD
	5. Formar palabras antónimas utilizando los prefijos i- , im- , in- , des- , anti- .	5.1. Forma palabras antónimas y utiliza también los prefijos i- , im- , in- , des- , anti- .	CCL, CD, CAA
	6. Encontrar los sinónimos de palabras dadas.	6.1. Encuentra los sinónimos de palabras dadas.	CCL, CD
	7. Reconocer y usar conectores de adición, contradicción y causa en los textos.	7.1. Reconoce conectores de adición, contradicción y causa en los textos.	CCL, CEC
		7.2. Usa los conectores textuales más frecuentes para indicar adición, contraste y causa en la creación de un texto.	CCL, CEC CAA
	8. Reconocer las personificaciones y comparaciones del texto propuesto y crearlas en textos propios.	8.1. Reconoce las personificaciones y comparaciones del texto propuesto y las crea en textos propios.	CCL, CD CEC
9. Reconocer y diferenciar las metáforas y metonimias del texto propuesto.	9.1. Reconoce y diferencia las metáforas y metonimias del texto propuesto.	CCL, CD	
10. Realizar e interpretar un gráfico.	10.1. Realiza e interpreta un gráfico.	CCL, CEC, SIEP,	

			CSYC
--	--	--	------

UNIDAD 3

Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura y comprensión de un texto biográfico: <i>Julio Verne</i>. • Acentuación de monosílabos: la tilde diacrítica. • Los grados del adjetivo. • Polisemia y homonimia. • Otros procedimientos de cohesión textual: conectores y palabras relacionadas por su significado con otras del texto. • Los personajes principales y secundarios. • Los planos. 	1. Leer un texto biográfico con la pronunciación, el ritmo y la entonación adecuados y utilizar estrategias sencillas para su comprensión.	1.1. Lee un texto biográfico con la pronunciación, el ritmo y la entonación adecuados y responde correctamente a las actividades de comprensión.	CCL, CD, CAA, CEC
	2. Conocer y aplicar la norma ortográfica que determina el uso de la tilde diacrítica.	2.1. Aplica correctamente las reglas ortográficas de acentuación de monosílabos.	CCL, CD
		2.2. Conoce los distintos significados y la función de los monosílabos según lleven o no lleven tilde.	CCL, CD
	3. Identificar los diferentes grados en los que puede aparecer un adjetivo.	3.1. Identifica los diferentes grados en los que puede aparecer un adjetivo.	CCL
	4. Reconocer las distintas formas en las que se puede graduar un adjetivo.	4.1. Reconoce las distintas formas en las que se puede graduar un adjetivo.	CCL, CD
	5. Conocer el concepto de polisemia y diferenciar los significados de palabras polisémicas, utilizándolas en contextos adecuados.	5.1. Reconoce los distintos significados de palabras polisémicas.	CCL, CD,
		5.2. Utiliza palabras polisémicas con su significado adecuado de acuerdo con el contexto.	CCL, CD, CAA
	6. Diferenciar palabras homónimas.	6.1. Distingue y reconoce palabras homónimas.	CCL, CD
		6.2. Diferencia palabras polisémicas, homónimas y parónimas.	CCL, CD, CAA

	7. Conocer y utilizar palabras referidas a otras del texto y los conectores textuales habituales para señalar el comienzo de un texto, anunciar una explicación y reformular algo dicho anteriormente.	7.1. Conoce los conectores textuales habituales para señalar el comienzo de un texto, anunciar una explicación y reformular algo dicho anteriormente.	CCL, CD
		7.2. Utiliza palabras referidas a otras del texto y los conectores textuales habituales para señalar el comienzo de un texto, anunciar una explicación y reformular algo dicho anteriormente.	CCL, CMCT, CAA
	8. Diferenciar personajes principales y secundarios en una narración.	8.1. Diferencia en una narración los personajes principales de los secundarios.	CCL, CD, CEC
	9. Imaginar y escribir la descripción de un personaje secundario.	9.1. Imagina y escribe la descripción de un personaje secundario.	CCL, CEC, SIEP
10. Crear e interpretar un plano.	10.1. Crea e interpreta un plano.	CCL, CAA, SIEP, CEC	

UNIDAD 4

Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	CC
<ul style="list-style-type: none"> Lectura y comprensión de los poemas iniciales <i>Arañas</i> y <i>La lagartija</i> y <i>el mago</i>. Acentuación de palabras compuestas, 	1. Leer con la entonación y el ritmo adecuados los poemas iniciales y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee con la entonación y el ritmo adecuados los poemas iniciales y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	CCL, CD, CAA, CEC
	2. Escribir de forma correcta las palabras compuestas y las	2.1. Escribe de forma correcta las palabras compuestas.	CCL,

interrogativas y exclamativas. <ul style="list-style-type: none"> • El pronombre: personal, demostrativo y posesivo. • Palabras derivadas (I). • El lenguaje no verbal. • El retrato literario. • Elaboración de un banco de palabras. 	que introducen las oraciones interrogativas y exclamativas.	2.2. Escribe de forma correcta las palabras que introducen las oraciones interrogativas y exclamativas.	CD, CAA
	3. Distinguir las oraciones interrogativas directas y las indirectas.	3.1. Distingue las oraciones interrogativas directas y las indirectas.	CCL
	4. Identificar y utilizar los pronombres, personales, demostrativos y posesivos.	4.1. Identifica y utiliza diferentes clases de pronombres y los diferencia de los determinantes.	CCL
	5. Conocer y distinguir palabras primitivas y derivadas dentro de una lista de palabras.	5.1. Conoce y distingue palabras primitivas y derivadas dentro de una lista de palabras.	CCL, CD, CAA
	6. Formar palabras derivadas a partir de una primitiva.	6.1. Forma palabras derivadas a partir de una primitiva.	CCL, CD
	7. Indicar palabras primitivas de las que proceden una serie de palabras derivadas.	7.1. Indica palabras primitivas de las que proceden una serie de palabras derivadas.	CCL, CAA
	8. Describir objetivamente la información de una imagen.	8.1. Describe objetivamente la información de una imagen.	CCL, CAA, CEC
	9. Expresar el sentimiento que la imagen le produce.	9.1. Expresa el sentimiento que la imagen le produce.	CCL, CAA, CEC
	10. Reconocer en un retrato literario realista los rasgos físicos y psicológicos.	10.1. Reconoce en un retrato literario realista los rasgos físicos y psicológicos.	CCL, CD, CEC
	11. Completar un retrato.	11.1. Completa un retrato.	CCL, CEC, SIEP
	12. Elaborar un banco de palabras.	12.1. Elabora un banco de palabras.	CCL, SIEP

2º TRIMESTRE

UNIDAD 5

Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura y comprensión del texto teatral inicial: <i>Esto es Troya</i>. • La coma, el punto y el punto y coma. • El verbo (I). • Los prefijos de lugar o negación. • La descripción. • La leyenda y el cuento popular. • Los esquemas y mapas conceptuales. 	1. Leer con la entonación adecuada el texto dramático inicial y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee con la entonación adecuada el texto dramático inicial y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	CCL, CD, CAA
	2. Identificar el uso ortográfico de la coma y el punto y los diferentes casos en los que se utiliza.	2.1. Identifica el uso ortográfico de la coma y el punto y los diferentes casos en los que se utiliza.	CCL, CD, CAA
	3. Reconocer, analizar y aplicar los casos en los que se utiliza punto y coma.	3.1. Reconoce, analiza y aplica los casos en los que se utiliza punto y coma.	CCL, CD
	4. Conocer y diferenciar lexema y desinencias en una forma verbal, así como formas personales y no personales.	4.1. Conoce y diferencia lexema y desinencias en una forma verbal, así como formas personales y no personales.	CCL
	5. Identificar prefijos en palabras derivadas y conocer sus significados sub- , sobre- , extra- , inter- , intra- , a- , de- , des- , dis- , i- , in- , im- , anti- , contra- .	5.1. Forma palabras derivadas utilizando prefijos de lugar: sub- , sobre- , extra- , inter- , intra- , y de negación: a- , de- , des- , dis- , i- , in- , im- , anti- , contra- .	CCL,
	6. Aprender a describir de manera objetiva y subjetiva.	6.1. Aprende a describir de manera objetiva y subjetiva.	CCL, CD
	7. Reconocer la leyenda y el cuento popular como subgéneros narrativos.	7.1. Reconoce la leyenda y el cuento popular como subgéneros narrativos.	CCL, CD
	8. Escribir una leyenda.	8.1. Escribe una leyenda.	CCL, CSYC

	9. Realizar un mapa conceptual.	9.1. Realiza un mapa conceptual.	CCL, CAA, SIEP
--	---------------------------------	----------------------------------	----------------------

UNIDAD 6

Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura y comprensión del texto narrativo inicial: <i>La guerra de los minúsculos</i>. • Signos de puntuación (II). • El verbo (II). • Diminutivos, aumentativos y despectivos. • El informe. • La biografía y la autobiografía. • La agenda. 	1. Leer en silencio sin guías ni vocalizar el texto narrativo inicial y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee en silencio sin guías ni vocalizar el texto narrativo inicial y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	CCL, CD, CAA
	2. Conocer y aplicar las normas ortográficas que determinan el uso de los dos puntos y de los puntos suspensivos.	2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas que determinan el uso de los dos puntos y de los puntos suspensivos.	CCL, CD, CAA
	3. Distinguir verbos regulares e irregulares.	3.1. Distingue verbos regulares e irregulares.	CCL, CAA
	4. Utilizar correctamente los sufijos aumentativos, diminutivos y despectivos, diferenciando los matices de significado que aportan cada uno.	4.1. Utiliza correctamente los sufijos aumentativos, diminutivos y despectivos, diferenciando los matices de significado que aportan cada uno.	CCL
	5. Colaborar en la redacción de un informe sobre las tareas escolares.	5.1. Colabora en la redacción de un informe sobre las tareas escolares.	CCL, CAA
	6. Elaborar una biografía.	6.1. Elabora una biografía.	CCL, CEC
	7. Analizar y completar la información de una agenda.	7.1. Analiza y completa la información de una agenda.	CCL, SIEP, CEC.

UNIDAD 7

Contenidos	Criterios	Estándares de aprendizaje	CC
------------	-----------	---------------------------	----

	de evaluación	evaluables	
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura y comprensión del texto divulgativo inicial <i>Preguntas curiosas</i>. • Los signos de puntuación (III). • El adverbio. • Campo semántico. • Familia de palabras. • El texto instructivo. • El teatro: subgéneros teatrales. • Trabajar con carteles y murales. 	1. Leer el texto informativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analizar su contenido y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee el texto informativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lector.	CCL, CD, CAA
	2. Utilizar las comillas y los paréntesis de acuerdo con la norma ortográfica aprendida.	2.1. Utiliza las comillas y los paréntesis de acuerdo con la norma ortográfica aprendida.	CCL, CD, CAA
	3. Conocer las características morfológicas y semánticas del adverbio.	3.1. Conoce las características morfológicas y semánticas del adverbio.	CCL, CAA
	4. Reconocer el campo semántico al que pertenecen palabras propuestas.	4.1. Reconoce el campo semántico al que pertenecen palabras propuestas.	CCL, CAA
	5. Reconocer a qué familia pertenecen determinadas palabras propuestas.	5.1. Reconoce a qué familia pertenecen determinadas palabras propuestas.	CCL
	6. Redactar un texto instructivo.	6.1. Redacta un texto instructivo.	CCL, CSYC
	7. Reconocer los rasgos básicos de la tragedia.	7.1. Reconoce los rasgos básicos de la tragedia.	CCL, CEC
	8. Reconocer los rasgos básicos de la comedia.	8.1. Reconoce los rasgos básicos de la comedia.	CCL, CEC
	9. Escribir los textos para un cartel o un mural.	9.1. Escribe los textos para un cartel o un mural.	CCL, CAA, SIEP, CEC

UNIDAD 8

Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	CC
• Lectura y comprensión del	1. Leer poemas con la pronunciación, la entonación y	1.1. Lee poemas con la pronunciación, la entonación y	CCL,

<p>poema <i>Cuando sea mayor pienso ir a verlo</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palabras con b y con v. • Preposiciones y conjunciones. • Formación y definición de nombres y de adjetivos. • Realizar entrevistas. • El poema (I). • La cubierta y contracubierta de un libro. 	el ritmo adecuados y analizar su contenido y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	el ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	CD, CAA
	2. Conocer y aplicar las normas ortográficas de la b y de la v .	2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas de la b y de la v .	CCL, CD, CAA
	3. Comprender el concepto de preposición y locuciones prepositivas y su función, reconocerlas y utilizarlas en oraciones.	3.1. Reconoce las preposiciones y las locuciones prepositivas y las utiliza para completar o escribir oraciones.	CCL
	4. Comprender el concepto de conjunción y locuciones conjuntivas y su función, reconocerlas y utilizarlas en oraciones.	4.1. Reconoce las conjunciones y las locuciones conjuntivas y las utiliza para completar o escribir oraciones.	CCL
	5. Identificar las características del método para definir nombres y adjetivos y saber realizar algunas definiciones.	5.1. Identifica las características del método para definir nombres y adjetivos y sabe realizar algunas definiciones.	CCL, CAA
	6. Escribir la introducción y las preguntas de una entrevista.	6.1. Escribe la introducción y las preguntas de una entrevista.	CCL, CEC
	7. Reconocer la forma métrica del pareado, terceto, cuarteto y copla.	7.1. Reconoce la forma métrica del pareado, terceto, cuarteto y copla.	CCL, CEC
	8. Escribir un poema formado por una copla o dos pareados.	8.1. Escribe un poema formado por una copla o dos pareados.	CCL, CEC
	9. Conocer las características de la cubierta y la contracubierta de un libro.	9.1. Conoce las características de la cubierta y la contracubierta de un libro.	CCL, CEC

TERCEIRO TRIMESTRE

UNIDAD 9

Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	CC
• Lectura y comprensión del	1. Leer con la entonación adecuada el texto teatral inicial	1.1. Lee con la entonación adecuada el texto teatral inicial y	CCL,

<p>texto inicial: <i>Sueños</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palabras con g y con j. • El sujeto y el predicado. • Formación y definición de verbos. • Improvisar escenas teatrales. • El poema (II). • El cómic. 	y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	CD, CAA
	2. Conocer y aplicar las normas ortográficas de la g y de la j .	2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas de la g y de la j .	CCL, CD, CAA
	3. Conocer los diferentes tipos de sujetos que pueden aparecer en una oración.	3.1. Define el concepto de oración e identifica el sujeto, el predicado y el núcleo del sujeto.	CCL.
		3.2. Compone oraciones con el sujeto elíptico o en diferentes posiciones.	CCL.
	4. Identificar los diferentes tipos de predicado y conocer las palabras que funcionan como atributo.	4.1. Reconoce el tipo de predicado en una oración.	CCL
		4.2. Completa oraciones con diferentes tipos de predicado.	CCL
		4.3. Identifica el atributo por la palabra que lo desempeña.	CCL
	5. Formar verbos.	5.1. Sabe formar verbos añadiendo prefijos a sustantivos y adjetivos.	CCL, CEC
	6. Conocer y aplicar los procedimientos para definir un verbo.	6.1. Sabe definir un verbo.	CCL, CEC
	7. Utilizar lenguaje no verbal para representar una escena.	7.1. Utiliza lenguaje no verbal para representar una escena.	CCL, SIEP, CSYC, CEC
8. Reconocer los cuartetos y los tercetos en un soneto clásico.	8.1. Reconoce los cuartetos y los tercetos en un soneto clásico.	CCL, CAA	
9. Conocer las características de un soneto y un romance.	9.1. Conoce las características de un soneto y un romance.	CCL, CAA, CSYC	
10. Conocer el procedimiento para crear un cómic.	10.1. Conoce el procedimiento para crear un cómic.	CCL, CAA, CSYC	

UNIDAD 10

Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura y comprensión del texto inicial: <i>El mundo de los animales</i>. • Palabras con ll, y, s y x. • Los complementos del verbo. • Sentido propio, sentido figurado, frases hechas, refranes y palabras comodín. • El reportaje. • Comentar un poema. • Hacer un reportaje. 	1. Leer en silencio sin guías ni vocalizar la lectura inicial y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee en silencio sin guías ni vocalizar la lectura inicial y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	CCL, CD, CAA
	2. Conocer y aplicar las normas ortográficas de la ll y de la y .	2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas de la ll y de la y .	CCL, CD, CAA
		2.2. Escribe formas verbales con ll o con y de acuerdo con las normas estudiadas.	CCL, CD, CAA
	3. Conocer palabras con x y s y explicar las normas que rigen su uso.	3.1. Selecciona la palabra adecuada para una determinada oración entre parónimos con s y con x .	CCL, CD, CAA
		3.2. Escribe correctamente palabras relacionadas con la norma ortográfica estudiada.	CCL, CD, CAA
	4. Conocer e identificar los complementos del verbo.	4.1. Reconoce los complementos (CD, CI, CC) en oraciones y completa oraciones con complementos.	CCL, CAA
	5. Conocer expresiones de nuestra lengua utilizadas en sentido figurado y aplicarlas en contextos adecuados.	5.1. Distingue cuándo una expresión es utilizada en sentido propio o figurado.	CCL
		5.2. Explica el significado de frases hechas utilizadas habitualmente.	CCL, CAA
		5.3. Relaciona frases hechas con su significado correspondiente.	CCL, CAA

	6. Conocer el concepto de palabras comodín e identificar aquellas más comunes.	6.1. Reconoce las palabras comodín más comunes en nuestra lengua y las sustituye por otras de significado más preciso.	CCL, CAA
	7. Conocer las características del reportaje y ser capaz de elaborar uno.	7.1. Conoce las características del reportaje y es capaz de elaborar uno.	CCL, CAA, CSYC, SIEP, CEC
	8. Comentar un poema siguiendo el modelo propuesto.	8.1. Comenta un poema siguiendo el modelo propuesto.	CCL, CD, CAA, CSYC
	9. Saber utilizar el lenguaje publicitario.	9.1. Sabe utilizar el lenguaje publicitario.	CCL, CSYC, CD, SIEP CEC

UNIDAD 11

Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura y comprensión del texto inicial: <i>Jasón y los argonautas</i>. • Palabras con z, c, d y h. • Clases de oraciones. • Las interjecciones. • Extranjerismos, neologismos, arcaísmos, palabras tabú y eufemismos. • El debate. 	1. Leer el texto narrativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analizar su contenido y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee el texto narrativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	CCL, CD, CAA
	2. Conocer y utilizar las normas ortográficas relacionadas con palabras que tengan z , c , -cc- , -d .	2.1. Escribe y aplica las normas ortográficas referentes a z , c , -cc- , -d .	CCL
	3. Conocer y aplicar las normas ortográficas referidas al uso de la h en palabras que	3.1. Conoce y aplica las normas ortográficas referidas al uso de la h .	CCL, CD,

<ul style="list-style-type: none"> • El guion cinematográfico. • La noticia. 	empiezan por herm- , hum- , hipo- , hidro- y homo- .		CAA
	4. Saber que se escriben con h intercalada las palabras que contengan el diptongo ue precedido de vocal.	4.1. Aplica la norma ortográfica en las palabras que contengan el diptongo ue precedido de vocal.	CCL, CD, CAA
	5. Clasificar las oraciones por la actitud del hablante.	5.1. Conoce los tipos de oraciones que existen por la actitud del hablante y escribe oraciones que expresen esas actitudes.	CCL
	6. Conocer el concepto de interjección.	6.1. Completa oraciones con interjecciones dadas y escribe oraciones encabezadas por interjecciones.	CCL
	7. Identificar y distinguir extranjerismos, neologismos y arcaísmos.	7.1. Reconoce y relaciona extranjerismos con su significado en español.	CCL, CAA
	8. Sustituir extranjerismos por las palabras equivalentes en nuestra lengua.	8.1. Utiliza en sus escritos la palabra equivalente al extranjerismo.	CCL, CAA
	7. Conocer el concepto de palabra tabú y de eufemismo.	7.1. Sabe el concepto de palabras tabú y de eufemismo.	CCL, CEC
	8. Relacionar o sustituir palabras tabú por el eufemismo correspondiente.	8.1. Sustituye las palabras tabú por su eufemismo en oraciones dadas.	CCL, CEC
	9. Comprender los argumentos de una exposición.	9.1. Comprende los argumentos de una exposición.	CCL, CEC
	10. Saber participar en un debate propuesto.	10.1. Sabe participar en un debate propuesto.	CCL, CAA
	11. Colaborar en la continuación de la escena del guion propuesto.	11.1. Colabora en la continuación de la escena del guion propuesto.	CCL, CEC, CSYC
	12. Leer y escribir una noticia en soporte digital y en papel.	12.1. Lee y escribe una noticia en soporte digital y en papel.	CCL, CSYC, SIEP,

			CEC
--	--	--	-----

UNIDAD 12

Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura y comprensión de <i>La palma de mi mano</i> y <i>La mesa donde escribo</i>. • Palabras homófonas. • Las lenguas de España. El español de América. • Siglas y acrónimos. Abreviaturas. • El lenguaje publicitario. • La literatura y la prensa escrita. 	1. Leer poemas con la velocidad, entonación y ritmo adecuados y analizar su contenido y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee poemas con la velocidad, entonación y ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	CCL, CD, CAA
	2. Conocer el concepto de palabra homófona e identificar los diferentes significados de palabras homófonas.	2.1. Diferencia los significados de palabras homófonas.	CCL, CD, CAA
		2.2. Completa adecuadamente oraciones con palabras homófonas.	CCL, CD, CAA
	3. Conocer las lenguas oficiales que existen en España y el concepto de español de América, y valorar la riqueza cultural que esto supone.	3.1. Asocia provincias españolas a sus lenguas vernáculas.	CCL, CAA
		3.2. Conoce los países de habla española en América.	CCL, CAA
	4. Diferenciar siglas de abreviaturas y memorizar las más comunes en ambos casos.	4.1. Identifica el significado de siglas.	CCL
		4.2. Diferencia una sigla de un acrónimo.	CCL
		4.3. Aprende y aplica las normas para formar abreviaturas.	CCL
	5. Reconocer algunas figuras retóricas en anuncios.	5.1. Reconoce algunas figuras retóricas en anuncios.	CCL, CEC

	6. Elaborar un anuncio empleando alguna de las figuras retóricas estudiadas.	6.1. Elabora un anuncio empleando alguna de las figuras retóricas estudiadas.	CCL, CEC, CSYC
	7. Reconocer en la crónica propuesta algunos procedimientos literarios.	7.1. Reconoce en la crónica propuesta algunos procedimientos literarios.	CCL, CSYC, CEC
	8. Escribir una carta.	8.1. Escribe una carta.	CCL, CD, CAA, CSYC

5.2- LINGUA GALEGA E LITERATURA

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSEC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (SIEP) e conciencia e expresións culturais (CEC).

PRIMEIRO TRIMESTRE

UNIDADE 1

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
• Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo».	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC
• Lectura e comprensión dun texto poético.	2. Ler un texto poético con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto poético con fluidez e corrección.	CCL
		2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA

<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición de novo vocabulario referido á biblioteca e utilización de dicionarios xerais e especializados. 	<p>3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas á biblioteca e manexar os diferentes tipos de dicionario.</p>	<p>3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo á biblioteca e palabras novas.</p>	<p>CCL, CSIEE, CSC</p>
		<p>3.2. Recoñece e emprega os diferentes tipos de dicionario.</p>	<p>CCL, CD</p>
<ul style="list-style-type: none"> • As linguas oficiais e a normalización. 	<p>4. Comprender os conceptos de lingua oficial e de normalización lingüística.</p>	<p>4.1. Comprende os conceptos de lingua oficial e de normalización lingüística.</p>	<p>CCL</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Identificación do seseo e da gheada. 	<p>5. Identificar o seseo e a gheada como fenómenos dialectais.</p>	<p>5.1. Recoñece o seseo e a gheada e sabe en que consiste cada un deles.</p>	<p>CCL, CCEC, CMCT, CD</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Elaboración dunha recensión. 	<p>6. Elaborar unha recensión.</p>	<p>6.1. Identifica as características das recensións e é capaz de elaborar unha sobre un libro.</p>	<p>CCL, CSIEE</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Recoñecemento dos diferentes xéneros. 	<p>7. Distinguir os principais xéneros literarios.</p>	<p>7.1. Sabe identificar os xéneros literarios a partir das súas características básicas.</p>	<p>CCL, CCEC</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura. 	<p>8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.</p>	<p>8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres relevantes da nosa cultura.</p>	<p>CCL, CCEC, CD</p>

UNIDADE 2

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo». 	<p>1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.</p>	<p>1.1. escoita textos orais atentamente.</p>	<p>CCL, CD, CSC</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura e comprensión dun texto narrativo. 	<p>2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.</p>	<p>2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección.</p>	<p>CCL</p>

		2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
• Adquisición de novo vocabulario referido ao comedor e uso de palabras sinónimas e antónimas.	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas ao comedor e relacionar palabras sinónimas e antónimas.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo ao comedor e palabras novas.	CCL, CSIEE, CSC
		3.2. Relaciona palabras sinónimas e antónimas.	CCL
• A clasificación dos substantivos. O xénero e o número.	4. Diferenciar as clases de substantivos e identificar o xénero e o número.	4.1. Distingue as diferentes clases de substantivos e clasifícaos correctamente.	CCL
		4.2. Identifica o xénero e o número dos nomes e é capaz de modificalo.	CCL
• Regras básicas de acentuación.	6. Coñecer as regras básicas de acentuación.	6.1. Acentúa correctamente as palabras que seguen as normas xerais.	CCL
• Recitado de cantigas.	7. Identificar e recitar cantigas.	7.1. Identifica as cantigas e recítaas con corrección.	CCL, CSIEE
• Análise da métrica e da rima.	8. Analizar a métrica e a rima dun poema.	8.1. É quen de analizar a métrica e a rima dun poema.	CCL, CCEC
• Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura.	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC, CD

UNIDADE 3

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
• Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo».	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC

• Lectura e comprensión dun texto narrativo.	2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección.	CCL, CMCT
		2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
• Adquisición de novo vocabulario referido ao ximnasio e recoñecemento de palabras polisémicas e homónimas.	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas ao ximnasio e recoñecer as palabras polisémicas e as homónimas.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo ao ximnasio e palabras novas.	CCL, CSIEE, CSC
		3.2. Recoñece e diferencia as palabras polisémicas e as palabras homónimas.	CCL
• A clasificación dos determinantes.	4. Identificar e clasificar os determinantes.	4.1. Identifica e clasifica os determinantes.	CCL
• Os casos especiais de acentuación.	5. Coñecer e aplicar as regras de acentuación para os casos especiais.	6.1. Coñece e aplica as normas de acentuación para casos especiais.	CCL
• A escrita guiada de poemas.	6. Escribir un poema de xeito guiado.	6.1. É capaz de escribir un poema seguindo unhas pautas dadas.	CCL, CSIEE
• As clases de estrofas.	7. Distinguir as estrofas básicas.	7.1. Diferencia os principais tipos de estrofas.	CCL, CCEC
• Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura.	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC, CD

UNIDADE 4

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
• Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo».	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC

• Lectura e comprensión dun texto narrativo.	2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección.	CCL
		2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
• Adquisición de novo vocabulario referido á aula de música e formación de campos semánticos.	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas á aula de música e formar campos semánticos.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo á aula de música e palabras novas.	CCL, CSIEE, CSC
		3.2. Identifica e forma campos semánticos.	CCL
• A clasificación e a gradación dos adxectivos.	4. Clasificar os adxectivos e identificar os seus diferentes graos.	4.1. Identifica e clasifica os adxectivos.	CCL
		4.2. Recoñece e modifica o grao dos adxectivos.	
• O acento diacrítico.	5. Coñecer e aplicar a acentuación diacrítica.	5.1. Utiliza correctamente o acento diacrítico.	CCL
• Os aleluias.	6. Identificar, crear e recitar aleluias.	6.1. Identifica, crea e recita aleluias.	CCL, CSIEE
• Algúns recursos poéticos.	7. Distinguir a repetición e a personificación.	7.1. Recoñece e diferencia as repeticións e as personificacións.	CCL, CCEC
• Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura.	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC, CD

SEGUNDO TRIMESTRE

UNIDADE 5

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
• Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo».	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC

• Lectura e comprensión dun texto narrativo.	2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección.	CCL
		2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
• Adquisición de novo vocabulario referido ao prado e coñecemento do significado das frases feitas.	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas ao prado e coñecer o significado das frases feitas.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo ao prado e palabras novas.	CCL, CSIEE, CSC
		3.2. Coñece o significado dalgunhas frases feitas e úsaas en contextos adecuados.	CCL
• Os pronomes persoais.	4. Identifica os pronomes persoais e colócaos correctamente.	4.1. Identifica e clasifica os pronomes persoais.	CCL
		4.2. Coñece e aplica as regras básicas de colocación do pronome átono.	CCL
• O punto e a coma.	5. Coñecer e aplicar as normas de uso do punto e da coma.	5.1. Utiliza correctamente o punto e a coma.	CCL
• O sentido na escrita.	6. Escribir textos que respecten a orde lóxica e o sentido.	6.1. Escribe textos que manteñen unha orde lóxica no contido.	CCL, CSIEE
• O xénero narrativo.	7. Distinguir os diferentes textos propios do xénero narrativo.	7.1. Identifica as novelas, os contos, as fábulas e as lendas.	CCL, CCEC
• Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura.	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC

UNIDADE 6

Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
• Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo».	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC

• Lectura e comprensión dun texto narrativo.	2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección.	CCL
		2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
• Adquisición de novo vocabulario referido aos animais terrestres e identificación dos sufixos diminutivos, aumentativos e despectivos.	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas aos animais terrestres e diferenciar os sufixos diminutivos, aumentativos e despectivos.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo aos animais e palabras novas.	CCL, CSIEE, CSC
		3.2. Diferencia os sufixos diminutivos, aumentativos e despectivos.	CCL
• Os demais pronomes.	4. Identificar os pronomes demostrativos, posesivos, numerais e indefinidos.	4.1. Identifica os pronomes demostrativos, posesivos, numerais e indefinidos.	CCL
• Outros signos de puntuación.	5. Coñecer e aplicar as normas de uso do punto e coma, dos dous puntos e dos puntos suspensivos.	5.1. Utiliza correctamente o punto e coma, os dous puntos e os puntos suspensivos.	CCL
• A biografía.	6. Distinguir as biografías e coñecer os seus rasgos característicos.	6.1. É capaz de distinguir unha biografía e de recoñecer os seus rasgos característicos.	CCL, CSIEE
• O narrador.	7. Identificar o narrador nun texto e indicar a súa tipoloxía.	7.1. Identifica o narrador nun texto e indica se é interno ou externo.	CCL, CCEC
• Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura.	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC, CD

UNIDADE 7

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
• Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo».	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC

<ul style="list-style-type: none"> Lectura e comprensión dun texto poético. 	2. Ler un texto poético con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto poético con fluidez e corrección.	CCL
		2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
<ul style="list-style-type: none"> Adquisición de novo vocabulario referido aos peixes e ao marisco e identificación das palabras primitivas, derivadas e compostas. 	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas aos peixes e ao marisco e diferenciar as palabras primitivas, derivadas e compostas.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo aos peixes e ao marisco e palabras novas.	CCL, CSIEE, CSC
		3.2. Diferencia as palabras primitivas, derivadas e compostas.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> Os verbos. 	4. Coñecer a forma dos verbos e as súas conxugacións.	4.1. Separa o lexema das desinencias.	CCL
		4.2. Coñece a conxugación dos verbos regulares e dalgúns irregulares.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> As comiñas e as parénteses. 	5. Coñecer e aplicar as normas de uso das comiñas e das parénteses.	5.1. Coñece e aplica as normas de uso das comiñas.	CCL
		5.2. Coñece e aplica as normas de uso das parénteses.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> O estilo directo. 	6. Distinguir o estilo directo nunha narración.	6.1. Distingue o estilo directo nunha narración.	CCL
		6.2. Transforma un texto dun estilo a outro.	CCL, CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> Os personaxes. 	7. Identificar e clasificar os personaxes dun texto.	7.1. Identifica e clasifica os personaxes dun texto.	CCL, CCEC
<ul style="list-style-type: none"> Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura. 	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC

Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
• Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo».	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC
• Lectura e comprensión dun texto expositivo.	2. Ler un texto expositivo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto expositivo con fluidez e corrección.	CCL
		2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
• Adquisición de novo vocabulario referido ás aves e coñecemento das familias léxicas.	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas ás aves e recoñecer as familias léxicas.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo ás aves e palabras novas.	CCL, CSIEE, CSC
		3.2. Recoñece e forma familias léxicas.	CCL
• A voz activa e a voz pasiva.	4. Distingue a voz activa da voz pasiva e transforma oracións.	4.1. Identifica a voz activa e a voz pasiva.	CCL
		4.2. Transforma oracións de voz activa a voz pasiva.	CCL
• As palabras con <i>b</i> e con <i>v</i> .	5. Coñecer e aplicar as normas de uso do <i>b</i> e do <i>v</i> .	5.1. Coñece e aplica as normas de uso do <i>b</i> e do <i>v</i> .	CCL
• O estilo indirecto.	6. Distingue o estilo indirecto nunha narración.	6.1. Distingue o estilo indirecto nunha narración.	CCL
		6.2. Transforma un texto dun estilo a outro.	CCL, CSIEE
• O espazo e o tempo.	7. Identificar o espazo e o tempo nos que se desenvolve unha obra narrativa.	7.1. Identifica o espazo nunha obra narrativa.	CCL, CCEC
		7.2. Identifica o tempo nunha obra narrativa.	
• Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura.	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC

TERCEIRO TRIMESTRE

UNIDADE 9

Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
• Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo».	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC
• Lectura e comprensión dun texto narrativo.	2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección.	CCL
		2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
• Adquisición de novo vocabulario referido ao fogar e identificación das siglas e as abreviaturas.	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas ao fogar e recoñecer as siglas e as abreviaturas.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo ao fogar e palabras novas.	CCL, CSIEE, CSC
		3.2. Identifica e usa con corrección as siglas e as abreviaturas.	CCL
• As preposicións e as conxuncións.	4. Distinguir e utilizar con corrección as preposicións e as conxuncións.	4.1. Identifica e utiliza con corrección as preposicións e as conxuncións.	CCL
• Os grupos consonánticos <i>-pt-</i> , <i>-pc-</i> e <i>b + consoante</i> .	5. Utilizar correctamente os grupos consonánticos <i>-pt-</i> , <i>-pc-</i> e <i>b + consoante</i> .	5.1. Utiliza correctamente os grupos consonánticos <i>-pt-</i> , <i>-pc-</i> e <i>b + consoante</i> .	CCL
• O xornal.	6. Identifica as partes da portada dun xornal e as súas seccións.	6.1. Identifica as partes da portada dun xornal.	CCL
		6.2. Recoñece as seccións dun xornal.	CCL
• Os temas da literatura.	7. Coñecer os principais temas da literatura.	7.1. Distingue os temas que máis se repiten na literatura.	CCL, CCEC
• Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura.	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC, CD

UNIDADE 10

Contidos	Craterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
• Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo».	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC
• Lectura e comprensión dun texto narrativo.	2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección.	CCL
		2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
• Adquisición de novo vocabulario referido aos medios de comunicación e identificación dos neoloxismos e estranxeirismos.	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas aos medios de comunicación e recoñecer os neoloxismos e os estranxeirismos.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo aos medios de comunicación e palabras novas.	CCL, CSIEE, CSC
		3.2. Identifica os neoloxismos e os estranxeirismos, e evita os últimos cando é posible.	CCL
• O enunciado e as clases de oracións.	4. Diferenciar enunciados oracionais e non oracionais e clasificar oracións.	4.1. Diferencia os enunciados oracionais e os non oracionais.	CCL
		4.2. Clasifica as oracións segundo a súa tipoloxía.	CCL
• O suxeito e o predicado.	5. Identificar o suxeito e o predicado nunha oración.	5.1. Identifica o suxeito e o predicado nunha oración.	CCL
• As palabras con z, zz e s.	6. Coñecer e aplicar as normas de uso do z, zz e s.	6.1. Coñece e aplica as normas de uso do z, zz e s.	CCL
• As cartas ao director.	7. Identificar a sección «Cartas ao director».	7.1. Identifica a sección «Cartas ao director».	CCL
• Os <i>haikus</i> .	8. Coñecer manifestacións literarias doutras culturas: os <i>haikus</i> .	8.1. Recoñece os <i>haikus</i> como manifestación literaria da cultura xaponesa.	CCL, CCEC
• Coñecemento	9. Coñecer algunhas	9.1. Mostra interese por	CCL,

dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura.	mulleres galegas destacadas.	coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCEC, CD
---	------------------------------	---	----------

UNIDADE 11

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
• Audición do texto da lectura.	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC
• Lectura e comprensión dun texto narrativo.	2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección.	CCL
		2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
• Adquisición de novo vocabulario referido á auga e identificación dos acurtamentos.	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas á auga e recoñecer os acurtamentos.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo á auga e palabras novas.	CCL, CSIEE, CSC
		3.2. Identifica e utiliza os acurtamentos.	CCL
• Os tipos de predicado.	4. Diferenciar o predicado nominal do predicado verbal e coñecer as súas características principais.	4.1. Diferencia o predicado nominal do predicado verbal.	CCL
		4.2. Distingue o verbos transitivos e os verbos intransitivos.	CCL
• As palabras rematadas en <i>-cia / -za</i> e <i>-cio / -zo</i> .	5. Utilizar correctamente as terminacións <i>-cia / -za</i> e <i>-cio / -zo</i> .	5.1. Utiliza correctamente as terminacións <i>-cial-za</i> e <i>-ciol-zo</i> .	CCL
• A análise dunha noticia.	6. Analizar unha noticia dun xornal.	6.1. Analiza unha noticia dun xornal.	CCL
• As obras de teatro.	7. Recoñecer as obras de teatro e as súas partes.	7.1. Recoñece as obras de teatro e as súas partes.	CCL, CCEC
• Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura.	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC,

cultura.			CD
----------	--	--	----

UNIDADE 12

Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
• Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo».	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC
• Lectura e comprensión dun texto teatral.	2. Ler un texto teatral con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto teatral con fluidez e corrección.	CCL
		2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
• Adquisición de novo vocabulario referido aos medios de transporte e identificación dos castelanismos.	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas aos medios de transporte e recoñecer os castelanismos.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo aos medios de transporte e palabras novas.	CCL, CSIEE, CSC
		3.2. Recoñece e evita os castelanismos.	CCL
• Os complementos do predicado verbal.	4. Identificar os diferentes complementos do predicado verbal.	4.1. Identifica os diferentes complementos do predicado verbal.	CCL
• As palabras con <i>ex-</i> e <i>es-</i> .	5. Utilizar correctamente as palabras con <i>ex-</i> e <i>es-</i> .	5.1. Utiliza correctamente as palabras con <i>ex-</i> e <i>es-</i> .	CCL
• A reportaxe.	6. Distinguir as partes das reportaxes.	6.1. Distingue as partes das reportaxes.	CCL
• O monólogo teatral.	7. Recoñecer os monólogos teatrais e as súas características.	7.1. Recoñece os monólogos teatrais e as súas características.	CCL, CCEC
• Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura.	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC, CD

5.3- MATEMÁTICAS

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSEC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (SIEP) e conciencia e expresións culturais (CEC).

PRIMEIRO TRIMESTRE

UNIDADE 1

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura do texto motivador e interpretación da lámina para desenvolver a expresión oral. • O sistema de numeración decimal. • Lectura e escritura de números ata o millón. • Equivalencia entre os elementos do sistema de numeración decimal. • O valor de posición das cifras. • Descomposición de números. • Comparación e ordenación de números naturais. • A propiedade distributiva da multiplicación. • Práctica da multiplicación. • Práctica da división. • Operacións combinadas: paréntese 	1. Recoñecer a importancia dos números e as súas diferentes funcións.	1.1. Coñece a presenza dos números ao longo da historia das distintas civilizacións.	CL CMCT CSC CSIEE CAA
		1.2. Enumera as diferentes funcións que poden ter os números.	CL CMCT CAA CSIEE
	2. Ler e escribir números naturais ata o millón.	2.1. Le e escribe os números naturais ata o millón.	CL CMCT CD
	3. Coñecer e utilizar a estrutura do sistema de numeración decimal, as ordes de unidades e as súas equivalencias.	3.1. Establece equivalencias entre distintas ordes de unidades do SND.	CL CMCT CD CAA
	4. Comparar e ordenar números naturais.	4.1. Compara e ordena números naturais de maior a menor e	CMCT

<p>e xerarquía.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uso correcto da calculadora para comprobar resultados. • Resolver problemas en contextos cotiáns. • Elaboración e uso de estratexias de cálculo mental para sumar e restar 8, 18, 28.. a números de tres cifras. • Confianza nas propias posibilidades, e curiosidade e constancia na busca de solucións. 		viceversa.	CD
		4.2. Utiliza os signos «maior que», >, e «menor que», <, para comparar e ordenar números.	CMCT CD
	5. Coñecer e aplicar a propiedade distributiva da multiplicación.	5.1. Aplica a propiedade distributiva da multiplicación.	CMCT CD CAA
	6. Multiplicar números de ata catro cifras por números de tres cifras.	6.1. Multiplica números de ata catro cifras por números de tres cifras.	CMCT CD CAA
	7. Dividir números de ata seis cifras entre números de tres cifras.	7.1. Divide números de ata seis cifras entre números de tres cifras.	CMCT CD CAA
	8. Coñecer e aplicar a prioridade das operacións na resolución de expresións con paréntese e operacións combinadas.	8.1. Resolve expresións con paréntese, sumas, restas, multiplicacións e divisións combinadas.	CMCT CD CAA
	9. Iniciar no coñecemento e uso da calculadora utilizándoa para comprobar os resultados.	9.1. Emprega a calculadora para comprobar os resultados.	CMCT CD
	10. Resolver problemas seguindo os cinco pasos para abordar a solución destes.	10.1. Resolve problemas seguindo os cinco pasos para abordar a solución destes.	CL CMCT CD CAA CSIEE CSC
	11. Utilizar estratexias de cálculo mental para sumar e restar 8,18, 28,... a números de tres cifras.	11.1. Aplica estratexias de cálculo mental para sumar e restar 8,18, 28,... a números de tres cifras.	CMCT CAA
	12. Ter confianza nas propias posibilidades, á hora de resolver problemas, ser constantes no traballo.	12.1. Ten confianza en si mesmo/a de cara á resolución de problemas.	CAA CSIEE
		12.2. É meticuloso/a no cálculo e constante no traballo.	CMCT

			CD CAA SEIP
		12.3. Afronta o erro como parte da aprendizaxe e pon os medios para superalo.	CAA CSIEE

UNIDADE 2

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC	
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura do texto motivador e interpretación da lámina para favorecer a expresión oral. • As potencias. Potencias de base dez. • Descomposición polinómica dun número. • Raíces cadradas. • Cálculo de raíces cadradas con calculadora. • Resolución de problemas incidindo na importancia de analizar as posibles solucións. • Cálculo mental. • Comprensión de informacións, adquisición de vocabulario, uso da lingua como instrumento de comunicación e mantemento dunha actitude favorable cara ás matemáticas. • Iniciativa e perseveranza á hora de afrontar a resolución de problemas e de defender opinións, desenvolvendo actitudes de respecto e colaboración 	1. Comprender a importancia que ten conservar e preservar os espazos naturais.	1.1. Enumera distintas medidas que se poden aplicar para respectar a natureza en excursións e saídas ao campo.	CL CMCT CAA CSIEE CSC	
		1.2. Comprende os beneficios que nos reportan os espazos naturais.	CL CMCT CD CAA CSIEE CSC	
	2. Coñecer os elementos da potencia e a utilidade de potenciaas de base dez para expresar números grandes de forma abreviada.	2.1. Elementos das potencias.	2.2. Expresa mediante potencia de base dez números grandes de forma abreviada.	CL CMCT CD
		2.2. Expresa mediante potencia de base dez números grandes de forma abreviada.		CL CMCT CD
	3. Realizar descomposicións polinómicas.	3. Realizar descomposicións polinómicas.	3.1. Escribe a descomposición polinómica dun número.	CMCT CD CAA
			3.2. Escribe o número que corresponde a unha descomposición polinómica.	CMCT CD CAA
	4. Calcular raíces cadradas exactas e enteiras.	4. Calcular raíces cadradas exactas e enteiras.	4.1. Calcula a raíz cadrada exacta dun número.	CMCT CD CAA

ao traballar en grupo.		4.2. Calcula a raíz cadrada enteira dun número.	CMCT CD CAA
	5. Utilizar a calculadora para o cálculo de raíces cadradas.	5.1. Utiliza a calculadora para calcular raíces cadradas.	CMCT CD
	6. Resolver problemas incidindo na importancia de analizar as posibles solucións.	6.1. Resolve problemas analizando as posibles solucións.	CL CMCT CD CAA SEIP CSC
	7. Utilizar estratexias de cálculo mental para multiplicar por 5 números de dúas cifras e dividir entre 5 números de tres cifras.	7.1. Aplica estratexias de cálculo mental para multiplicar por 5 números de dúas cifras e dividir entre 5 números de tres cifras.	CMCT CAA
	8. Desenvolver actitudes de colaboración e traballo en equipo.	8.1. Mostra actitudes solidarias e de respecto cara aos demais.	CL CMCT CSC CSIEE CAA

UNIDADE 3

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> Lectura do texto motivador e interpretación da lámina para favorecer a expresión oral. A relación de divisibilidade: «ser múltiplo de», «ser divisor de». Os múltiplos dun número. Os divisores dun número. Cálculo do mínimo común 	1. Ler e interpretar o texto e a ilustración respondendo ás preguntas que se realizan.	1.1. Le o texto, observa a ilustración e responde ás cuestións formuladas identificando os contidos da unidade.	CL CMCT CAA CSIEE CSC
	2. Recoñecer se entre dous números existe a relación «ser múltiplo de» ou «ser divisor de».	2.1. Utiliza a multiplicación ou a división para descubrir se un número é múltiplo ou divisor doutro.	CMCT CD CAA

<p>múltiplo de dous ou máis números.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cálculo do máximo común divisor de dous ou máis números. • Criterios de divisibilidade. • Números primos e números compostos. • En cálculo mental: multiplicar por 25 números de dous e tres cifras e dividir entre 25 números de tres cifras. • Resolución de problemas. Aplicar técnicas específicas que faciliten a resolución. 		2.2. Utiliza as expresións «é múltiplo de, é divisor de», para expresar a relación existente entre dous números cuxo cociente é exacto.	CL CMCT CD
	3. Obter distintos múltiplos dun número.	3.1. Constrúe a serie ordenada dos primeiros múltiplos dun número.	CMCT CD CAA
		3.2. Calcula os múltiplos dun número que cumpren unhas condicións dadas.	CMCT CD CAA
	4. Obter os divisores de números sinxelos.	4.1. Acha os divisores dun número dado (números sinxelos).	CMCT CD CAA
	5. Calcular o mínimo común múltiplo de dous ou máis números.	5.1. Calcula o mínimo común múltiplo de dous ou máis números.	CMCT CD CAA
	6. Calcular o máximo común divisor de dous ou máis números.	6.1. Calcula o máximo común divisor de dous ou máis números.	CMCT CD CAA
	7. Coñecer e utilizar os criterios de divisibilidade por 2, por 3, por 5, por 9 e por 10.	7.1. Recoñece, aplicando o criterio de divisibilidade oportuno, se un número dado é divisible entre 2, entre 3, entre 5, entre 9 ou entre 10.	CMCT CD CAA
	8. Diferenciar números primos de números compostos.	8.1. Recoñece se un número é primo ou composto (números sinxelos).	CMCT CD CAA
		8.2. Utiliza os criterios de divisibilidade para saber se un número é primo ou composto.	CMCT CD CAA
	9. Multiplicar por 25 números de dous e tres cifras e dividir entre 25 números de tres cifras mentalmente.	9.1. Multiplica mentalmente 25 por números de dúas e de tres cifras.	CMCT CAA
9.2. Divide mentalmente números de tres cifras entre 25.		CMCT CAA	
10. Confeccionar esquemas gráficos que	10.1. Apóiase en esquemas e debuxos que axudan a ordenar	CL CMCT	

	axuden a visualizar as relacións entre os elementos do problema.	e relacionar os elementos do tema.	CD CAA CSIEE CSC
--	--	------------------------------------	---------------------------

UNIDADE 4

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura do texto motivador e interpretación da lámina para favorecer a expresión oral. • Números positivos e números negativos. • Representación e comparación de números enteiros. • Suma de números enteiros do mesmo signo. • Suma de números enteiros de diferente signo. • En cálculo mental: multiplicar por 20 números de dúas cifras e dividir entre 20 números de tres cifras. • Resolución de problemas. Ordenar correctamente o enunciado. 	1. Ler e interpretar o texto e a ilustración respondendo ás preguntas que se realizan.	1.1. Le o texto, observa a ilustración e responde ás cuestións formuladas identificando os contidos da unidade.	CL CMCT CAA CSIEE CSC
	2. Reflexionar sobre o cambio climático e as súas consecuencias.	2.1. Comprende o problema que supón o cambio climático.	CL CMCT CAA CSIEE CSC
		2.2. Coñece as causas e consecuencias do cambio climático.	CL CMCT CAA CSIEE CSC
		2.3. Coñece mecanismos para combatalo.	CL CMCT CAA CSIEE CSC
	3. Expresar situacións con números positivos ou negativos.	3.1. Expresa correctamente con números positivos ou negativos diferentes situacións.	CMCT CD CAA

	4. Representar na recta numérica os números enteiros.	4.1. Representa correctamente nunha recta numérica os números naturais, tanto os positivos coma os negativos.	CMCT CD CAA CCEC
	5. Ordenar e comparar os números enteiros.	5.1. Ordena e compara os números enteiros.	CMCT CD CAA
	6. Sumar números enteiros do mesmo signo.	6.1. Suma números enteiros do mesmo signo.	CMCT CD CAA
	7. Sumar números enteiros de diferente signo.	7.1. Suma números enteiros de diferente signo.	CMCT CD CAA
	8. Multiplicar por 20 números de dúas cifras e dividir entre 20 números de tres cifras mentalmente.	8.1. Multiplica mentalmente por 20 números de dúas cifras.	CMCT CAA
		8.2. Divide mentalmente números de tres cifras entre 20.	CMCT CAA
	9. Resolver problemas ordenando correctamente o enunciado.	9.1. Resolve problemas ordenando correctamente o enunciado.	CL CMCT CD CAA SEIP CSC

2º TRIMESTRE

UNIDADE 5

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> Lectura do texto motivador e interpretación da lámina para favorecer a expresión oral. As ordes decimais: 	1. Ler e interpretar o texto e a ilustración respondendo ás preguntas que se realizan.	1.1. Le o texto, observa a ilustración e responde ás cuestións formuladas identificando os contidos da unidade.	CL CMCT CAA CSIEE

<p>décimas, centésimas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As equivalencias entre as distintas ordes decimais dun número decimal. • Representación de números decimais na recta numérica. • Comparación e ordenación de números decimais. • Aproximación de números decimais por redondeo. • Sumas e restas de números decimais. • Multiplicación dun número decimal por un natural. • Multiplicación de dous números decimais. • Multiplicación dun número decimal pola unidade seguida de ceros. • División dun decimal entre un natural. • División entre dous números decimais. • División dun decimal entre a unidade seguida de ceros. • Resolución de problemas con operacións con números decimais. • En cálculo mental: multiplicar por 19 e 21 números de dúas cifras. • Resolución de problemas. Seleccionar os datos necesarios. 			CSC
	2. Comprender o significado das distintas ordes de unidades dun número decimal, así como o valor posicional das cifras dun número.	2.1. Diferencia a parte enteira e a parte decimal dun número.	CMCT CD
		2.2. Interpreta o valor de cada unha das cifras dun número decimal segundo a posición que ocupa.	CMCT CD CAA
		2.3. Descompón números decimais segundo o valor posicional das cifras e segundo as distintas ordes de unidades.	CMCT CD CAA
	3. Coñecer e utilizar as equivalencias entre as distintas ordes de unidades dun número decimal.	3.1. Establece equivalencias entre as décimas, as centésimas e as milésimas.	CMCT CD CAA
		3.2. Expresa unha mesma cantidade en distintas ordes de unidades (décimas, centésimas, milésimas).	CMCT CD CAA
	4. Identificar números decimais na recta numérica.	4.1. Representa e identifica números decimais na recta numérica.	CMCT CD CAA SEIP CCEC
		5. Comparar e ordenar números decimais.	5.1. Compara números decimais e utiliza os símbolos correspondentes.
		5.2. Ordena en orde crecente ou decrecente números decimais.	CMCT CD

	6. Redondear números decimais a unha determinada orde de unidades.	6.1. Aproxima, por redondeo, números decimais ás décimas.	CMCT CD CAA
		6.2. Aproxima, por redondeo, números decimais ás centésimas.	CMCT CD CAA
	7. Sumar e restar números decimais.	7.1. Suma e resta números decimais.	CMCT CD CAA
	8. Multiplicar números decimais por números naturais e números decimais entre si.	8.1. Multiplica un decimal por un natural.	CMCT CD CAA
		8.2. Multiplica dous números decimais.	CMCT CD CAA
	9. Multiplicar números decimais pola unidade seguida de ceros.	9.1. Multiplica por 10, 100 1 000, números cunha, dous ou tres cifras decimais.	CMCT CD CAA
	10. Dividir un número decimal entre un número enteiro e números decimais entre si.	10.1. Divide un decimal entre un natural.	CMCT CD CAA
		10.2. Divide dous números decimais.	CMCT CD CAA
	11. Dividir números decimais entre a unidade seguida de ceros.	11.1. Divide entre 10 números decimais.	CMCT CD CAA
		11.2. Divide entre 100 números decimais.	CMCT CD CAA
		11.3. Divide entre 1 000 números decimais.	CMCT CD CAA

	12. Resolver problemas nos que interveñen as operacións con números decimais.	12.1. Resolve problemas de números decimais cunha soa operación (multiplicación ou división).	CL CMCT CD CAA SEIP CSC
		12.2. Resolve problemas con varias operacións de números decimais.	CL CMCT CD CAA SEIP CSC
	13. Multiplicar mentalmente números de dúas cifras por 19 e por 21.	13.1. Multiplica mentalmente números de dúas cifras por 19.	CMCT CAA
		13.2. Multiplica mentalmente números de dúas cifras por 21.	CMCT CAA
	14. Seleccionar os datos necesarios para resolver un problema.	14.1. Selecciona os datos necesarios para resolver un problema con datos innecesarios.	CL CMCT CD CAA SEIP CSC

UNIDADE 6

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> Lectura do texto motivador e interpretación da lámina para favorecer a expresión oral. A fracción como parte dun todo. A fracción dunha cantidade. As fraccións equivalentes. Obtención de fraccións equivalentes por 	1. Ler comprendendo a lectura e responder de forma oral ás cuestións formuladas.	1.1. Recoñece na lectura os elementos relacionados cos contidos da unidade e activa os coñecementos previos relativos ás fraccións, respondendo ás preguntas realizadas.	CL CMCT CAA CSIEE CSC
	2. Comprender que a fracción expresa unha parte do total da unidade.	1.2. Recoñece a fracción como forma de expresar unha parte da unidade.	CL CMCT CAA

<p>simplificación e por amplificación.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comparación de fraccións. • Fraccións equivalentes e irreducibles. • A fracción como cociente de dous números. • Multiplicar mentalmente números de dúas cifras por 0,2. • Dividir mentalmente números de dúas cifras entre 0,2. • Resolución de problemas con números fraccionarios. • Pasos a seguir na resolución de problemas. Realizar preguntas intermedias. • Comprensión de informacións, adquisición de vocabulario, uso da lingua como instrumento de comunicación. • Iniciativa e perseveranza á hora de afrontar a resolución de problemas e de defender opinións, desenvolvendo actitudes de respecto e colaboración ao traballar en grupo. 		2.2. Representa graficamente unha fracción como parte da unidade.	CL CMCT CAA
	3. Calcular a fracción dunha cantidade.	3.1. Calcula a fracción dunha cantidade.	CMCT CD CAA
	4. Obter fraccións equivalentes por amplificación e simplificación.	4.1. Obtén fraccións equivalentes por amplificación.	CMCT CD CAA
		4.2. Obtén fraccións equivalentes por simplificación.	CMCT CD CAA
	5. Comparar e ordenar fraccións.	5.1. Compara e ordena fraccións de maior a menor e viceversa.	CMCT CD CAA
	6. Identificar fraccións equivalentes e irreducibles.	6.1. Identifica cando dúas ou máis fraccións son equivalentes e cando son irreducibles.	CMCT CD CAA
	7. Calcular o valor decimal dunha fracción.	7.1. Calcula o valor decimal dunha fracción.	CMCT CD CAA
		8. Utilizar estratexias de cálculo mental para multiplicar ou dividir números de dúas cifras por 0,2.	8.1. Calcula mentalmente multiplicacións de números de dúas cifras por 0,2.
	8.2. Divide mentalmente un número de dúas cifras entre 0,2.		CMCT CAA
	9. Resolver problemas nos que interveñen operacións con números fraccionarios.	9.1. Resolve problemas de números fraccionarios.	CL CMCT CAA CSIEE CSC
10. Resolver problemas realizando preguntas	10.1. Resolve problemas realizando preguntas	CL CMCT CAA	

	intermedias.	intermedias.	CSIEE CSC
	11. Comprender informacións, adquirir e empregar o vocabulario propio da unidade.	11.1. Comprende informacións, adquire o vocabulario propio das fraccións e expresa coñecementos e opinións de forma oral e escrita.	CL CMCT CAA CSIEE CSC
	12. Participar de forma activa na resolución de problemas e o traballo de equipo mostrando perseveranza.	12.1. Expón ante o grupo os pasos seguidos no proceso de resolución de problemas e interiorízaos.	CL CMCT CAA CSIEE CSC

UNIDADE 7

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura do texto motivador e interpretación da lámina para favorecer a expresión oral. • Redución de fraccións a común denominador. • Suma e resta de fraccións de diferente denominador. • Suma e resta de enteiros e fraccións. • Produto de fraccións. • Cociente de fraccións. • Multiplicar mentalmente números de dúas cifras por 0,4. • Dividir mentalmente números de dúas cifras entre 	1. Ler comprendendo a lectura e responder de forma oral ás cuestións formuladas.	1.1. Recoñece na lectura os elementos relacionados cos contidos da unidade e activa os coñecementos previos relativos ás fraccións, respondendo ás preguntas realizadas.	CL CMCT CAA CSIEE CSC
	2. Reducir fraccións a común denominador.	2.1. Obtén fraccións cun denominador común.	CMCT CD CAA
	3. Sumar e restar fraccións con diferente denominador.	3.1. Realiza correctamente sumas e restas de fraccións de diferente denominador.	CMCT CD CAA

<p>0,4.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resolución de problemas con números fraccionarios. • Pasos a seguir na resolución de problemas. Expresar con claridade o proceso. • Comprensión de informacións, adquisición de vocabulario, uso da lingua como instrumento de comunicación. • Iniciativa e perseveranza á hora de afrontar a resolución de problemas e de defender opinións, desenvolvendo actitudes de respecto e colaboración ao traballar en grupo. 		3.2. Realiza correctamente sumas e restas de fraccións de enteiros e fraccións.	CMCT CD CAA
	4. Multiplicar fraccións entre si e por un número natural.	4.1. Multiplica correctamente fraccións.	CMCT CD CAA
		4.2. Multiplica correctamente fraccións por un número natural.	CMCT CD CAA
	5. Dividir dúas fraccións.	5.1. Divide correctamente dúas fraccións.	CMCT CD CAA
	6. Utilizar estratexias de cálculo mental para multiplicar ou dividir números de dúas cifras por 0,4.	6.1. Calcula mentalmente multiplicacións de números de dúas cifras por 0,4.	CMCT CAA
		6.2. Divide mentalmente un número de dúas cifras entre 0,4.	CMCT CAA
	7. Resolver problemas nos que interveñen operacións con números fraccionarios.	7.1. Resolve problemas de números fraccionarios.	CL CMCT CAA CSIEE CSC
	8. Resolver problemas expresando con claridade o proceso.	8.1. Resolve problemas expresando con claridade o proceso.	CL CMCT CAA CSIEE CSC
	9. Comprender informacións, adquirir e empregar o vocabulario propio da unidade.	9.1. Comprende informacións, adquire o vocabulario propio das fraccións e expresa coñecementos e opinións de forma oral e escrita.	CL CMCT CAA CSIEE CSC

	10. Participar de forma activa na resolución de problemas e o traballo de equipo mostrando perseveranza.	10.1. Expón ante o grupo os pasos seguidos no proceso de resolución de problemas e interioriza estes.	CL CMCT CAA CSIEE CSC
--	--	---	-----------------------------------

UNIDADE 8

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura do texto motivador e interpretación da lámina para favorecer a expresión oral. • Cálculo de aumentos e descontos porcentuais. • As magnitudes directamente proporcionais. Identificalas. • A redución á unidade como estratexia para resolver problemas de proporcionalidade. • A regra de tres como procedemento para resolver problemas de proporcionalidade directa. • O tanto por cento ou porcentaxe. • O cálculo do tanto por cento dunha cantidade. • Multiplicar mentalmente por 0,25 números de dúas cifras. • Dividir mentalmente entre 50 números rematados en dous ceros. • Pasos a seguir na resolución de problemas: elixir correctamente a pregunta. 	1. Ler comprendendo a lectura e responder de forma oral ás cuestións formuladas.	1.1. Recoñece na lectura os elementos relacionados cos contidos da unidade, respondendo ás preguntas realizadas.	CL CMCT CAA CSIEE CSC
	2. Calcular e utilizar as porcentaxes dunha cantidade para expresar partes.	2.1. Calcula e utiliza as porcentaxes dunha cantidade para expresar partes.	CMCT CD CAA
	3. Calcular aumentos e diminucións porcentuais.	3.1. Calcula aumentos e diminucións porcentuais.	CMCT CD CAA
	4. Identificar cando dúas magnitudes son directamente proporcionais.	4.1. Identifica cando dúas magnitudes son directamente proporcionais.	CMCT CD CAA
	5. Aplicar a redución da unidade como estratexia para resolver problemas de proporcionalidade.	5.1. Aplica a redución da unidade como estratexia para resolver problemas de proporcionalidade.	CMCT CD CAA CSIEE
	6. Utilizar a regra de tres en situacións de proporcionalidade directa, para resolver problemas da vida diaria.	6.1. Utiliza a regra de tres en situacións de proporcionalidade directa, para resolver problemas da vida diaria.	CMCT CD CAA CSIEE
	7. Expresar en forma de porcentaxe un gráfico, fracción ou problema dado.	7.1. Expresa en forma de porcentaxe un gráfico, fracción ou problema dado.	CMCT CD CAA

	8. Utilizar o cálculo do tanto por cento dunha cantidade para resolver problemas.	8.1. Utiliza o cálculo do tanto por cento dunha cantidade para resolver problemas.	CMCT CD CAA CSIEE
	9. Utilizar estratexias de cálculo mental para multiplicar mentalmente por 0,25 números de dúas cifras e dividir mentalmente entre 50 números rematados en dous ceros.	9.1. Multiplica mentalmente por 0,25 números de dúas cifras.	CMCT CAA
		9.2. Divide mentalmente entre 50 un número rematado en dous ceros.	CMCT CCAA
	10. Seleccionar correctamente a pregunta no proceso de resolución de problemas.	10.1. Selecciona correctamente entre distintas alternativas a pregunta correcta do problema.	CL CMCT CAA SEIP CSC

TERCEIRO TRIMESTRE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> Lectura do texto motivador e interpretación da lámina para favorecer a expresión oral. As unidades de medida de lonxitude do sistema métrico decimal. As unidades de medida de superficie do sistema métrico decimal. Distinción entre as unidades de lonxitude e as unidades de superficie. As unidades agrarias. Expresións complexas e incomplejas. O concepto de volume. 	1. Ler comprendendo a lectura e responder de forma oral ás cuestións formuladas.	1.1. Recoñece na lectura os elementos relacionados cos contidos da unidade, respondendo ás preguntas realizadas.	CL CMCT CAA CSIEE CSC
	2. Identificar situacións nas que é necesario medir lonxitudes.	2.1. Identifica situacións nas que é necesario medir lonxitudes.	CL CMCT CD CAA
	3. Recoñecer o metro como unidade fundamental e universal de medida da	3.1. Recoñece e utiliza o metro como unidade principal de medida de lonxitude.	CMCT CD

<ul style="list-style-type: none"> • As unidades de medida de volume do sistema métrico decimal. • Volume e capacidade como magnitudes equivalentes. • Multiplicar mentalmente por 1,5 e 0,75 números de unha ou dúas cifras. • Pasos a seguir na resolución de problemas: utilizar unha táboa. 	lonxitude.		CAA
	4. Identificar situacións nas que é necesario medir superficies.	4.1. Identifica situacións nas que é necesario medir superficies.	CL CMCT CD CAA
	5. Recoñecer o metro cadrado como unidade fundamental e universal de medida da superficie.	5.1. Recoñece e utiliza o metro cadrado como unidade principal de medida de superficie.	CMCT CD CAA
	6. Aplicar as equivalencias e realizar transformacións dunhas unidades a outras.	6.1. Aplica as equivalencias e realiza transformacións dunhas unidades a outras.	CMCT CD CAA
	7. Diferenciar expresións complexas de incomplexas.	7.1. Recoñece que unha expresión é complexa cando utiliza dúas ou máis unidades de medida.	CMCT CD CAA
		7.2. Recoñece que unha expresión é incomplexa cando utiliza unha soa unidade de medida.	CMCT CD CAA
	8. Transformar unidades complexas en incomplexas, e viceversa.	8.1. Expresa en forma complexa unha unidade incomplexa.	CMCT CD CAA
		8.2. Expresa en forma incomplexa unha lonxitude ou superficie expresada en forma complexa.	CMCT CD CAA
	9. Coñecer e usar con propiedade as unidades	9.1. Coñece as principais unidades de medida agraria.	CMCT CD

	agrarias.		CAA
		9.2. Resolve a equivalencia entre as unidades agrarias e o SMD.	CMCT CD CAA
		9.3. Resolve problemas usando as unidades agrarias.	CMCT CD CAA
	10. Comprender o concepto de volume.	10.1. Comprende o concepto de volume e calcula o número de unidades cúbicas de determinadas figuras.	CL CMCT CD CAA
	11. Coñecer as principais unidades de medida de volume do SMD.	11.1. Coñece e utiliza as principais unidades de medida de volume do SMD.	CMCT CD CAA
	12. Coñecer a equivalencia que existe entre volume e capacidade.	12.1. Coñece a equivalencia que existe entre volume e capacidade.	CMCT CD CAA
	13. Utilizar estratexias de cálculo mental para multiplicar mentalmente números de unha ou dúas cifras por 1,5 e 0,75.	13.1. Calcula mentalmente multiplicacións de números dunha ou dúas cifras por 1,5.	CMCT CAA
		13.2. Calcula mentalmente multiplicacións de números de unha ou dúas cifras por 0,75.	CMCT CCAA
	14. Elaborar unha táboa onde expón os datos do enunciado como estratexias para resolver o problema.	14.1. Elabora unha táboa onde expón os datos do enunciado como estratexias para resolver o problema.	CL CMCT CAA SEIP CSC

UNIDADE 10

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
----------	-------------------------	--------------------------------------	----

<ul style="list-style-type: none"> • Lectura do texto motivador e interpretación da lámina para favorecer as aprendizaxes sobre a medida. • Coñecemento e uso apropiado do sistema sesaxesimal. • Manexo das expresións complexas e incomplexas de tempo. • Calculo operacións de sumas, restas e multiplicacións de cantidades de tempo. • Identificación e medición dos ángulos. • Realizar operacións con medidas de ángulos. • Multiplicar mentalmente o 10% e o 20% dunha cantidade. • Estratexia a seguir na resolución de problemas: busco e corrixo o erro. • Comprensión de informacións, adquisición de vocabulario, uso da lingua como instrumento de comunicación. • Iniciativa e perseveranza á hora de afrontar a resolución de problemas e de defender opinións, desenvolvendo actitudes de respecto e colaboración ao traballar en grupo. 	1. Ler e interpretar o texto e a ilustración respondendo ás preguntas que se realizan.	1.1. Le o texto, observa a ilustración e responde ás cuestións formuladas identificando os contidos da unidade.	CL CMCT CD CAA CSIEE CSYS
	2. Coñecer e usar o sistema sesaxesimal.	2.1. Coñece e usa o sistema sesaxesimal.	CMCT CD CAA
	3. Manexar as expresións complexas e incomplexas de tempo.	3.1. Manexa as expresións complexas e incomplexas de tempo.	CMCT CD CAA
	4. Calcular operacións de sumas e restas de cantidades de tempo.	4.1. Calcula operacións de sumas e restas de cantidades de tempo.	CMCT CD CAA
	5. Calcular operacións de multiplicacións de cantidades de tempo.	5.1. Calcula operacións de multiplicacións de cantidades de tempo.	CMCT CD CAA
	6. Identificar e medir os ángulos.	6.1. Identifica e mide os ángulos.	CMCT CD CAA
	7. Realizar operacións con medidas de ángulos.	7.1. Realiza operacións con medidas de ángulos.	CMCT CD CAA
	8. Resolver problemas da vida cotiá nos que sexa necesario usar o sistema sesaxesimal.	8.1. Resolve problemas da vida cotiá nos que sexa necesario usar o sistema sesaxesimal.	CL CMCT CD CAA CSIEE CSC
	9. Utilizar estratexias de cálculo mental para calcular o 10% e o 20% dunha cantidade.	9.1. Calcula mentalmente o 10% e o 20% dunha cantidade.	CMCT CAA
	10. Resolver problemas aplicando a estratexia de localizar o erro e emendalo.	10.1. Resolve problemas aplicando a estratexia de localizar o erro e eméndao.	CL CMCT CD CAA

			CSIEE CSC
	11. Comprender informacións, adquirir e empregar o vocabulario propio da unidade.	11.1 Comprende informacións, adquire o vocabulario propio sobre a medida do tempo e dos ángulos e expresa coñecementos e opinións de forma oral e escrita.	CL CMCT CD CAA CSIEE CSC
	12. Participar de forma activa na resolución de problemas e o traballo de equipo mostrando perseveranza.	12.1. Expón ante o grupo os pasos seguidos no proceso resolución dos problemas e interioriza os.	CL CMCT CD CAA CSIEE CSC
	13. Desenvolver actitudes de colaboración e traballo en equipo.	13.1. Mostra actitudes solidarias e de respecto cara aos demais.	CL CMCT CD CAA CSIEE CSC

UNIDADE 11

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura do texto motivador e interpretación da lámina para favorecer a expresión oral. • Os triángulos segundo os seus lados e ángulos. • Os paralelogramos. • Perímetro e área dos paralelogramos. • Área do triángulo. • Perímetro e área dos polígonos regulares. • Área do círculo. • Lonxitude dunha 	1. Ler comprendendo a lectura e responder de forma oral ás cuestións formuladas.	1.1. Recoñece na lectura os elementos relacionados cos contidos da unidade, respondendo ás preguntas realizadas.	CL CMCT CAA CSIEE CSC
	2. Clasificar os triángulos segundo os seus lados e ángulos.	2.1. Clasifica os triángulos segundo os seus lados.	CL CMCT CD CAA
		2.2. Clasifica os triángulos segundo os seus ángulos.	CL CMCT CD CAA
	3. Clasificar os paralelogramos.	3.1. Clasifica os paralelogramos.	CMCT CD

<p>circunferencia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Calcular mentalmente o 30% e o 60% dunha cantidade. • Pasos a seguir na resolución de problemas: simplifico o problema resolvéndoo por partes. 			CAA
	4. Calcular o perímetro e área dun paralelogramo.	4.1. Calcula o perímetro e área do cadrado, do rectángulo, do rombo e da romboide.	CMCT CD CAA
	5. Calcular a área do triángulo utilizando o algoritmo.	5.1. Calcula a área do triángulo, coñecidas algunhas das súas dimensións.	CMCT CD CAA
	6. Calcular o perímetro e área dun polígono regular utilizando o algoritmo para iso.	6.1. Calcula o perímetro e a área dun polígono regular mediante o algoritmo correspondente.	CMCT CD CAA
	7. Calcular a área do círculo.	7.1. Calcula a superficie do círculo.	CMCT CD CAA
	8. Calcular a lonxitude dunha circunferencia.	8.1. Calcula a lonxitude da circunferencia.	CMCT CD CAA CSIEE
	9. Utilizar estratexias de cálculo mental para calcular o 10% e o 20% dunha cantidade.	9.1. Calcula mentalmente o 30% dunha cantidade.	CMCT CAA
		9.2. Calcula mentalmente o 60% dunha cantidade.	CMCT CCAA
	10. Simplificar o problema resolvéndoo por partes como estratexia para resolver o problema.	10.1. Simplifica o problema resolvéndoo por partes como estratexia para resolver o problema.	CL CMCT CAA SEIP CSC

UNIDADE 12

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis
<ul style="list-style-type: none"> • Lectura do texto motivador e interpretación da lámina para favorecer as 	1. Ler e interpretar o texto e a ilustración respondendo ás preguntas que se realizan.	1.1. Le o texto, observa a ilustración e responde ás cuestións formuladas

<p>aprendizaxes sobre estatística e probabilidade.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concepto, cálculo e distinción de frecuencias absolutas e relativas. • Concepto e cálculo de moda, mediana e media. • Interpretación do histograma. • Construción e interpretación do polígono de frecuencias. • Construción e interpretación do diagrama de sectores. • As fraccións como expresión de probabilidade. • O cálculo de probabilidades a partir de datos. • Cálculo mental: cálculo do 25% e do 75% dunha cantidade. • Estratexia de resolución de problemas: buscar todos os casos posibles. 		identificando os contidos da unidade.
	2. Utilizar e coñecer os conceptos de frecuencia absoluta e relativa.	2.1. Coñece e utiliza os conceptos de frecuencia absoluta e relativa.
	3. Calcular a frecuencia absoluta e relativa dunha información achegada.	3.1. Calcula a frecuencia relativa e absoluta dunha información achegada.
	4. Construír gráficos de barras para frecuencias absolutas.	4.1. Elabora gráficos de barras para frecuencias absolutas.
	5. Coñecer, identificar e calcular a moda dunha distribución de datos.	5.1. Coñece, identifica e calcula a moda dunha distribución de datos.
	6. Coñecer, identificar e calcular a media dunha distribución de datos.	6.1. Coñece, identifica e calcula a media dunha distribución de datos.
	7. Coñecer, identificar e calcular a mediana dunha distribución de datos.	7.1. Coñece, identifica e calcula a mediana dunha distribución de datos.
	8. Interpretar histogramas.	8.1. Interpreta histogramas.
	9. Construír e interpretar un polígono de frecuencias.	9.1. Constrúe polígonos de frecuencias.
		9.2. Interpreta polígonos de frecuencias.
	10. Construír e interpretar un diagrama de sectores.	10.1. Constrúe diagramas de sectores.
		10.2. Interpreta datos representados nun diagrama de sectores.
	11. Expresar probabilidades a través das fraccións.	11.1. Utiliza as fraccións para expresar probabilidades.
12. Calcular probabilidades a partir de datos recollidos en experiencias anteriores.	12.1. Calcula probabilidades a partir de datos facilitados de experiencias anteriores.	
13. Calcular mentalmente: o 25% e o 75% dunha cantidade.	13.1. Calcula mentalmente o 25% dunha cantidade.	

		13.2. Calcula mentalmente o 75% dunha cantidade.
	14. Resolver problemas seguindo a estratexia de buscar todos os casos posibles para a súa resolución.	14.1. Resolve problemas seguindo a estratexia de buscar todos os casos posibles para a súa resolución.

5.4- CIENCIAS NATURAIS

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

PRIMEIRO TRIMESTRE

UNIDADE 1

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Estrutura dunha célula típica e tipos de células. • Funcións vitais nas células. • Organización celular dos seres vivos. • O reino dos moneras: bacterias, formas e 	1. Coñecer a estrutura das células, o seu funcionamento, os tipos de células e como realizan as funcións vitais.	1.1. Identifica, nomea e describe as partes da célula e as tarefas que realizan. Describe os tipos de células e como realizan as funcións vitais.	CCL, CMCT, CD, CAA

<p>características xerais.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beneficios e prexuízos que ocasionan as bacterias. • O reino dos protoctistas: características xerais. • Protozoos, características xerais e relacións co ser humano. • As algas: características xerais. • Beneficios e prexuízos que lle proporcionan e ocasionan as algas ao ser humano. • O reino dos fungos: características xerais. • Tipos de fungos. • Efectos beneficiosos e prexudiciais dos fungos na biosfera e para o ser humano. • Os liques. • Os virus. • Realización de experiencias para observar cogomelos e esporas. • Interpretación de imaxes de seres vivos nos reinos moneras, protoctistas e fungos. • Importancia do coñecemento científico e as súas aplicacións en alimentación e medicina. • Importancia dos seres vivos dos primeiros tres reinos no conxunto da biosfera. • Realización de observacións de seres vivos e de imaxes destes. • Respecto pola natureza e aprecio pola variedade e complexidade dos seres 	<p>2. Coñecer a organización celular dos seres vivos e a súa clasificación en unicelulares e pluricelulares.</p>	<p>2.1. Define ser unicelular e pluricelular, nomea e clasifica seres segundo a súa organización celular, e define tecido, órgano, sistema e aparato.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CAA</p>
	<p>3. Coñecer as características xerais dos seres que forman o reino dos moneras e identificar os seus efectos beneficiosos e prexudiciais noutros seres vivos e no ser humano.</p>	<p>3.1. Describe características das bacterias e as súas funcións vitais.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>
		<p>3.2. Describe os efectos das bacterias noutros seres vivos.</p>	<p>CCL, CMCT, CAA, CSC</p>
	<p>4. Afondar no coñecemento das características xerais das algas e dos protozoos, e identificar os seus efectos beneficiosos e prexudiciais na atmosfera, para outros seres vivos e para o ser humano.</p>	<p>4.1. Describe características dos protozoos, medios nos que viven e os seus efectos no ser humano.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CSC</p>
		<p>4.2. Describe características das algas, medios nos que viven, os seus efectos na composición do aire e o seu aproveitamento.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CSC</p>
	<p>5. Describir e identificar as características xerais dos fungos, e coñecer os seus efectos beneficiosos e prexudiciais no conxunto da biosfera e para o ser humano.</p>	<p>5.1. Identifica e describe as características dos fungos e os medios onde viven, e coñece tres grandes grupos de fungos.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CSC</p>
		<p>5.2. Coñece a repercusión da función de nutrición dos fungos na biosfera e describe efectos beneficiosos e prexudiciais para o ser humano.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CSC, CSIEE</p>
	<p>6. Adquirir unha idea básica de que son os liques e da súa importancia como indicadores de calidade ambiental.</p>	<p>6.1. Describe a estrutura dos liques e o seu modo de nutrición, e coñece a importancia e o significado da súa presenza nos ámbitos naturais.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CSC</p>

<p>vivos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión de informacións, adquisición de vocabulario, uso da lingua como instrumento de comunicación e mantemento dunha actitude favorable cara á lectura. • Coñecemento e aplicación de elementos, operacións e estratexias matemáticos para resolver problemas. • Comprensión da realidade social e exercicio dunha cidadanía construtiva, solidaria e respectuosa coa sociedade e coa natureza. • Coñecemento e uso responsable das TIC ao investigar sobre os seres vivos. • Uso de estratexias para tratar a información, convertela en coñecemento propio e aplícala a distintos contextos, e participación activa no propio proceso de aprendizaxe. • Iniciativa e perseveranza á hora de afrontar problemas e defender opinións. Desenvolvemento de actitudes de respecto e colaboración ao traballar en grupo. • Elaboración de traballos e presentacións con sentido estético. • Aprecio da beleza na natureza e no cotián. 	<p>7. Coñecer as características dos virus e os seus efectos nos seres vivos, en especial no ser humano.</p>	<p>7.1. Describe a estrutura básica dos virus e como actúan sobre as células dos seres vivos, e nomea algunhas das enfermidades que lle causan ao ser humano.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CSC</p>
	<p>8. Comprender informacións, adquirir vocabulario sobre os seres vivos e expresar coñecementos e opinións de forma oral e escrita. Mostrar interese pola lectura de textos sobre a biodiversidade e a exploración para o seu descubrimento.</p>	<p>8.1. Comprende informacións, adquire vocabulario sobre os seres vivos, expresa coñecementos e opinións de forma oral e escrita, e amosa interese pola lectura.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>
	<p>9. Coñecer e aplicar elementos e estratexias matemáticos para resolver problemas sobre medidas reais de microorganismos vistos ao microscopio.</p>	<p>9.1. Coñece e aplica elementos, operacións e estratexias matemáticos para resolver problemas sobre medidas reais de microorganismos vistos ao microscopio.</p>	<p>CCL, CMCT</p>
	<p>10. Coñecer e usar de forma responsable as TIC, usar estratexias para tratar a información, convertela en coñecemento propio, aplícala a distintos contextos, e participar de forma activa no propio proceso de aprendizaxe.</p>	<p>10.1. Obtén e organiza información, traballa co esquema da unidade e utiliza os recursos dixitais con interese e responsabilidade.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CAA</p>
	<p>11. Mostrar iniciativa e perseveranza á hora de afrontar problemas e de defender opinións. Desenvolver actitudes de respecto e colaboración ao traballar en grupo.</p>	<p>11.1. Mostra unha actitude emprendedora, acepta os erros ao autoavaliarse, persevera nas tarefas de recuperación e participa activamente nos exercicios de aprendizaxe cooperativa.</p>	<p>CCL, CMCT, CSC, CSIEE</p>
	<p>12. Apreciar a beleza dos organismos microscópicos e elaborar traballos coidando a estética.</p>	<p>12.1. Recoñece a beleza das microfotografías de organismos microscópicos e elabora traballos con sentido estético.</p>	<p>CCL, CMCT, CCEC</p>

UNIDADE 2

Contidos	Craterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Características xerais dos animais. • Organización do corpo dos animais. • Características dos animais vertebrados e dos invertebrados. • Características dos peixes e tipos de peixes. • Características dos anfibios e tipos de anfibios. • Características dos réptiles e tipos de réptiles. • Características das aves e tipos de aves. • Características dos mamíferos e tipos de mamíferos. • Características dos diferentes grupos máis relevantes de animais invertebrados: poríferos, cnidarios, anélidos, equinodermos, moluscos e artrópodos. • Observación e descrición de animais: anatomía, medios nos que viven, modos de obtención de alimentos e osíxeno, tipos de desenvolvemento embrionario... • Observación e descrición da anatomía externa e interna dun peixe: disección dunha troita. • Animais en perigo de 	1. Identificar e nomear as características xerais dos animais e a estrutura dos seus corpos, e coñecer as características dos animais vertebrados e invertebrados.	1.1. Describe as características xerais dos animais e a estrutura dos seus corpos. Identifica e describe as características dos animais vertebrados e invertebrados.	CCL, CMCT, CD, CAA, CSIEE, CCEC
	2. Describir e identificar as características xerais dos peixes, e coñecer e identificar tipos de peixes segundo o seu esqueleto.	2.1. Identifica e describe as características dos peixes. Distingue e nomea peixes óseos e peixes cartilaxinosos.	CCL, CMCT, CD, CSIEE, CCEC
	3. Describir e identificar as características xerais dos anfibios, e coñecer e identificar tipos de anfibios segundo a súa anatomía externa.	3.1. Identifica e describe as características dos anfibios e a metamorfose destes animais. Distingue e nomea anfibios anuros e anfibios urodelos.	CCL, CMCT, CD, CAA, CCEC
	4. Describir e identificar as características xerais dos réptiles, e coñecer e identificar tipos de réptiles.	4.1. Identifica e describe as características dos réptiles. Distingue e nomea réptiles escamosos, quelonios e cocodrilianos.	CCL, CMCT, CD, CAA, CCEC
	5. Describir e identificar as características xerais das aves, e coñecer e identificar tipos de aves.	5.1. Identifica e describe as características das aves. Distingue e nomea aves carenadas e aves ratites.	CCL, CMCT, CD
	6. Describir e identificar as características xerais dos mamíferos, e coñecer e identificar tipos de mamíferos segundo o seu desenvolvemento embrionario.	6.1. Identifica e describe as características dos mamíferos. Distingue e nomea monotremas, marsupiais e placentarios.	CCL, CMCT, CD, CSIEE
	7. Coñecer os nomes e características xerais dos diferentes grupos de animais invertebrados.	7.1. Describe as características dos poríferos, cnidarios, anélidos e equinodermos, e identifica e nomea animais de cada grupo.	CCL, CMCT, CD, CAA, CCEC

<p>extinción; causas, localizacións e proteccións que se levan a cabo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valoración da biodiversidade animal e conciencia do impacto das actividades e actitudes humanas na vida dos animais. • Elaboración de traballos e presentacións con sentido estético. • Recoñecemento do valor cultural do patrimonio natural. 		7.2. Describe as características dos moluscos e dos artrópodos, e identifica animais de cada grupo.	CCL, CMCT, CD
	8. Comprender informacións, adquirir vocabulario sobre os animais, expresar coñecementos e opinións de forma oral e escrita, e mostrar interese pola lectura de textos sobre estes seres vivos.	8.1. Comprende informacións, adquiere vocabulario sobre os animais e os seus grupos, expresa coñecementos e opinións de forma oral e escrita, e amosa interese pola lectura de textos referidos a eles.	CCL, CMCT, CD
	9. Coñecer nomes dalgúns animais en perigo de extinción, as causas que os levaron a esa situación e algunhas accións de protección que se levan a cabo.	9.1. Nomea animais en perigo de extinción, localiza rexións onde habitan, e describe causas que os levaron a esa situación e accións de protección da vida animal.	CCL, CMCT, CD, CSC, CSIEE
	10. Aplicar elementos, operacións e estratexias matemáticas para resolver problemas sobre aspectos cuantificables dos animais.	10.1. Aplica operacións matemáticas para resolver problemas sobre aspectos cuantificables dos animais: pesos, patas, tamaños...	CCL, CMCT
	11. Coñecer e usar de forma responsable as TIC, observar e interpretar imaxes, usar estratexias para tratar a información, convertela en coñecemento propio e aplícala a distintos contextos, e participar de forma activa no propio proceso de aprendizaxe.	11.1. Obtén e organiza información, traballa co esquema da unidade, e utiliza os recursos dixitais con interese e responsabilidade.	CCL, CMCT, CD, CAA
	12. Mostrar iniciativa e perseveranza á hora de afrontar os problemas e de defender opinións, e desenvolver actitudes de respecto e colaboración á hora de traballar en grupo.	12.1. Mostra unha actitude emprendedora, acepta os erros ao autoavaliarse, persevera nas tarefas de recuperación, e participa activamente nos exercicios de aprendizaxe cooperativa.	CCL, CMCT, CD, CSC, CSIEE

	13. Valorar a importancia cultural do patrimonio natural e realizar traballos con sentido estético.	13.1. Recoñece o valor cultural da biodiversidade animal e realiza debuxos de animais diversos coidando a estética.	CCL, CMCT, CCEC
--	---	---	-----------------------

SEGUNDO TRIMESTRE

UNIDADE 3

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Funcións vitais e aparatos asociados. • A dixestión e o aparato dixestivo. • Identificación de órganos do aparato dixestivo en láminas e debuxos. • Transformacións dos alimentos ao longo do tubo. Accións mecánicas e químicas. • Función e composición do aparato respiratorio. • Descrición das fases do proceso da respiración. • Identificación e descrición de órganos respiratorios e procesos da respiración. • Intercambios de substancias das células co seu ámbito exterior e o aparato circulatorio. • Composición do 	1. Identificar, nomear e describir os órganos que forman o aparato dixestivo, así como as tarefas que realizan no proceso da dixestión.	1.1. Identifica, nomea e describe os órganos que forman o aparato dixestivo e as tarefas que realizan.	CCL, CMCT, CD, CCEC
		1.2. Define dixestión e describe as transformacións que sofren os alimentos ao longo do aparato dixestivo.	CCL, CMCT, CD
	2. Coñecer a composición e as funcións do aparato respiratorio, e describir as fases do proceso da respiración.	2.1. Describe as funcións do aparato respiratorio. Identifica, nomea e describe os órganos deste aparato.	CCL, CMCT, CD
		2.2. Describe as fases do proceso da respiración nomeando os órganos implicados.	CCL, CMCT, CD, CAA
	3. Coñecer a composición do aparato circulatorio e describir as funcións que realiza.	3.1. Describe as tarefas que realiza o aparato circulatorio. Identifica e nomea os tipos de órganos que o compoñen.	CCL, CMCT, CD
	4. Coñecer a composición do sangue e as funcións que realiza.	4.1. Nomea e describe as células sanguíneas e as súas funcións, e describe a composición do plasma.	CCL, CMCT, CD, CAA

<p>aparato circulatorio.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cavidades do corazón e funcionamento das válvulas cardíacas. • Composición do sangue: o plasma e as células sanguíneas, e as súas funcións. • A circulación pulmonar e a circulación xeral do sangue. • Descrición da circulación do sangue identificando vasos sanguíneos, órganos de intercambio doutros aparatos e substancias que se intercambian neles. • As substancias de refugallo e a excreción. • A excreción nas glándulas sudoríparas. Formación e expulsión da suor. • Composición do aparato excretor. • A excreción nos riles. Formación e expulsión dos ouriños. • Adquisición de pautas para incrementar a autonomía e a responsabilidade na hixiene e na saúde. • Comprensión de informacións, adquisición de vocabulario, uso da lingua como 	<p>5. Describir a circulación sanguínea, identificando e nomeando as cavidades do corazón e os principais vasos polos que se realiza.</p>	<p>5.1. Identifica, nomea e describe as cavidades do corazón e o latexo cardíaco.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>
		<p>5.2. Describe a circulación xeral e a circulación pulmonar do sangue, nomeando as principais veas e arterias polas que se producen.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>
	<p>6. Coñecer os procesos que conforman a excreción, describindo o aparato excretor, os seus órganos e o seu funcionamento, así como a participación da pel.</p>	<p>6.1. Identifica e nomea os órganos do aparato excretor e describe o seu funcionamento, desde o filtrado do sangue ata a expulsión dos ouriños.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>
		<p>6.2. Describe a excreción mediante as glándulas sudoríparas.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>
	<p>7. Coñecer que son as doazóns e transfusións de sangue, e valorar a importancia dos bancos de sangue e a solidariedade das persoas doadoras.</p>	<p>7.1. Define doazón, doador e banco de sangue. Coñece as características das doazóns.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CSC</p>
		<p>8. Construír un modelo de pulmón e relacionar o seu funcionamento co do órgano real.</p>	<p>8.1. Participa activamente na construción dun modelo de pulmón. Identifica as partes e funcionamento do modelo de pulmón e relaciónao co pulmón real.</p>
	<p>9. Comprender informacións, adquirir vocabulario sobre a respiración, a circulación e a excreción humana, expresar coñecementos e opinións de forma oral e escrita, e amosar interese pola lectura de textos relacionados coa nutrición humana.</p>	<p>9.1. Comprende informacións, adquire vocabulario sobre a respiración, a circulación e a excreción, expresa coñecementos e opinións de forma oral e escrita, e mostra interese pola lectura de textos relacionados coa nutrición humana.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>

<p>instrumento de comunicación e mantemento dunha actitude favorable cara á lectura.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento e aplicación de elementos, operacións e estratexias matemáticos para interpretar informacións e resolver problemas. • Uso de estratexias e TIC para tratar a información, convertela en coñecemento propio e aplícala a distintos contextos, e participación activa no propio proceso de aprendizaxe. • Iniciativa e perseveranza á hora de afrontar os problemas e defender opinións, e desenvolvemento de actitudes de respecto e colaboración ao traballar en grupo. • Elaboración de traballos con sentido estético. • Coñecemento e uso de recursos artísticos e expresivos. 	<p>10. Aplicar elementos, operacións e estratexias matemáticos para interpretar gráficos e para resolver problemas.</p>	<p>10.1. Aplica estratexias matemáticas para interpretar gráficos e resolver problemas sobre doazóns e latexos do corazón.</p>	<p>CCL, CMCT</p>
	<p>11. Coñecer e usar de forma responsable as TIC, observar e interpretar imaxes, usar estratexias para tratar a información, convertela en coñecemento propio e aplícala a distintos contextos, e participar de forma activa no propio proceso de aprendizaxe.</p>	<p>11.1. Obtén e organiza información, traballa co esquema da unidade, e utiliza os recursos dixitais con interese e responsabilidade.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CAA</p>
	<p>12. Mostrar iniciativa e perseveranza á hora de afrontar os problemas e de defender opinións, e desenvolver actitudes de respecto e colaboración á hora de traballar en grupo.</p>	<p>12.1. Mostra unha actitude emprendedora na construción dun modelo de pulmón, acepta os erros ao autoavaliarse, persevera nas tarefas de recuperación, e participa activamente nos exercicios de aprendizaxe cooperativa.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CSC, CSIEE</p>
	<p>13. Coñecer e utilizar recursos artísticos, e coidar a estética á hora de realizar traballos.</p>	<p>13.1. Usa recursos artísticos e coida a estética cando constrúe un modelo de pulmón.</p>	<p>CCL, CMCT, CAA, CCEC</p>

UNIDADE 4

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliados	CC
----------	-------------------------	-------------------------------------	----

<ul style="list-style-type: none"> • Características xerais da función de reprodución no ser humano. • Gametos: óvulos e espermatozoides. • Aparato reprodutor masculino: órganos e funcións. • Aparato reprodutor feminino: órganos e funcións. • Utilización de láminas e debuxos para a identificación, localización e descrición de órganos e das súas funcións. • A puberdade nos rapaces e nas rapazas: cambios no aparato reprodutor e nos caracteres sexuais secundarios. • O ciclo menstrual e as súas fases. • Fases e procesos da reprodución humana. • A fecundación. • O desenvolvemento do embrión e as súas fases. • O parto. • Características do bebé durante os primeiros días de vida. • A herdanza. Trazos herdables e identificación de trazos hereditarios no propio corpo. • Utilización de imaxes para identificar distintas fases do desenvolvemento embrionario. • Respecto polas 	<p>1. Afianzar e ampliar o coñecemento da función de reprodución no ser humano: características xerais e gametos que interveñen.</p>	<p>1.1. Describe as características xerais da reprodución humana: tipo, aparatos e células que interveñen nela.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CAA</p>
	<p>2. Identificar, nomear e describir as funcións dos órganos do aparato reprodutor masculino.</p>	<p>2.1. Identifica e nomea os órganos do aparato reprodutor masculino, e describe as súas funcións. Nomea as partes do espermatozoide e describe as súas características máis relevantes.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>
	<p>3. Identificar, nomear e describir as funcións dos órganos do aparato reprodutor feminino.</p>	<p>3.1. Identifica e nomea os órganos do aparato reprodutor feminino, e describe as súas funcións. Nomea as partes do óvulo e describe as súas características máis relevantes.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CAA</p>
	<p>4. Coñecer os cambios que conducen á madureza sexual.</p>	<p>4.1. Define puberdade, describe os cambios que se producen nos aparatos reprodutores masculino e feminino, e identifica os caracteres secundarios que se desenvolven neste período da vida humana.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CSC, CSIEE</p>
	<p>5. Coñecer e describir os procesos que conforman a reprodución humana.</p>	<p>5.1. Describe as fases do ciclo menstrual.</p>	<p>CCL, CMCT, CAA</p>
	<p>5.2. Define fecundación e cigoto. Describe o desenvolvemento do embrión e nomea as fases polas que pasa. Identifica, nomea e describe as funcións da placenta, o saco amniótico e o cordón umbilical.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CSIEE</p>	

<p>diferenzas sexuais que existen entre rapazas e rapaces.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conianza cos adultos responsables da súa educación para presentar dúbidas e inquietudes. • Coñecemento e aplicación de estratexias e elementos matemáticos para resolver problemas. • Comprensión da realidade e exercicio dunha cidadanía construtiva e respectuosa cun mesmo e cos demais. • Coñecemento e uso responsable das TIC ao investigar sobre a reprodución humana. • Uso de estratexias para tratar a información, transformala en coñecemento propio e aplícala en distintos contextos. Participación activa no propio proceso de aprendizaxe. • Iniciativa e perseveranza na realización de tarefas, afrontar os problemas e defender opinións. Desenvolvemento de actitudes de respecto e colaboración ao traballar en grupo. • Elaboración de traballos e presentacións con sentido estético. 	<p>6. Coñecer as características do parto e as do bebé durante os primeiros días da súa vida.</p>	<p>6.1. Describe as fases do parto, as características do bebé acabado de nacer e os cambios madurativos que se producen nos seus aparatos respiratorio e circulatorio, na súa alimentación, no seu sistema nervioso...</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>
	<p>7. Adquirir ideas básicas sobre os caracteres hereditarios e desenvolver estratexias de observación e recollida de información.</p>	<p>7.1. Identifica e nomea algúns trazos que se herdán, e reúne información para detectar a orixe dos caracteres herdados.</p>	<p>CCL, CMCT, CSC, CSIEE</p>
	<p>8. Desenvolver actitudes de respecto e conianza para sentar as bases dunha correcta educación afectiva e sexual.</p>	<p>8.1. Acepta con normalidade as diferenzas de aparatos e de caracteres sexuais secundarios, amosa actitudes de respecto cara ás súas compañeiras e compañeiros de clase, e resolve as súas dúbidas coas persoas adecuadas.</p>	<p>CCL, CMCT, CSC, CSIEE</p>
	<p>9. Comprender informacións, adquirir vocabulario sobre a reprodución humana, expresar coñecementos e opinións de forma oral e escrita, e amosar interese pola lectura de textos.</p>	<p>9.1. Comprende informacións, adquire vocabulario sobre a reprodución humana, expresa coñecementos e opinións, e mostra interese pola lectura de textos sobre a reprodución.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>
	<p>10. Aplicar elementos, operacións e estratexias matemáticas para resolver problemas sobre o ciclo menstrual.</p>	<p>10.1. Aplica operacións matemáticas para resolver algúns problemas sobre número e duracións do ciclo menstrual.</p>	<p>CCL, CMCT</p>
	<p>11. Coñecer e usar de forma responsable as TIC, utilizar estratexias para tratar a información, convertela en coñecemento propio, aplícala a distintos contextos, e participar de forma activa no propio proceso de aprendizaxe.</p>	<p>11.1. Obtén e organiza información, traballa co esquema da unidade, e utiliza os recursos dixitais con interese e responsabilidade.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CAA</p>
<p>12. Mostrar iniciativa e perseveranza á hora de</p>	<p>12.1. Mostra unha actitude emprendedora, acepta os</p>	<p>CCL,</p>	

	afrontar os problemas e de defender opinións. Desenvolver actitudes de respecto e colaboración ao traballar en grupo.	erros ao autoavaliarse, persevera na recuperación e participa nos exercicios de aprendizaxe cooperativa.	CMCT, CSC, CSIEE
	13. Coidar a estética á hora de realizar traballos.	13.1. Elabora e presenta traballos coidando a estética.	CCL, CMCT, CCEC

TERCEIRO TRIMESTRE

UNIDADE 5

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • A materia e as súas propiedades xerais: masa e volume. • A densidade, unha propiedade específica das substancias. Cálculo da densidade dunha substancia. • Realización de experiencias para medir masas, volumes e calcular densidades. • Flotabilidade. • Substancias puras e mesturas. • Tipos de mesturas: heteroxéneas e homoxéneas. Aliaxes, mesturas especiais. • Cambios físicos e as súas características. • Cambios químicos. Características: reactivos e produtos. Aproximación á simbolización dunha reacción química. • Reaccións químicas frecuentes: 	1. Consolidar e ampliar o coñecemento das propiedades xerais da materia, e de unidades, instrumentos e procedementos para medilas.	1.1. Define materia, masa e volume. Coñece e usa procedementos básicos para determinar a masa e o volume dos corpos, e os símbolos das unidades que se empregan.	CCL, CMCT, CD, CAA, CSIEE
	2. Afianzar a idea de densidade como propiedade específica das substancias, e aplicar procedementos para calculala.	2.1. Define densidade, calcúlaa e expresa correctamente, e determina a flotabilidade na auga de corpos e substancias.	CCL, CMCT, CD
	3. Diferenciar entre substancias puras e mesturas, e coñecer distintos tipos de mesturas.	3.1. Define substancia pura e mestura, nomea distintos tipos de mesturas (disolucións, mesturas heteroxéneas e aliaxes) e identifica substancias puras e mesturas do ámbito.	CCL, CMCT, CD, CSIEE
	4. Consolidar e ampliar o coñecemento da enerxía, as formas en que se manifesta e as súas fontes.	4.1. Identifica, nomea e describe na natureza, en dispositivos e en aparatos, as principais formas e fontes de enerxía.	CCL, CMCT, CD, CAA

<p>combustións e oxidacións.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A enerxía: formas de manifestarse e fontes de enerxía. O sol como principal fonte externa de enerxía do planeta. • Transformacións naturais e artificiais da enerxía e a súa conservación. • A calor e os seus efectos: aumento de temperatura e cambios de estado. • O son, as súas características e os seus efectos. • A luz, as súas fontes e as súas características xerais. • Comportamento dos corpos ante a luz: corpos opacos, transparentes e translúcidos. • A reflexión e as súas propiedades. Espellos. • A refracción e as súas propiedades. • Lentes, tipos e os seus usos. • A descomposición ou dispersión da luz. • Experiencias e experimentos para comprobar propiedades da calor, a luz e o son. • Interpretación de imaxes nas que se aprecian formas da enerxía e os seus efectos. • Utilización coidadosa de materiais comúns e obxectos de laboratorio. • Valoración da 		4.2. Describe algunhas transformacións da enerxía na natureza, en aparatos e en dispositivos.	CCL, CMCT, CD
	5. Identificar e describir cambios físicos e as causas que os producen: cambios de estado, dilatacións, deformacións e movementos.	5.1. Describe as características dos cambios físicos e identifica as causas que os producen.	CCL, CMCT, CD, CAA
	6. Identificar e describir cambios químicos na materia (oxidacións e combustións). Coñecer as fases dunha reacción química, as substancias iniciais e finais, e simbolizar de xeito aproximado o proceso.	6.1. Define reacción química, reactivos e produtos. Identifica e describe reaccións sinxelas de oxidación e combustión, e simbolízalas de xeito aproximado.	CCL, CMCT, CD
	7. Coñecer algúns cambios químicos que producen os seres vivos: fotosíntese, dixestión e fermentacións.	7.1. Aplica coñecementos e describe procesos químicos que realizan os seres vivos, como a dixestión, a fotosíntese e as fermentacións.	CCL, CMCT, CD, CAA
	8. Coñecer aspectos básicos da calor, formas de transferirse e os efectos que produce.	8.1. Describe formas de transferir a calor e identifica os efectos que produce nos corpos: aumento de temperatura e cambios de estado.	CCL, CMCT, CD
	9. Describir como se produce e propaga o son e coñecer os seus efectos.	9.1. Describe a produción e a propagación do son, e algúns dos seus efectos.	CCL, CMCT, CD, CCEC
	10. Coñecer as características da luz como forma de enerxía e as fontes que a producen, e describir e valorar a importancia do sol como fonte de enerxía.	10.1. Nomea características e propiedades da luz e describe experiencias que as demostran. Cita fontes de luz e describe a importancia do sol como fonte de luz e calor.	CCL, CMCT, CD
	11. Afianzar e ampliar o coñecemento do comportamento dos	11.1. Identifica, define e nomea corpos opacos, translúcidos e transparentes.	CCL, CMCT,

<p>importancia do coñecemento científico e dos avances tecnolóxicos pola súa repercusión no progreso da humanidade.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afianzamento e desenvolvemento do método científico. • Coñecemento e aplicación de estratexias e elementos matemáticos na resolución de problemas. • Coñecemento e uso responsable das TIC ao investigar sobre a materia, os seus cambios, usos de materiais, biografías... • Uso de estratexias para tratar a información, transformala en coñecemento propio e aplicala en distintos contextos. Participación activa no propio proceso de aprendizaxe. • Iniciativa e perseveranza na realización de tarefas, afrontar os problemas e defender opinións. <p>Desenvolvemento de actitudes de respecto e colaboración ao traballar en grupo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elaboración de traballos e presentacións con sentido estético. • Aprecio da beleza na natureza e no cotián. 	corpos ante a luz.		CD
	12. Coñecer as propiedades e características dos fenómenos luminosos: dispersión, reflexión e refracción. Identificar obxectos que os producen e coñecer algunhas das súas aplicacións.	12.1. Identifica e caracteriza os fenómenos de reflexión, refracción e descomposición da luz, que se producen na natureza e en espellos, lentes e prismas, e coñece os usos destes obxectos.	CCL, CMCT, CD, CCEC
	13. Coñecer distintas clases de contaminación, as causas que as producen e propoñer algunhas accións para paliarlas ou erradicalas.	13.1. Describe e nomea formas de contaminación identificando as causas que as producen, e propón medidas para diminuír a contaminación.	CCL, CMCT, CD, CSC, CSIEE
	14. Comprender informacións e adquirir vocabulario sobre a materia e a enerxía, expresar coñecementos e opinións de forma oral e escrita, e amosar interese pola lectura de textos relacionados coa materia, os materiais, os usos destes, a súa orixe...	14.1. Comprende informacións, adquire vocabulario sobre a materia e a enerxía, expresa coñecementos e opinións de forma oral e escrita, e mostra interese pola lectura de textos relacionados coa materia, cos cambios que experimenta, coas súas propiedades...	CCL, CMCT, CD
	15. Aplicar elementos, operacións e estratexias matemáticos para resolver problemas sobre densidade, masa, volume...	15.1. Aplica elementos, operacións e estratexias matemáticos para resolver problemas sobre a densidade.	CCL, CMCT
	16. Coñecer e usar de forma responsable as TIC, observar e interpretar imaxes, usar estratexias para tratar a información, convertela en coñecemento propio, aplicala a distintos contextos, e participar de forma activa no propio proceso de aprendizaxe.	16.1. Obtén e organiza información, traballa co esquema da unidade, e utiliza os recursos dixitais con interese e responsabilidade.	CCL, CMCT, CD, CAA

	17. Mostrar iniciativa e perseveranza á hora de afrontar os problemas e de defender opinións. Desenvolver actitudes de respecto e colaboración ao traballar en grupo.	17.1. Mostra unha actitude emprendedora, acepta os erros ao autoavaliarse, persevera nas tarefas de recuperación, e participa activamente nos exercicios de aprendizaxe cooperativa.	CCL, CMCT, CD, CSC, CSIEE
	18. Apreciar a beleza das manifestacións dalgunhas formas de enerxía e elaborar traballos coidando a estética.	18.1. Recoñece a beleza das imaxes da natureza que representan distintas fontes de enerxía e coida a estética á hora de realizar traballos.	CCL, CMCT, CD, CCEC

UNIDADE 6

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Electricidade estática. Interaccións entre corpos cargados electricamente. • Correntes eléctricas. • Corpos condutores e corpos illantes. • Realización de experiencias para identificar interaccións e efectos da electricidade. • Circuito eléctrico: xeradores e os seus tipos, cables e interruptores. • Aparatos receptores que transforman a corrente eléctrica. • Os imáns: polos e campo magnético. • Interaccións entre imáns. • Usos dos materiais magnéticos. • O magnetismo terrestre e o compás. • Campo magnético dunha corrente eléctrica. 	1. Identificar e describir características da electricidade estática e das correntes eléctricas.	1.1. Describe interaccións entre corpos con carga eléctrica e corrente eléctrica, e identifica fenómenos nos que se manifesta a electricidade.	CCL, CMCT, CD
	2. Definir e identificar substancias e corpos condutores e illantes.	2.1. Define corpo condutor e corpo illante, e identifica e nomea substancias condutoras e illantes.	CCL, CMCT, CD
	3. Coñecer os distintos tipos de xeradores de corrente e as funcións dos cables, as tomas de corrente, os interruptores e os aparatos eléctricos máis frecuentemente instalados nos circuitos.	3.1. Identifica e nomea tipos de xeradores, describe as funcións de elementos sinxelos dos circuitos eléctricos, e interpreta símbolos básicos de circuitos eléctricos.	CCL, CMCT, CD, CAA, CCEC
		3.2. Nomea aparatos eléctricos, describe o seu funcionamento e as transformacións da electricidade que se producen.	CCL, CMCT, CD
	4. Coñecer as propiedades dos imáns e as súas interaccións. Coñecer as características do campo magnético e as	4.1. Nomea as partes dun imán, define e caracteriza o campo magnético, e identifica e anticipa interaccións entre imáns.	CCL, CMCT, CD

<p>Electroimán.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Correntes inducidas: dínamos e alternadores. Aproveitamento. • Construción de circuítos orientados a un fin: investigación, método científico... • Perigos das correntes eléctricas e normas para evitar accidentes. 	<p>súas interaccións co compás.</p>	<p>4.2. Describe as características do campo magnético terrestre e as súas interaccións co compás. Coñece a estrutura dun compás e é capaz de construíla a partir de elementos sinxelos.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Utilización coidadosa de materiais comúns e obxectos de laboratorio. • Valoración da importancia do coñecemento científico e dos avances tecnolóxicos pola súa repercusión no progreso da humanidade. 	<p>5. Coñecer e comprender as relacións entre a electricidade e o magnetismo: campo magnético das correntes eléctricas (electroimán e motor eléctrico) e correntes eléctricas inducidas pola variación do campo magnético (alternadores e dínamos).</p>	<p>5.1. Identifica a aparición dun campo magnético asociado a unha corrente eléctrica, constrúe un electroimán, identifica a aparición de correntes eléctricas a partir do movemento de imáns, e nomea aparatos e dispositivos que aproveitan o electromagnetismo: motores, alternadores e dínamos.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Afianzamento e desenvolvemento do método científico. • Coñecemento e aplicación de operacións matemáticas na resolución de problemas. 	<p>6. Asumir e coñecer pautas de manipulación coidadosa de aparatos eléctricos e de elementos de circuítos.</p>	<p>6.1. Coñece os perigos á hora de conectar, manipular e desconectar aparatos eléctricos, asume pautas para evitar accidentes por electricidade, e identifica proteccións que hai nos circuítos dunha vivenda.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CSC</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento e uso responsable das TIC ao investigar sobre electromagnetismo, descubrimentos científicos e invencións tecnolóxicas. • Uso de estratexias para tratar a información, transformala en coñecemento propio e aplícala en distintos contextos. Participación activa no propio proceso de aprendizaxe. 	<p>7. Comprender informacións, adquirir vocabulario sobre a electricidade e os seus efectos, o magnetismo, os circuítos e aparatos eléctricos..., expresar coñecementos e opinións de forma oral e escrita, e mostrar interese pola lectura de textos sobre a enerxía, a electricidade e o magnetismo.</p>	<p>7.1. Comprende informacións, adquire vocabulario sobre a electricidade e os seus efectos, o magnetismo, os circuítos e os aparatos eléctricos..., expresa coñecementos e opinións, e mostra interese pola lectura de textos sobre a electricidade e o magnetismo.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Iniciativa e 	<p>8. Aplicar elementos, operacións e estratexias matemáticas para resolver problemas.</p>	<p>8.1. Aplica operacións matemáticas para calcular a lonxitude de cable necesario para completar un circuítos proposto.</p>	<p>CCL, CMCT</p>

perseveranza na realización de tarefas, experiencias e experimentos, e ao afrontar os problemas e defender opinións. Desenvolvemento de actitudes de respecto e colaboración. • Coidado da estética á hora de elaborar traballos e presentacións.	9. Coñecer e usar de forma responsable as TIC, utilizar estratexias para tratar a información, convertela en coñecemento propio e aplícala a distintos contextos, e participar de forma activa no propio proceso de aprendizaxe.	9.1. Obtén e organiza información, traballa co esquema da unidade, e utiliza os recursos dixitais con interese e responsabilidade.	CCL, CMCT, CD, CAA
	10. Mostrar iniciativa e perseveranza á hora de afrontar os problemas e de defender opinións, e desenvolver actitudes de respecto e colaboración á hora de traballar en grupo.	10.1. Mostra unha actitude emprendedora, acepta os erros ao autoavaliarse, persevera na recuperación e participa nos exercicios de aprendizaxe cooperativa.	CCL, CMCT, CD, CSIEE
	11. Elaborar traballos con sentido estético.	11.1. Realiza traballos coidando a estética na súa elaboración e presentación.	CCL, CMCT, CD, CCEC

5.5- CIENCIAS SOCIAIS

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE), e conciencia e expresións culturais (CCEC).

PRIMEIRO TRIMESTRE

UNIDADE 1

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
• O relevo de España: características xerais. O mapa físico de España.	1. Describir e explicar as características xerais do relevo de España.	1.1. Describe as características máis destacadas do relevo de España.	CCL, CMCT, CD

<ul style="list-style-type: none"> • O relevo do interior peninsular: a Meseta e os seus sistemas montañosos; os sistemas montañosos que bordean a Meseta, os sistemas montañosos exteriores á Meseta; as depresións exteriores á Meseta. • O relevo de costa de España. • O relevo de Galicia. • Os espazos protexidos de España e de Galicia. A intervención humana no medio. • A hidrografía. O río; elementos e características dun río. • Concas e vertentes hidrográficas. • Os ríos da vertente cantábrica: os ríos que desembocan no mar Cantábrico. • Os ríos da vertente atlántica: os ríos que desembocan no océano Atlántico. • Os ríos da vertente mediterránea: os ríos que desembocan no mar Mediterráneo; as augas dos arquipélagos. • A hidrografía dos arquipélagos. 	2. Describir e situar o relevo de interior de España.	2.1. Describe e explica as diferentes unidades que forman o relevo do territorio español.	CCL, CMCT, CD
	3. Coñecer as costas españolas.	3.1. Describe as características principais das costas da península e dos arquipélagos balear e canario.	CCL CMCT, CD
	4. Coñecer o relevo de Galicia.	4.1. Coñece e sitúa nun mapa o relevo de Galicia.	CMCT, CD, CAA
	5. Explicar que é un espazo protexido e coñecer as principais características dun parque nacional.	5.1. Sitúa nun mapa os principais espazos protexidos de España.	CMCT, CD
	6. Explicar que é un río e cales son os seus principais elementos.	6.1. Define río e explica os principais elementos que o compoñen.	CCL, CMCT, CD, CAA
	7. Coñecer as características dos ríos e os factores que as determinan.	7.1. Coñece as características dos ríos e os factores que as determinan.	CCL, CMCT, CD
	8. Nomear e localizar no mapa os ríos que desembocan nas tres vertentes peninsulares.	8.1. Nomea e localiza no mapa os ríos que desembocan nas tres vertentes peninsulares.	CCL, CMCT, CD, CAA
	9. Coñecer as características das augas dos arquipélagos.	9.1. Coñece as características das augas das Illas Baleares e das Illas Canarias.	CMCT, CD

UNIDADE 2

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • O relevo de interior de Europa: as grandes chairas e mesetas. Os macizos 	1. Describir e localizar o relevo de interior do continente	1.1. Explica as características do relevo de interior de Europa.	CCL, CMCT, CD

<p>e os sistemas montañosos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • O relevo de costa de Europa: penínsulas, golfos, cabos, fiordes, rías e illas. • A hidrografía de Europa. Océanos e mares que rodean a Europa. Lagos e ríos europeos. • O clima, a vexetación e a fauna de Europa: os climas da zona temperada, os climas da zona fría. • Os problemas ambientais: a degradación, a contaminación e a sobreexplotación de recursos. • Conservación e protección do medio natural: a acumulación de residuos. A reciclaxe. 	<p>europeo.</p>	<p>1.2. Localiza nun mapa as principais unidades do relevo de interior de Europa.</p>	<p>CMCT, CD, CAA</p>
	<p>2. Describir e explicar as características xerais do relevo de costa de Europa.</p>	<p>2.1. Describe as características máis destacadas do relevo costeiro de Europa.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>
		<p>2.2. Localiza nun mapa e explica as diferentes unidades que forman o relevo costeiro do territorio europeo.</p>	<p>CMCT, CD, CAA</p>
	<p>3. Coñecer a hidrografía. Os elementos e características dos ríos e lagos europeos.</p>	<p>3.1. Recoñece os principais elementos e características dos ríos e lagos europeos.</p>	<p>CMCT, CD, CAA</p>
	<p>4. Explicar e describir os diferentes tipos de clima de Europa.</p>	<p>4.1. Clasifica os climas europeos.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>
	<p>5. Explicar a influencia do comportamento humano no medio natural..</p>	<p>5.1. Describe e analiza o efecto da acción humana na conservación e transformación do medio natural.</p>	<p>CCL, CMCT, CD, CAA</p>
		<p>5.2. Explica algúns efectos de contaminación sobre as persoas, animais, plantas e os seus ámbitos, e achega alternativas para previla ou reducila.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>

SEGUNDO TRIMESTRE

UNIDADE 3

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeles	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Os sectores da produción en Europa: sector primario, sector secundario e 	<p>1. Describir e explicar os sectores da produción en Europa.</p>	<p>1.1. Describe e explica os sectores da produción en Europa.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>

<p>sector terciario.</p> <ul style="list-style-type: none"> • O sector primario e o sector secundario de España: a agricultura, a gandería, a pesca, a explotación forestal, a minería, as fontes de enerxía, as actividades industriais. • O sector terciario en España: o comercio e o transporte, o turismo, outros servizos do sector terciario. • Os sectores da produción en Galicia. • O diñeiro e o aforro: o diñeiro e os tipos de gasto, o aforro. • O consumo e a publicidade. • A empresa: tipos de empresas, clasificación. 	2. Describir e explicar as diversas actividades no sector primario e no secundario en España.	2.1. Describe e explica a agricultura de secaño e a agricultura de regadío.	CCL, CMCT, CD
		2.2. Explica que é a gandería e distingue diversos tipos de gandería.	CCL, CMCT, CD
		2.3. Describe que é a pesca e distingue entre pesca de altura e pesca de baixura.	CCL, CMCT, CD
		2.4. Explica que é a explotación forestal.	CCL, CMCT,
	3. Describir e explicar as actividades do sector secundario en España.	3.1. Describe que é a minería e distingue entre minas subterráneas e minas a ceo aberto.	CCL, CMCT, CD
		3.2. Describe e distingue entre fontes de enerxía tradicionais ou non-renovables e fontes de enerxía alternativas ou renovables.	CCL, CMCT, CD
		3.3. Describe e distingue o traballo artesanal.	CCL, CMCT
		3.4. Describe as principais industrias de España distinguindo entre industrias de base, de bens de equipo e de bens de consumo.	CCL, CMCT, CD
	4. Describir e explicar as actividades do sector terciario, o comercio, o transporte e o turismo en España.	4.1. Describe e explica a actividade comercial.	CCL, CMCT,
		4.2. Explica e diferencia entre comercio interior e exterior.	CCL, CMCT, CD
		4.3. Describe que é o transporte.	CCL, CMCT, CD

		4.4. Explica e diferencia entre transporte terrestre, marítimo e aéreo.	CCL, CMCT, CD
	5. Describir e explicar as actividades do sector terciario, o turismo e outras actividades terciarias.	5.1. Describe e explica que é o turismo.	CCL, CMCT, CD
		5.2. Describe os diversos tipos ou actividades de turismo segundo o destino elixido polos turistas.	CCL, CMCT, CD
		5.3. Describe outros tipos de servizos: ensino, sanidade, medios de comunicación e servizos públicos.	CCL, CMCT, CD
	6. Coñecer os sectores de produción de Galicia.	6.1. Coñece a produción de Galicia nos sectores primario, secundario e terciario.	CCL, CMCT
	7. Definir e explicar o diñeiro e o aforro.	7.1. Define o diñeiro e coñece a súa historia.	CCL, CMCT,
		7.2. Define e explica que é o aforro.	CCL, CMCT,
	8. Definir e explicar o consumo e a publicidade.	8.1. Define o consumo.	CCL, CMCT
		8.2. Define a publicidade e explica para que serve.	CCL, CMCT
	9. Clasificar os diferentes tipos de empresas segundo diversos criterios.	9.1. Clasifica as empresas segundo a súa actividade económica, o capital que as crea, o tipo de actividade que realizan e en función do número de traballadores que teñan.	CMCT, CAA, CD

UNIDADE 4

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
----------	-------------------------	--------------------------------------	----

<ul style="list-style-type: none"> • Situación e límites de Europa. • A poboación de Europa. • España e a Unión Europea. • Historia da Unión Europea. • Institucións da Unión Europea. • A diversidade social e cultural de Europa. 	1. Coñecer e localizar os límites de Europa.	1.1. Coñece a situación e os límites de Europa.	CCL, CMCT, CD
	2. Coñecer as características xerais da poboación de Europa.	2.1. Coñece as características xerais da poboación europea.	CCL, CMCT, CAA
	3. Explicar que é a Unión Europea, cales son os seus obxectivos e as vantaxes que ten pertencer á Unión.	3.1. Explica que é a Unión Europea.	CCL, CMCT, CAA
		3.2. Explica os obxectivos políticos e económicos da Unión Europea.	CCL, CMCT
		3.3. Coñece os países que compoñen a Unión Europea e sitúalos nun mapa.	CMCT, CD
		3.4. Coñece as vantaxes de pertencer á Unión Europea.	CMCT, CD
		3.5. Explica en que consiste o mercado único e a zona euro.	CCL, CMCT, CD
	4. Coñecer a historia da Unión Europea, os seus tratados e ampliacións, como se foi conformando o que é hoxe a Unión.	4.1. Coñece os motivos que levaron á sinatura do Tratado de Roma de 1957 e os primeiros países que asinaron.	CCL, CMCT
		4.2. Explica as sucesivas ampliacións e os diversos países que se foron incorporando.	CCL, CMCT, CD
	5. Recoñecer as distintas institucións da Unión Europea, como se organizan e as súas funcións.	5.1. Identifica as principais institucións e os órganos de goberno da Unión Europea e coñece a súa función.	CMCT, CD
	6. Comprender a diversidade cultural e lingüística en Europa e a necesidade de preservala.	6.1. Comprende a diversidade cultural e lingüística en Europa e a necesidade de preservala.	CCL, CMCT,

		6.2. Mostra respecto e curiosidade polo que é diferente, enriquece e é construtivo.	CCL, CMCT, CSC
--	--	---	----------------------

TERCEIRO TRIMESTRE

UNIDADE 5

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • España na Idade Contemporánea: o século XIX. • A guerra da Independencia e o labor das Cortes de Cádiz (1808-1813). • A evolución política: desde o reinado de Fernando VII ata a rexencia de María Cristina (1814-1902). • As transformacións económicas e sociais do século XIX. • Arte e cultura da España do século XIX. 	<p>1. Describir as grandes etapas políticas do século XIX en España, desde a guerra da Independencia ata a rexencia de María Cristina, así como as consecuencias na súa comunidade.</p>	1.1. Elabora un eixe cronolóxico cos reinados e coas etapas políticas de España no século XIX.	CCL, CMCT, CD, CAA
		1.2. Describe as grandes etapas políticas da historia de España desde 1808 ata 1902.	CCL, CMCT, CD
		1.3. Explica a guerra da Independencia e as súas consecuencias.	CCL, CMCT, CD
		1.4. Analiza a Constitución de Cádiz.	CMCT, CD, CAA
		1.5. Describe as principais diferenzas entre unha monarquía absoluta e unha monarquía parlamentaria.	CCL, CMCT, CD
		1.6. Identifica os principais grupos ou partidos políticos xurdidos ao longo do século XIX.	CMCT, CD
		1.7. Define o carlismo e explica as súas ideas principais.	CCL, CMCT, CD

		1.8. Explica as consecuencias da primeira guerra carlista.	CCL, CMCT, CD
	2. Analizar as grandes transformacións económicas da España do século XIX, especificando as que se levaron a cabo na agricultura, na industria e nos transportes, e a súa repercusión concreta na vida cotiá.	2.1. Investiga e explica a vida cotiá dunha localidade da súa comunidade no século XIX, nos seus aspectos social, económico (comercial, artesanal e agrícola) e urbanístico.	CCL, CMCT, CD
		2.2. Explica as grandes transformacións sociais e económicas de España no século XIX.	CCL, CMCT, CD
		2.3. Analiza o proceso de industrialización de España e as súas diferenzas respecto aos países máis avanzados de Europa.	CCL, CMCT, CD
		2.4. Relaciona as dificultades do transporte e do comercio interiores cos condicionamentos xeográficos, explicando a importancia da rede de ferrocarrís.	CCL, CMCT, CD
	3. Explicar as características da nova sociedade de clases, comparándoa coa sociedade estamental do Antigo Réxime.	3.1. Describe os distintos grupos que formaban a sociedade de clases.	CCL, CMCT, CD
		3.2. Explica as características principais da burguesía e da clase obreira no século XIX.	CCL, CMCT, CD

	4. Diferenciar as correntes artísticas e culturais da España do século XIX, citando obras e autores representativos de cada unha delas.	4.1. Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da España do século XIX, e cita os seus representantes máis significativos.	CCL, CMCT, CD
--	---	---	---------------------

UNIDADE 6

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • España na Idade Contemporánea: os séculos XX e XXI. • O reinado de Alfonso XIII e a ditadura de Primo de Rivera (1902-1931). • A Segunda República e a Guerra Civil (1931-1939). A ditadura de Franco (1939-1975). A transición á democracia e a Constitución de 1978. • A nosa historia recente. A organización política da España actual. • España na Unión Europea. • Arte e cultura da España dos séculos XX e XXI. 	1. Describir as grandes etapas políticas do século XX en España, desde o reinado de Alfonso XIII ata os nosos días, explicando as características xerais de cada unha delas e a incidencia destas na súa comunidade.	1.1. Describe os principais feitos do reinado de Alfonso XIII, incluída a ditadura de Primo de Rivera.	CCL, CAA
		1.2. Explica as causas que levaron á proclamación da Segunda República, as súas reformas e os seus problemas.	CCL, CSC, CAA
		1.3. Identifica as causas e as consecuencias da Guerra Civil.	CCL, CSC, CD, CAA
		1.4. Compara a evolución política e a situación económica dos dous bandos durante a guerra.	CCL, CD, CMCT
		1.5. Explica a evolución de España durante o franquismo.	CCL, CSC, CAA, CMCT
		1.6. Sitúa nunha liña do tempo os principais acontecementos históricos desde 1939 ata 1975.	CCL, CMCT, CAA

		1.7. Explica en que se diferencia unha ditadura dunha democracia.	CCL, CAA
		1.8. Sitúa nunha liña do tempo os principais acontecementos históricos desde 1975 ata os nosos días.	CCL, CD, CAA
	2. Analizar a Constitución de 1978 como base da nosa democracia, relacionándoa coa organización política da España actual.	2.1. Identifica, respecta e valora a Constitución de 1978 como base da nosa democracia.	CCL
		2.2. Recoñece a democracia como a forma de goberno que vela polos dereitos de todos os cidadáns, e explica como se constitúe un goberno democrático.	CCL, CSC, CAA
		2.3. Identifica e explica algúns artigos da Constitución española relativos aos dereitos e deberes dos cidadáns.	CCL, CSC, CAA
		2.4. Describe a organización actual do Estado español e a función das súas principais institucións.	CCL, CSC, CCEC
	3. Describir o proceso de integración de España en Europa, explicando que é a Unión Europea, a súa historia, as súas principais institucións e os seus obxectivos políticos e económicos.	3.1. Explica que é a Unión Europea.	CCL
		3.2. Describe o proceso de integración de España na Unión Europea.	CCL, CAA
		3.3. Identifica as principais institucións da Unión Europea.	CCL, CAA

	4. Diferenciar as correntes artísticas e culturais da España dos séculos xx e XXI, citando obras e autores representativos de cada unha delas.	4.1. Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da España dos séculos XX e XXI, e cita os seus representantes máis significativos.	CCL, CCEC, CD, CAA, CMCT
--	--	--	--------------------------------------

5.6- PLÁSTICA

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

PRIMEIRO TRIMESTRE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Manexo dos conceptos de proporción, equilibrio e composición da figura humana. • Clasificación das cores primarias e secundarias no círculo cromático. • Exploración das características da cor: luminosidade, saturación, ton e matices. • Recoñecemento e valoración da obra artística de Joan Miró, obtendo información relacionada coa súa obra. • Elaboración dun guión cinematográfico: ou creación, montaxe e difusión coa realización dunha animación sinxela. • Realización da perspectiva diédrica. • Presentación das tarefas, de xeito preciso, correcto, 	1. Recoñecer a proporción e o equilibrio dunha figura humana.	1.1. Recoñece a figura humana usando a súa correcta proporción.	CMCT
	2. Realizar o círculo cromático ordenando as cores primarias e as secundarias.	2.1. Clasifica e ordena as cores primarias e secundarias no círculo cromático e utilízalas con sentido na súa obra plástica.	CCL, CCEC
	3. Coñecer a manifestación artística de Joan Miró e valorar a súa obra dentro do noso patrimonio cultural.	3.1. Recoñece, respecta e valora a obra de Joan Miró distinguindo o seu xénero artístico.	CCEC
		3.2. Aprecia e goza das posibilidades que nos ofrecen os museos de coñecer as obras de arte.	CCEC, CCL
	4. Aproximarse á análise dun guión cinematográfico.	4.1. Realiza sinxelos guións cinematográficos para familiarizarse cos conceptos elementais da creación visual.	CCEC CSC

<p>limpo, utilizando os instrumentos (regra e escuadra) adecuados.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uso do compás: círculo e as súas divisións en dous, tres e catro, mandalas, vidreiras e series curvas. • Análise das características da obra da Mesquita de Córdoba, dándolles especial atención á súa arquitectura e ás súas características. • Trazado de rectas perpendiculares, suma e resta de ángulos e mediatrices cos instrumentos adecuados con unidades de medida. • Coidado e corrección no uso dos materiais adecuados para o debuxo técnico. • Clasificación da imaxe fixa nos medios de comunicación segundo as súas características. • Confección dun cartel, tendo en conta as características e o xénero. • Interese pola perspectiva nas paisaxes reais. • Realización dunha obra con perspectiva poñendo en práctica os seus coñecementos técnicos. • Explicación do proceso creativo propio e do resultado conseguido. • Confección de obras tridimensionais con materiais diversos, planificando o proceso e o resultado final. • Utilización da técnica das acuarelas manexando adecuadamente os materiais. 		4.2. Recoñece o cine de animación como un xénero do cine.	CCEC, CSC
	5. Iniciarase no coñecemento da perspectiva diédrica e no manexo dos instrumentos e materiais propios do debuxo técnico.	5.1. Utiliza a regra para elaborar a perspectiva diédrica e valóraa dentro do debuxo xeométrico.	CMCT, CSIEE
		5.2. Aplica os coñecementos adquiridos para elaborar a perspectiva diédrica.	CMCT, CSIEE
	6. Identificar o círculo e as súas combinacións como un concepto xeométrico.	6.1. Entrelaza circunferencias para a elaboración dunha vidreira de cores.	CMCT, CSIEE
		6.2. Coñece e respecta o resultado coa correcta utilización dos instrumentos de debuxo valorando a precisión dos seus resultados.	CAA, CMCT
	7. Analizar a Mesquita de Córdoba, incluíndoa nunha das máis significativas obras que forman o noso patrimonio artístico e cultural.	7.1. Interésase pola arquitectura islámica e aprecia a Mesquita de Córdoba como unha das nosas manifestacións máis importantes do noso patrimonio histórico.	CMCT, CCEC
	8. Mostrar interese no manexo da regra e do compás para a realización de mediatrices e bisectrices.	8.1. Calcula graficamente a mediatriz dun segmento utilizando a regra e o compás.	CMCT
	9. Interpretar un cartel cinematográfico comprendendo o seu significado e función social.	9.1. Elabora un cartel publicitario usando adecuadamente as formas e a cor.	CSC, CCEC, CCL
	10. Iniciarase no coñecemento da perspectiva, valorando os materiais propios do	10.1. Recoñece as imaxes con perspectiva e clasifícaas.	CMCT, CCEC

	debuxo técnico.	10.2. Identifica os conceptos de horizontalidade e verticalidade utilizándoos nas súas composicións.	CMCT, CCEC
	11. Elaborar obras tridimensionais con diferentes materiais.	11.1. Confecciona obras tridimensionais con material de refugallo e con pezas recortadas.	CCEC, CSC
	12. Realizar unha obra plástica usando as acuarelas como material necesario.	12.1. Utiliza a técnica das acuarelas para realizar unha obra plástica.	CCEC

SEGUNDO TRIMESTRE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • Análise da obra presentada polos graffiti, deseñando e creando unha delas. • Recoñecemento e valoración das obras artísticas, en especial ás que son Patrimonio da Humanidade. • Simbología da cor na obra de Munch. • Realización dunha composición con formas xeométricas básicas. • Creación dun deseño dunha páxina web, manexando os recursos básicos que debe ter unha páxina. • Análise do estilo herreriano a partir da observación do Mosteiro do Escorial. 	1. Distinguir o graffiti doutros movementos artísticos.	1.1. Distingue o xénero do graffiti doutros estilos.	CCL, CCEC
	2. Utilizar a simbología da cor observándoa no cadro de Munch.	2.1. Explica coa terminoloxía apropiada o propósito do seu traballo en relación coa cor.	CCEC, CCL
		2.2. Coñece a simbología da cor dentro dunha obra de arte, neste caso da obra de Edvard Munch.	CCEC, CCL, CSC
	3. Utilizar adecuadamente as diferentes ferramentas para a realización de formas xeométricas básicas.	3.1. Coñece e aprecia o resultado da utilización correcta dos instrumentos de debuxo xeométrico e valora a súa precisión.	CMCT
		3.2. Realiza formas xeométricas sinxelas usando os materiais necesarios.	CMCT, CSIEE

<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento e comprensión da perspectiva e o resultado desta, observando o alzado e a planta dunha igrexa románica. • Distinción das características do estilo románico doutro estilo estudado en cursos anteriores. • Características da cor dentro da obra de Van Gogh, clasificación das cores a partir da luminosidade, ton e matiz. • Comprensión da escala dun debuxo mediante o uso da cuadrícula. • Repercusión sobre o espectador da proporción utilizada nunha obra. • Creación dun cadro de arte contemporánea usando diferentes materiais. • Construción de obras tridimensionais. • Exploración da técnica das acuarelas. 	4. Usar as novas tecnoloxías para a creación dunha páxina web.	4.1. Elabora unha páxina web, deseñándoa sobre papel e manexando os recursos dixitais básicos para a súa creación.	CMCT, CSIEE, CD
	5. Recoñecer os diferentes estilos e movementos pictóricos que aparecen no noso patrimonio artístico cultural.	5.1. Recoñece, respecta e valora o estilo herreriano dentro do noso patrimonio cultural, observando a súa obra máis representativa, o Mosteiro do Escorial.	CMCT, CCEC
	6. Iniciarse no coñecemento da perspectiva e nos seus elementos (alzado e planta).	6.1. Identifica o alzado e a planta como elementos propios da perspectiva.	CMCT, CCEC
		6.2. Distingue as características do estilo románico doutros estilos coñecidos polo alumno.	CMCT, CCEC
	7. Distinguir as características da cor observándoas na obra de Van Gogh.	7.1. Analiza as características da cor e a súa sensación dentro da obra de Van Gogh.	CCEC, CCL
	8. Recoñecer a cuadrícula como un elemento importante de uso para a escala dun debuxo.	8.1. Comprende a importancia da cuadrícula para usala nun debuxo sinxelo.	CMCT, CCEC
	9. Aproximarse á observación dunha obra de arte, tendo en conta a proporción, o tamaño e o equilibrio.	9.1. Distingue a proporción, o tamaño e a cor nunha miniatura medieval.	CMCT, CCEC, CSC
		9.2. Manexa os conceptos de: proporción e equilibrio nunha composición.	CMCT, CCEC
	10. Crear unha obra de arte de estilo contemporáneo usando diversos materiais.	10.1. Crea unha colaxe de estilo contemporáneo con materiais de uso doméstico.	CCEC, CSIEE, CAA

	11. Analizar a forma de construír obras tridimensionais.	11.1. Constrúe obras tridimensionais en cartolina con pezas troqueladas e recortadas.	CMCT, CCEC
	12. Indagar nas diferentes técnicas pictóricas (acuarelas, lapis de cores, rotuladores e témperas).	12.1. Indaga sobre as posibilidades de transparencia da cor no uso das acuarelas.	CAA, CCEC

TERCEIRO TRIMESTRE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
<ul style="list-style-type: none"> Realización dunha composición plástica, tendo en conta a obra de Tàpies. Recoñecemento da espiral como un elemento do debuxo xeométrico. Distinción e explicación da cor, en canto a luminosidade, ton e saturación, observando o fondo. Aplicación da circunferencia como estrutura dunha composición. Recoñecemento e valoración da torre Eiffel, como unha obra do patrimonio cultural. Exploración das calidades da técnica da estampaxe. Busca das posibilidades da cor e a súa simboloxía en contrastes, e variacións. Curiosidade por coñecer a técnica dos lapis de cores e as súas posibilidades. Comunicación a partir da lectura dunha obra teatral, cunha correcta 	1. Coñecer a manifestación artística de Tàpies como parte do noso patrimonio cultural e artístico.	1.1 Recoñece, respecta e valora a manifestación artística de Tàpies como parte importante do patrimonio cultural e artístico español.	CCL, CCEC
	2. Distinguir entre imaxe fixa e en movemento, tendo como modelo a imaxe dunha espiral.	2.1. Distingue a representación da órbita descrita por unha liña espiral.	CCEC, CSC
	3. Realizar unha produción artística, diferenciando a tonalidade dun obxecto en función da cor do fondo utilizado como soporte.	3.1. Utiliza a técnica dos lapis de cores usando correctamente os materiais e os instrumentos de xeito adecuado, cuidando o material.	CMCT, CSIEE
		3.2. Identifica a influencia da cor segundo o ton de fondo utilizado no soporte.	CMCT, CSIEE
	4. Iniciarse no coñecemento e no manexo dos instrumentos propios do debuxo técnico para realizar unha flor con circunferencias.	4.1. Realiza composicións utilizando formas xeométricas básicas: circunferencias e semicircunferencias.	CMCT
		4.2. Aplica a división da circunferencia á construción de elementos florais ás que posteriormente lles aplica cor.	CMCT, CCEC, CSC

<p>declamación.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Construción dun volume. • Elaboración dun escenario tridimensional seguindo os pasos que se indican. • Exploración das posibilidades plásticas de diferentes materiais. • Creación dunha obra plástica desenvolvendo a creatividade. 	5. Iniciarase no coñecemento da perspectiva diédrica e manexo dos instrumentos e materiais propios do debuxo técnico.	5.1. Utiliza a regra considerando o milímetro como unidade de medida habitual no debuxo xeométrico.	CMCT, CCEC
		5.2. Coñece e aprecia o resultado da utilización correcta dos instrumentos de debuxo valorando a precisión nos resultados.	CMCT
	6. Identificar o círculo e as súas combinacións como un concepto xeométrico.	6.1. Utiliza a técnica da estampaxe, desenvolvendo un bosquejo, elixindo os elementos estereotipados e verbalizando a secuenciación.	CCEC, CSC, CAA, CSIEE
	7. Analizar a Mesquita de Córdoba, incluíndoa nunha das máis significativas obras que forman o noso patrimonio artístico e cultural.	7.1. Coñece a simboloxía das cores frías e cálidas e os contrastes entre luces e sombras, e utilízao para transmitir sensacións nas composicións plásticas.	CCEC, CCL, CSIEE, CSC
		7.2. Analiza e compara as sensacións da cor, as súas características, a luminosidade, o ton e a saturación.	CAA, CCEC, CCL
	8. Mostrar interese no manexo da regra e do compás para a realización de mediatrices e bisectrices.	8.1. Distingue o xénero teatral dentro da expresión plástica.	CCL, CCEC, CSC, CAA
	9. Interpretación dun cartel cinematográfico comprendendo o seu significado e función social.	9.1. Confecciona obras tridimensionais con diferentes materiais planificando o proceso e elixindo a solución máis adecuada.	CMCT, CAA, CSIEE, CCEC
		9.2. Organiza o espazo en obras tridimensionais	CMCT,

		utilizando os conceptos básicos de composición e de equilibrio.	CAA, CSIEE, CCEC
	10. Iniciarse no coñecemento da perspectiva, valorando os materiais propios do debuxo técnico.	10.1. Explica a terminoloxía das técnicas mixtas traballadas e as súas características.	CAA, CSIEE, CCEC

5.7- VALORES CÍVICOS E SOCIAIS

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSEC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (SIEP) e conciencia e expresións culturais (CEC).

PRIMEIRO TRIMESTRE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • A confianza e o respecto por un mesmo e polos demais. • A asunción das propias posibilidades e limitacións. • A forza de vontade: o esforzo como fundamento da mellora persoal. • O control das emocións como ferramenta persoal e social. • A toma de decisións razoada e a superación das dificultades e frustracións. • O ámbito económico e o papel de diferentes persoas e sectores sociais. • A elección 	1. Consolidar unha forma persoal de ser respectable e digna.	1.1. Explica a importancia de querer-se a un mesmo e de respectar aos demais.	CCL, CAA
		1.2. Actúa de xeito respectable e digno.	CSEC, SIEP
	2. Asumir as calidades propias como un punto de partida para mellorar mediante o esforzo.	2.1. Recoñece as súas calidades físicas e aprecia as súas virtudes.	CAA, CSEC
		2.2. Traballa en equipo, valorando o esforzo individual e colectivo.	CSEC, SIEP
	3. Valorar a importancia da perseveranza na construción da personalidade.	3.1. Representa a súa personalidade de xeito positivo.	CCL, CSEC, SIEP
	4. Mellorar na resistencia á frustración como algo conveniente para superar as dificultades da vida.	4.1. Reflexiona sobre as dificultades e o mellor modo de solucionarlas.	CAA, CSEC
		4.2. Recoñece, describe e aprecia estratexias de resiliencia.	CCL, CSEC

independente, autónoma e responsable. <ul style="list-style-type: none"> • A resposta persoal, meditada e responsable a desafíos. 	5. Saber considerar retos para conseguir alcanzar metas positivamente valiosas individuais e colectivas.	5.1. Entende as vantaxes de afrontar as tarefas dun modo racional.	CAA, CSEC
		5.2. Compórtase responsablemente cos demais.	CSEC, SIEP
	6. Adquirir capacidades que permitan decidir con independencia.	6.1. Exercita a súa liberdade con respecto ás liberdades dos demais.	CSEC, SIEP
		6.2. Responsabilízase das decisións adoptadas con liberdade.	CSEC, SIEP
	7. Desenvolver a capacidade de resposta ante un ámbito social e económico moderno.	7.1. Explica cales son os principais axentes e mecanismos económicos.	CCL, CMCT
		7.2. Coñece diferenzas entre o privado e o público.	CD, SIEP, CEC
	8. Desenvolver un compromiso cun mesmo para resolver retos.	8.1. Coñece e afronta desafíos morais.	CAA, CSEC
		8.2. Recoñece e evita situacións conflictivas.	CSEC

SEGUNDO TRIMESTRE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • A comunicación e a expresión de sentimentos e emocións. • O diálogo e a argumentación das propias opinións. • As habilidades de escoita e a empatía. • A aceptación das diferenzas e a superación dos prexuízos. • Os dilemas morais. • O recoñecemento dos dereitos humanos. • A reflexión sobre a 	1. Recoñecer e utilizar a linguaxe non verbal.	1.1. Recoñece con claridade e coherencia opinións e emocións non verbais.	CCL, CAA
		1.2. Recoñece mensaxes non verbais e a súa relación coa comunicación de emocións.	CCL, CAA
	2. Dialogar falando de xeito adecuado e ben fundamentado.	2.1. Expón respectuosamente os seus argumentos.	CCL, CAA
		2.2. Expresa as súas opinións de forma eficaz e ben argumentada.	CSEC, SIEP

<p>igualdade de dereitos e o respecto cara aos demais como mecanismo de mellora do clima de grupo.</p> <ul style="list-style-type: none"> Os primeiros auxilios. A prevención de accidentes no contexto escolar. Os primeiros auxilios aos demais. 	3. Saber escoitar e sentir de xeito empático.	3.1. Escoita e entende a comunicación poñéndose no lugar do outro.	CCL, CSEC
		3.2. Recoñece o valor dunha escoita activa e positiva.	SIEP
	4. Aceptar as diferenzas e recoñecer e rexeitar os prexuízos.	4.1. Recoñece as diferenzas e valóraas positivamente.	CAA, CD, CSEC, CEC
		4.2. Detecta e axuíza negativamente os prexuízos.	CAA, CSEC, CEC
	5. Desenvolver aspectos da intelixencia interpersonal.	5.1. Utiliza a capacidade de empatizar e as diferentes habilidades sociais favorecendo o seu benestar individual e contribuíndo á cohesión dos grupos sociais aos que pertence.	CMCT, CD, CAA, CSEC, SIEP
	6. Recoñecer os dereitos humanos e mostrarse tolerante cos demais.	6.1. Recoñece os dereitos dos seres humanos.	CD, CSEC, CEC
		6.2. Coñece a orixe das declaracións de dereitos humanos.	CD, CSEC, SIEP, CEC
		6.3. Mostra unha actitude tolerante cara aos demais.	CSEC, SIEP
	7. Realizar primeiros auxilios, en caso de necesidade, valorando a importancia de previr accidentes.	7.1. Valora a importancia de previr accidentes domésticos.	CAA, CSEC
		7.2. Realiza traballos dixitais de libre creación sobre medidas preventivas dos accidentes domésticos máis frecuentes.	CD
		7.3. Demostra que é capaz de realizar primeiros auxilios en caso de necesidade.	SIEP

TERCEIRO TRIMESTRE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> • A solidariedade e a cooperación. • A resolución pacífica de problemas sociais. • A Constitución española e a democracia. • A sociedade democrática e a cidadanía. • O respecto e a conservación do medio. • Os perigos da rede. • Os valores morais e a boa conduta. 	1. Resolver problemas en equipo mostrando condutas solidarias.	1.1. Recoñece o valor da solidariedade.	CAA, CSEC
		1.2. Traballa en equipo de xeito eficaz.	CSEC, SIEP
	2. Resolver os conflitos de xeito pacífico.	2.1. Resolve conflitos de xeito construtivo.	CAA, CSEC
		2.2. Rexeita as actitudes violentas.	CSEC
	3. Coñecer a Constitución española.	3.1. Recoñece o avance que supuxo a Constitución española como fundamento do actual réxime democrático.	CD, CSEC
		3.2. Asume a Constitución como fonte dos dereitos e os deberes dos españois.	CD, CSEC, CEC
		3.3. Valora a importancia do sufraxio como fundamento do goberno dos países democráticos.	CSEC, CEC
	4. Comprender o sentido da responsabilidade social.	4.1. Comprende e expón as vantaxes da actuación correcta.	CCL, CAA, CD
		4.2. Fundamenta adecuadamente xuízos morais.	CCL, CSEC, SIEP
	5. Contribuír á conservación do medio.	5.1. Investiga a influencia humana no medio.	CMCT, CD
		5.2. Estima e actúa conforme a unha actitude ecoloxista.	CSEC, SIEP
	6. Evitar os perigos da	6.1. Coñece e evita	CMCT,

	rede.	perigos de Internet.	CD, CAA, CSEC, SIEP
--	-------	----------------------	------------------------------

6-METODOLOXÍA DIDÁCTICA

A metodoloxía a empregar en 6º de Primaria atenderá a cinco puntos básicos que parecen fundamentais e coherentes co tipo de formación que desexamos para os nosos alumnos e alumnas.

- 1.- Seleccionar aqueles contidos que sexan máis relevantes para acadar competencias. Achegarémolos aos alumnos a través da observación, experimentación, manipulación, etc. para facilitar a adquisición de aprendizaxes significativas.
- 2.- Proporcionar estratexias de aprendizaxe que faciliten habilidades para valorar os procesos que se están a empregar e para regulalos ou modificalos.
- 3.- Facilitar un currículo estruturado ao redor de cuestións de interese para o alumnado. O profesorado actuará como guía do proceso de construción de aprendizaxes
- 4.- Promover a participación do alumnado para que aporte as súas habilidades, destrezas e intereses ao traballo cooperativo.
- 5.- Fomentar habilidades que permitan ao alumnado utilizar de forma autónoma as bibliotecas e as TIC como recursos de aprendizaxe.

7-MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Libros e cadernos de cada materia, libro dixital para a aula virtual

Recursos Abalar.

Aula virtual

Recursos na rede.

Material audiovisual.

Material de Laboratorio.

Biblioteca de aula.

Biblioteca do Centro.

Mapas.

Calculadora.

Termómetros.

Rexistros de temperaturas por riba e por debaixo de cero.

Papel milimetrado para representacións gráficas.

Crebacabezas e xogos de construción.

Dominós para asociar operacións con fraccións e resultados.

Semicírculos graduados ou transportadores de ángulos.

Instrumentos de medida (regra, metro, cinta métrica, escuadra, cartabón, etc.).

Material específico de Plástica

8-PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Procedementos de avaliación

- Análise de tarefas
- Comprobación de traballos escritos
- Observación sistemática

Na avaliación diferenciaranse tres momentos:

- Avaliación inicial, para establecer o punto de partida do alumnado. Levarase a cabo ao inicio de cada curso.
- Avaliación formativa, ao longo de todo o proceso de ensino-aprendizaxe. A devandita avaliación permitiranos regular todo o proceso, xestionar erros e consolidar éxitos.
- Avaliación final, para determinar ata que punto se acadaron os obxectivos propostos e facer propostas de mellora para vindeiros cursos.

Instrumentos de avaliación

- Probas de control
- Resolución de exercicios
- Caderno de clase
- Esforzo e actitude positiva cara á materia.
- Colaboración cos compañeiros e co profesor

En particular en ciencias naturais e sociais

- Observación directa do alumnado: comportamento na aula, esforzo á hora de realizar as tarefas, mostras de actitude e dedicación de cara ao traballo, etc...

-Documentos gráficos ou textuais, debates e intervencións, proxectos persoais ou de grupo, exposicións ou elaboracións multimedia.

En plástica e Valores Cívicos primará o traballo persoal e en grupo do alumnado, o seu esforzo nas tarefas e a súa implicación e posta en práctica dos conceptos traballados.

9-CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

CIENCIAS NATURAIS E SOCIAIS

Para a cualificación, teremos en conta os estándares de aprendizaxe que marca o currículo, Decreto 105/2014, xa que é o que nos permite determinar se o alumnado acada ou non os criterios de avaliación. Desta maneira, a nota final do trimestre vira determinada polos estándares de aprendizaxe dos bloques de contidos traballados durante dito trimestre. Estes estándares terán un peso determinado cada un deles dentro do trimestre, segundo a importancia que ten dentro de cada unidade.

Para facer a avaliación destes estándares empregaremos tanto unha observación directa sobre o alumnado, observando o esforzo a hora de realizar as tarefas, a actitude e dedicación de cara ao traballo, etc..., tamén teremos en conta para avaliar estes estándares, o traballo diario, deberes e outros exercicios de obrigada execución, así como probas puntuais escritas.

Con todos estes datos, valoraremos, nunha escala de valoración, a puntuación que ten en cada un dos estándares cada alumno/a. Comentar que non todos os estándares serán avaliados por todos os mecanismos citados, xa que algúns serán valorados por medio da observación directa ou mediante a realización de traballos, mentres que outros, serán valorados por exemplo nas probas escritas.

LIGUA CASTELÁ E LINGUA GALEGA, MATEMÁTICAS

Ao final de cada tema farase unha avaliación, na mesma terase en conta o traballo diario do alumnado na aula: cadernos de traballo, libretas de actividades, intervencións orais e no encerado, así como actividades multimedia, así mesmo farase de cada tema unha avaliación dos estándares traballados, avaliación que pode ser con unha proba oral ou escrita.

A porcentaxe a ter en conta para a valoración do traballo será a seguinte:

-Traballo diario, individual e en grupo: actividades nos cadernos, multimedia, traballos de investigación, etc 40%

-Avaliación oral ou escrita de cada tema 60%

EDUCACIÓN PLÁSTICA

Criterios de cualificación

A cualificación final de cada trimestre será o resultado da suma das porcentaxes asignadas a cada un dos EEAA avaliados en cada un dos tres trimestres, sendo requisito indispensable para a superación da materia que cada alumna/o acade o grao mínimo de consecución dos mesmos, especificados no punto 11 desta programación.

A **nota** figura no XADE como un número enteiro; se a puntuación é decimal, tenderá a superior a partir de 0.5, e correspondendo coa nomenclatura: insuficiente (1-4), suficiente (5), ben (6), notable (7-8) e sobresaliente (9-10). Para a **nota final** terase en conta a da terceira avaliación. A avaliación continua permitirá, ante posibles dificultades, o deseño de actividades de reforzo ou recuperación.

Finalmente, a nota numérica resultante fará media coa nota de Música, figurando no XADE como cualificación global da Área de Educación Artística.

VALORES CÍVICOS E SOCIAIS

Nesta área o **50%** da nota virá dado polo interese, actitude e participación do alumnado, e o outro **50%** para as tarefas e traballos realizados así como o coñecemento levado á práctica en situacións reais ou simuladas.

10-MÍNIMO DOS ESTÁNDARES PARA A AVALIACIÓN POSITIVA

LINGUA CASTELÁ

PRIMEIRO TRIMESTRE

Tema 1

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN
1. Leer un texto narrativo con la pronunciación, la	1.1. Lee un texto narrativo con la pronunciación,	1.1. Lee un texto narrativo con la pronunciación, la

entonación y el ritmo adecuados y analizar su contenido.	la entonación y el ritmo adecuados y analiza su contenido.	entonación y el ritmo adecuados y analiza su contenido
2. Recordar y aplicar las reglas de acentuación de las palabras agudas, llanas, esdrújulas y sobresdrújulas.	2.1. Aplica las reglas de acentuación a las palabras agudas, llanas, esdrújulas y sobresdrújulas.	2.1. Aplica las reglas de acentuación a las palabras agudas, llanas, esdrújulas y sobresdrújulas.
	2.2. Explica la presencia o ausencia de tilde en una palabra.	2.2. Explica la presencia o ausencia de tilde en una palabra.
3. Analizar las diferencias entre nombres comunes y propios, concretos y abstractos, contables y no contables, individuales y colectivos.	3.1. Diferencia entre nombre común y propio, concreto, abstracto, contable, no contable, individual y colectivo.	3.1. Diferencia entre nombre común y propio, concreto, abstracto, contable, no contable, individual y colectivo.
4. Diferenciar los nombres comunes en cuanto al género de los nombres epicenos.	4.1. Sabe que debe utilizar el artículo para diferenciar el género en los nombres de género común y epicenos.	4.1. Sabe que debe utilizar el artículo para diferenciar el género en los nombres de género común y epicenos.
5. Conocer los diferentes tipos de diccionarios y sus características.	5.1. Conoce los distintos tipos de diccionarios y las características de cada uno de ellos.	5.1. Conoce los distintos tipos de diccionarios
	5.2. Sabe a qué tipo de diccionario debe acudir para obtener una información concreta.	
6. Conocer el significado de nuevas palabras utilizando el DRAE.	6.1. Conoce el significado de nuevas palabras utilizando el DRAE.	6.1. Conoce el significado de nuevas palabras utilizando el DRAE
7. Diferenciar y utilizar los usos de la lengua según la situación comunicativa: coloquial y familiar.	7.1. Conoce los diferentes usos de la lengua.	
	7.2. Es capaz de utilizar la lengua de manera adecuada según la situación comunicativa.	7.2. Es capaz de utilizar la lengua de manera adecuada según la situación comunicativa.
8. Diferenciar los géneros lírico, narrativo y dramático.	8.1. Diferencia los géneros lírico, narrativo y dramático.	8.1. Diferencia los géneros lírico, narrativo y dramático.
9. Reconocer el tema en los modelos propuestos.	9.1. Reconoce el tema en los modelos propuestos.	
10. Crear fichas por género incluyendo autores que	10.1. Crea fichas por género incluyendo autores que	

le interesen.	le interesen.	
11. Escribir los textos para un cartel o un mural.	11.1. Escribe los textos para un cartel o un mural.	Escribe los textos para un cartel o un mural

Tema 2

1. Leer en silencio sin guías ni vocalizar el texto inicial y analizar su contenido.	1.1. Lee en silencio sin guías ni vocalizando el texto inicial y analiza su contenido.	1.1. Lee en silencio sin guías ni vocalizando el texto inicial y analiza su contenido.
2. Identificar diptongo, triptongo e hiatos y aplicar correctamente las normas de acentuación.	2.1. Distingue diptongos, triptongos e hiatos.	2.1. Distingue diptongos, triptongos e hiatos
	2.2 Aplica las normas de uso de la tilde en diptongos, triptongos e hiatos.	2.2 Aplica las normas de uso de la tilde en diptongos, triptongos e hiatos.
3. Conocer y utilizar correctamente los determinantes artículos, demostrativos, posesivos, numerales, indefinidos, interrogativos y exclamativos.	3.1. Utiliza correctamente los distintos tipos de determinantes.	3.1. Utiliza correctamente los distintos tipos de determinantes.
	3.2. Distingue las distintas clases de determinantes en un texto.	3.2. Distingue las distintas clases de determinantes en un texto.
4. Reconocer e identificar sinónimos y antónimos.	4.1. Identifica sinónimos y antónimos en palabras dadas.	4.1. Identifica sinónimos y antónimos en palabras dadas.
5. Formar palabras antónimas utilizando los prefijos i- , im- , in- , des- , anti- .	5.1. Forma palabras antónimas y utiliza también los prefijos i- , im- , in- , des- , anti- .	5.1. Forma palabras antónimas y utiliza también los prefijos i- , im- , in- , des- , anti
6. Encontrar los sinónimos de palabras dadas.	6.1. Encuentra los sinónimos de palabras dadas.	6.1. Encuentra los sinónimos de palabras dadas.
7. Reconocer y usar conectores de adición, contradicción y causa en los textos.	7.1. Reconoce conectores de adición, contradicción y causa en los textos.	
	7.2. Usa los conectores textuales más frecuentes para indicar adición, contraste y causa en la creación de un texto.	

8. Reconocer las personificaciones y comparaciones del texto propuesto y crearlas en textos propios.	8.1. Reconoce las personificaciones y comparaciones del texto propuesto y las crea en textos propios.	8.1. Reconoce las personificaciones y comparaciones del texto propuesto
9. Reconocer y diferenciar las metáforas y metonimias del texto propuesto.	9.1. Reconoce y diferencia las metáforas y metonimias del texto propuesto.	
10. Realizar e interpretar un gráfico.	10.1. Realiza e interpreta un gráfico.	10.1. Realiza e interpreta un gráfico.

Tema 3

1. Leer un texto biográfico con la pronunciación, el ritmo y la entonación adecuados y utilizar estrategias sencillas para su comprensión.	1.1. Lee un texto biográfico con la pronunciación, el ritmo y la entonación adecuados y responde correctamente a las actividades de comprensión.	1.1. Lee un texto biográfico con la pronunciación, el ritmo y la entonación adecuados y responde correctamente a las actividades de comprensión.
2. Conocer y aplicar la norma ortográfica que determina el uso de la tilde diacrítica.	2.1. Aplica correctamente las reglas ortográficas de acentuación de monosílabos.	2.1. Aplica correctamente las reglas ortográficas de acentuación de monosílabos.
	2.2. Conoce los distintos significados y la función de los monosílabos según lleven o no lleven tilde.	
3. Identificar los diferentes grados en los que puede aparecer un adjetivo.	3.1. Identifica los diferentes grados en los que puede aparecer un adjetivo.	3.1. Identifica los diferentes grados en los que puede aparecer un adjetivo.
4. Reconocer las distintas formas en las que se puede graduar un adjetivo.	4.1. Reconoce las distintas formas en las que se puede graduar un adjetivo.	
5. Conocer el concepto de polisemia y diferenciar los significados de palabras polisémicas, utilizándolas en contextos adecuados.	5.1. Reconoce los distintos significados de palabras polisémicas.	5.1. Reconoce los distintos significados de palabras polisémicas
	5.2. Utiliza palabras polisémicas con su significado adecuado de acuerdo con el contexto.	5.2. Utiliza palabras polisémicas con su significado adecuado de acuerdo con el contexto.

6. Diferenciar palabras homónimas.	6.1. Distingue y reconoce palabras homónimas.	6.1. Distingue y reconoce palabras homónimas
	6.2. Diferencia palabras polisémicas, homónimas y parónimas.	6.2. Diferencia palabras polisémicas, homónimas
7. Conocer y utilizar palabras referidas a otras del texto y los conectores textuales habituales para señalar el comienzo de un texto, anunciar una explicación y reformular algo dicho anteriormente.	7.1. Conoce los conectores textuales habituales para señalar el comienzo de un texto, anunciar una explicación y reformular algo dicho anteriormente.	7.1. Conoce los conectores textuales habituales para señalar el comienzo de un texto,
	7.2. Utiliza palabras referidas a otras del texto y los conectores textuales habituales para señalar el comienzo de un texto, anunciar una explicación y reformular algo dicho anteriormente.	
8. Diferenciar personajes principales y secundarios en una narración.	8.1. Diferencia en una narración los personajes principales de los secundarios.	8.1. Diferencia en una narración los personajes principales de los secundarios
9. Imaginar y escribir la descripción de un personaje secundario.	9.1. Imagina y escribe la descripción de un personaje secundario.	9.1. Imagina y escribe la descripción de un personaje secundario
10. Crear e interpretar un plano.	10.1. Crea e interpreta un plano.	10.1. interpreta un plano.

Tema 4

1. Leer con la entonación y el ritmo adecuados los poemas iniciales y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee con la entonación y el ritmo adecuados los poemas iniciales y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee con la entonación y el ritmo adecuados los poemas iniciales y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora
2. Escribir de forma correcta las palabras compuestas y las que introducen las oraciones interrogativas y	2.1. Escribe de forma correcta las palabras compuestas.	2.1. Escribe de forma correcta las palabras compuestas.
	2.2. Escribe de forma	2.2. Escribe de forma

exclamativas.	correcta las palabras que introducen las oraciones interrogativas y exclamativas.	correcta las palabras que introducen las oraciones interrogativas y exclamativas.
3. Distinguir las oraciones interrogativas directas y las indirectas.	3.1. Distingue las oraciones interrogativas directas y las indirectas.	3.1. Distingue las oraciones interrogativas
4. Identificar y utilizar los pronombres, personales, demostrativos y posesivos.	4.1. Identifica y utiliza diferentes clases de pronombres y los diferencia de los determinantes.	4.1. Identifica y utiliza diferentes clases de pronombres y los diferencia de los determinantes.
5. Conocer y distinguir palabras primitivas y derivadas dentro de una lista de palabras.	5.1. Conoce y distingue palabras primitivas y derivadas dentro de una lista de palabras.	5.1. Conoce y distingue palabras primitivas y derivadas dentro de una lista de palabras.
6. Formar palabras derivadas a partir de una primitiva.	6.1. Forma palabras derivadas a partir de una primitiva.	6.1. Forma palabras derivadas a partir de una primitiva.
7. Indicar palabras primitivas de las que proceden una serie de palabras derivadas.	7.1. Indica palabras primitivas de las que proceden una serie de palabras derivadas.	7.1. Indica palabras primitivas de las que proceden una serie de palabras derivadas.
8. Describir objetivamente la información de una imagen.	8.1. Describe objetivamente la información de una imagen.	8.1. Describe objetivamente la información de una imagen.
9. Expresar el sentimiento que la imagen le produce.	9.1. Expresa el sentimiento que la imagen le produce.	9.1. Expresa el sentimiento que la imagen le produce.
10. Reconocer en un retrato literario realista los rasgos físicos y psicológicos.	10.1. Reconoce en un retrato literario realista los rasgos físicos y psicológicos.	
11. Completar un retrato.	11.1. Completa un retrato.	11.1. Completa un retrato
12. Elaborar un banco de palabras.	12.1. Elabora un banco de palabras.	12.1. Elabora un banco de palabras.

2º TRIMESTRE

Tema 5

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN
1. Leer con la entonación adecuada el texto dramático inicial y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee con la entonación adecuada el texto dramático inicial y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee con la entonación adecuada el texto dramático inicial y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora
2. Identificar el uso ortográfico de la coma y el punto y los diferentes casos en los que se utiliza.	2.1. Identifica el uso ortográfico de la coma y el punto y los diferentes casos en los que se utiliza.	2.1. Identifica el uso ortográfico de la coma y el punto y los diferentes casos en los que se utiliza.
3. Reconocer, analizar y aplicar los casos en los que se utiliza punto y coma.	3.1. Reconoce, analiza y aplica los casos en los que se utiliza punto y coma.	
4. Conocer y diferenciar lexema y desinencias en una forma verbal, así como formas personales y no personales.	4.1. Conoce y diferencia lexema y desinencias en una forma verbal, así como formas personales y no personales.	4.1. Conoce y diferencia lexema y desinencias en una forma verbal, así como formas personales y no personales.
5. Identificar prefijos en palabras derivadas y conocer sus significados sub-, sobre-, extra-, inter-, intra-, a-, de-, des-, dis-, i-, in-, im-, anti-, contra- .	5.1. Forma palabras derivadas utilizando prefijos de lugar: sub-, sobre-, extra-, inter-, intra- , y de negación: a-, de-, des-, dis-, i-, in-, im-, anti-, contra- .	5.1. Forma palabras derivadas utilizando prefijos de lugar: sub-, sobre-, extra-, inter-, intra- , y de negación: a-, de-, des-, dis-, i-, in-, im-, anti-, contra- .
6. Aprender a describir de manera objetiva y subjetiva.	6.1. Aprende a describir de manera objetiva y subjetiva.	
7. Reconocer la leyenda y el cuento popular como subgéneros narrativos.	7.1. Reconoce la leyenda y el cuento popular como subgéneros narrativos.	7.1. Reconoce la leyenda y el cuento popular como subgéneros narrativos
8. Escribir una leyenda.	8.1. Escribe una leyenda.	8.1. Escribe el resumen de una leyenda dada

9. Realizar un mapa conceptual.	9.1. Realiza un mapa conceptual.	9.1. Realiza un mapa conceptual sencillo.
---------------------------------	----------------------------------	---

Tema 6

1. Leer en silencio sin guías ni vocalizar el texto narrativo inicial y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee en silencio sin guías ni vocalizar el texto narrativo inicial y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee en silencio sin guías ni vocalizar el texto narrativo inicial y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.
2. Conocer y aplicar las normas ortográficas que determinan el uso de los dos puntos y de los puntos suspensivos.	2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas que determinan el uso de los dos puntos y de los puntos suspensivos.	2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas que determinan el uso de los dos puntos y de los puntos suspensivos
3. Distinguir verbos regulares e irregulares.	3.1. Distingue verbos regulares e irregulares.	3.1. Distingue verbos regulares e irregulares
4. Utilizar correctamente los sufijos aumentativos, diminutivos y despectivos, diferenciando los matices de significado que aportan cada uno.	4.1. Utiliza correctamente los sufijos aumentativos, diminutivos y despectivos, diferenciando los matices de significado que aportan cada uno.	4.1. Utiliza correctamente los sufijos aumentativos, diminutivos y despectivos,
5. Colaborar en la redacción de un informe sobre las tareas escolares.	5.1. Colabora en la redacción de un informe sobre las tareas escolares.	5.1. Colabora en la redacción de un informe sobre las tareas escolares.
6. Elaborar una biografía.	6.1. Elabora una biografía.	6.1. Elabora una biografía sobre alguien conocido
7. Analizar y completar la información de una agenda.	7.1. Analiza y completa la información de una agenda.	7.1. Analiza y completa la información de una agenda.

Tema 7

1. Leer el texto informativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analizar su contenido y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee el texto informativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lector.	1.1. Lee el texto informativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lector.
---	---	---

2. Utilizar las comillas y los paréntesis de acuerdo con la norma ortográfica aprendida.	2.1. Utiliza las comillas y los paréntesis de acuerdo con la norma ortográfica aprendida.	2.1. Utiliza las comillas y los paréntesis de acuerdo con la norma ortográfica aprendida.
3. Conocer las características morfológicas y semánticas del adverbio.	3.1. Conoce las características morfológicas y semánticas del adverbio.	3.1. Conoce os adverbios.
4. Reconocer el campo semántico al que pertenecen palabras propuestas.	4.1. Reconoce el campo semántico al que pertenecen palabras propuestas.	4.1. Reconoce el campo semántico al que pertenecen palabras propuestas.
5. Reconocer a qué familia pertenecen determinadas palabras propuestas.	5.1. Reconoce a qué familia pertenecen determinadas palabras propuestas.	5.1. Reconoce a qué familia pertenecen determinadas palabras propuestas.
6. Redactar un texto instructivo.	6.1. Redacta un texto instructivo.	6.1. Redacta un texto instructivo sencillo.
7. Reconocer los rasgos básicos de la tragedia.	7.1. Reconoce los rasgos básicos de la tragedia.	
8. Reconocer los rasgos básicos de la comedia.	8.1. Reconoce los rasgos básicos de la comedia.	
9. Escribir los textos para un cartel o un mural.	9.1. Escribe los textos para un cartel o un mural.	9.1. Escribe textos sencillos para un cartel o un mural

Tema 8

1. Leer poemas con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analizar su contenido y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee poemas con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee poemas con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.
2. Conocer y aplicar las normas ortográficas de la b y de la v .	2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas de la b y de la v .	2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas básicas de la b y de la v .
3. Comprender el concepto de preposición y locuciones prepositivas y su función, reconocerlas y utilizarlas en oraciones.	3.1. Reconoce las preposiciones y las locuciones prepositivas y las utiliza para completar o escribir oraciones.	3.1. Reconoce las preposiciones

4. Comprender el concepto de conjunción y locuciones conjuntivas y su función, reconocerlas y utilizarlas en oraciones.	4.1. Reconoce las conjunciones y las locuciones conjuntivas y las utiliza para completar o escribir oraciones.	4.1. Reconoce las conjunciones
5. Identificar las características del método para definir nombres y adjetivos y saber realizar algunas definiciones.	5.1. Identifica las características del método para definir nombres y adjetivos y sabe realizar algunas definiciones.	5.1. Identifica las características del método para definir nombres y adjetivos y sabe realizar algunas definiciones.
6. Escribir la introducción y las preguntas de una entrevista.	6.1. Escribe la introducción y las preguntas de una entrevista.	6.1. Escribe la introducción y las preguntas de una entrevista.
7. Reconocer la forma métrica del pareado, terceto, cuarteto y copla.	7.1. Reconoce la forma métrica del pareado, terceto, cuarteto y copla.	7.1. Reconoce la forma métrica del pareado
8. Escribir un poema formado por una copla o dos pareados.	8.1. Escribe un poema formado por una copla o dos pareados.	8.1. Escribe un poema formado dos pareados.
9. Conocer las características de la cubierta y la contracubierta de un libro.	9.1. Conoce las características de la cubierta y la contracubierta de un libro.	9.1. Conoce las características de la cubierta y la contracubierta de un libro.

TERCEIRO TRIMESTRE

Tema 9

Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje evaluables	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN
1. Leer con la entonación adecuada el texto teatral inicial y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee con la entonación adecuada el texto teatral inicial y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee con la entonación adecuada el texto teatral inicial y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.
2. Conocer y aplicar las normas ortográficas de la g y de la j .	2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas de la g y de la j .	2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas de la g y de la j .en palabras conocidas

3. Conocer los diferentes tipos de sujetos que pueden aparecer en una oración.	3.1. Define el concepto de oración e identifica el sujeto, el predicado y el núcleo del sujeto.	3.1. Define el concepto de oración e identifica el sujeto, el predicado y el núcleo del sujeto.
	3.2. Compone oraciones con el sujeto elíptico o en diferentes posiciones.	3.2. Compone oraciones con el sujeto elíptico o en diferentes posiciones.
4. Identificar los diferentes tipos de predicado y conocer las palabras que funcionan como atributo.	4.1. Reconoce el tipo de predicado en una oración.	4.1. Reconoce el tipo de predicado en una oración
	4.2. Completa oraciones con diferentes tipos de predicado.	4.2. Completa oraciones con diferentes tipos de predicado.
	4.3. Identifica el atributo por la palabra que lo desempeña.	
5. Formar verbos.	5.1. Sabe formar verbos añadiendo prefijos a sustantivos y adjetivos.	5.1. Sabe formar verbos añadiendo prefijos a sustantivos y adjetivos.
6. Conocer y aplicar los procedimientos para definir un verbo.	6.1. Sabe definir un verbo.	6.1. Sabe definir un verbo
7. Utilizar lenguaje no verbal para representar una escena.	7.1. Utiliza lenguaje no verbal para representar una escena.	7.1. Utiliza lenguaje no verbal para representar una escena.
8. Reconocer los cuartetos y los tercetos en un soneto clásico.	8.1. Reconoce los cuartetos y los tercetos en un soneto clásico.	
9. Conocer las características de un soneto y un romance.	9.1. Conoce las características de un soneto y un romance.	
10. Conocer el procedimiento para crear un cómic.	10.1. Conoce el procedimiento para crear un cómic.	10.1. Conoce el procedimiento para crear un cómic.

Tema 10

1. Leer en silencio sin guías ni vocalizar la lectura inicial y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee en silencio sin guías ni vocalizar la lectura inicial y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee en silencio sin guías ni vocalizar la lectura inicial y responde correctamente a las preguntas de
---	---	--

		comprensión lectora.
2. Conocer y aplicar las normas ortográficas de la ll y de la y .	2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas de la ll y de la y .	2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas de la ll y de la y . en palabras de uso común
	2.2. Escribe formas verbales con ll o con y de acuerdo con las normas estudiadas.	
3. Conocer palabras con x y s y explicar las normas que rigen su uso.	3.1. Selecciona la palabra adecuada para una determinada oración entre parónimos con s y con x .	3.1. Selecciona la palabra adecuada para una determinada oración entre parónimos con s y con x .
	3.2. Escribe correctamente palabras relacionadas con la norma ortográfica estudiada.	
4. Conocer e identificar los complementos del verbo.	4.1. Reconoce los complementos (CD, CI, CC) en oraciones y completa oraciones con complementos.	4.1. Reconoce los complementos (CD, CI, CC) en oraciones y completa oraciones con complementos.
5. Conocer expresiones de nuestra lengua utilizadas en sentido figurado y aplicarlas en contextos adecuados.	5.1. Distingue cuándo una expresión es utilizada en sentido propio o figurado.	
	5.2. Explica el significado de frases hechas utilizadas habitualmente.	5.2. Explica el significado de frases hechas utilizadas habitualmente.
	5.3. Relaciona frases hechas con su significado correspondiente.	5.3. Relaciona frases hechas con su significado correspondiente.
6. Conocer el concepto de palabras comodín e identificar aquellas más comunes.	6.1. Reconoce las palabras comodín más comunes en nuestra lengua y las sustituye por otras de significado más preciso.	6.1. Reconoce las palabras comodín más comunes en nuestra lengua y las sustituye por otras de significado más preciso.
7. Conocer las características del reportaje y ser capaz de	7.1. Conoce las características del reportaje y es capaz de	7.1. Conoce las características del reportaje y es capaz de elaborar uno

elaborar uno.	elaborar uno.	sencillo.
8. Comentar un poema siguiendo el modelo propuesto.	8.1. Comenta un poema siguiendo el modelo propuesto.	8.1. Comenta un poema siguiendo el modelo propuesto.
9. Saber utilizar el lenguaje publicitario.	9.1. Sabe utilizar el lenguaje publicitario.	9.1. Sabe utilizar el lenguaje publicitario.
Tema 11		
1. Leer el texto narrativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analizar su contenido y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee el texto narrativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lector.	1.1. Lee el texto narrativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lector.
2. Conocer y utilizar las normas ortográficas relacionadas con palabras que tengan z, c, -cc-, -d.	2.1. Escribe y aplica las normas ortográficas referentes a z, c, -cc-, -d.	2.1. Escribe y aplica las normas ortográficas referentes a z, c, -cc-, -d.
3. Conocer y aplicar las normas ortográficas referidas al uso de la h en palabras que empiezan por herm-, hum-, hipo-, hidro- y homo- .	3.1. Conoce y aplica las normas ortográficas referidas al uso de la h .	3.1. Conoce y aplica las normas ortográficas referidas al uso de la h
4. Saber que se escriben con h intercalada las palabras que contengan el diptongo ue precedido de vocal.	4.1. Aplica la norma ortográfica en las palabras que contengan el diptongo ue precedido de vocal.	4.1. Aplica la norma ortográfica en las palabras que contengan el diptongo ue precedido de vocal
5. Clasificar las oraciones por la actitud del hablante.	5.1. Conoce los tipos de oraciones que existen por la actitud del hablante y escribe oraciones que expresen esas actitudes.	
6. Conocer el concepto de interjección.	6.1. Completa oraciones con interjecciones dadas y escribe oraciones encabezadas por interjecciones.	6.1. Completa oraciones con interjecciones dadas y escribe oraciones encabezadas por interjecciones.

7. Identificar y distinguir extranjerismos, neologismos y arcaísmos.	7.1. Reconoce y relaciona extranjerismos con su significado en español.	7.1. Reconoce y relaciona extranjerismos con su significado en español
8. Sustituir extranjerismos por las palabras equivalentes en nuestra lengua.	8.1. Utiliza en sus escritos la palabra equivalente al extranjerismo.	8.1. Utiliza en sus escritos la palabra equivalente al extranjerismo.
7. Conocer el concepto de palabra tabú y de eufemismo.	7.1. Sabe el concepto de palabras tabú y de eufemismo.	7.1. Sabe el concepto de palabras tabú y de eufemismo.
8. Relacionar o sustituir palabras tabú por el eufemismo correspondiente.	8.1. Sustituye las palabras tabú por su eufemismo en oraciones dadas.	
9. Comprender los argumentos de una exposición.	9.1. Comprende los argumentos de una exposición.	9.1. Comprende los argumentos de una exposición.
10. Saber participar en un debate propuesto.	10.1. Sabe participar en un debate propuesto.	10.1. Sabe participar en un debate propuesto.
11. Colaborar en la continuación de la escena del guion propuesto.	11.1. Colabora en la continuación de la escena del guion propuesto.	11.1. Colabora en la continuación de la escena del guion propuesto.
12. Leer y escribir una noticia en soporte digital y en papel.	12.1. Lee y escribe una noticia en soporte digital y en papel.	12.1. Lee y escribe una noticia en soporte digital y en papel

Tema 12

1. Leer poemas con la velocidad, entonación y ritmo adecuados y analizar su contenido y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee poemas con la velocidad, entonación y ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee poemas con la velocidad, entonación y ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.
2. Conocer el concepto de palabra homófona e identificar los diferentes significados de palabras	2.1. Diferencia los significados de palabras homófonas.	2.1. Diferencia los significados de palabras homófonas.

homófonas.	2.2. Completa adecuadamente oraciones con palabras homófonas.	2.2. Completa adecuadamente oraciones con palabras homófonas.
3. Conocer las lenguas oficiales que existen en España y el concepto de español de América, y valorar la riqueza cultural que esto supone.	3.1. Asocia provincias españolas a sus lenguas vernáculas.	3.1. Asocia provincias españolas a sus lenguas vernáculas.
	3.2. Conoce los países de habla española en América.	3.2. Conoce los países de habla española en América.
4. Diferenciar siglas de abreviaturas y memorizar las más comunes en ambos casos.	4.1. Identifica el significado de siglas.	4.1. Identifica el significado de siglas más conocidas.
	4.2. Diferencia una sigla de un acrónimo.	
	4.3. Aprende y aplica las normas para formar abreviaturas.	4.3. Aprende y aplica las normas para formar abreviaturas.
5. Reconocer algunas figuras retóricas en anuncios.	5.1. Reconoce algunas figuras retóricas en anuncios.	5.1. Reconoce algunas figuras retóricas en anuncios.
6. Elaborar un anuncio empleando alguna de las figuras retóricas estudiadas.	6.1. Elabora un anuncio empleando alguna de las figuras retóricas estudiadas.	6.1. Elabora un anuncio empleando alguna de las figuras retóricas estudiadas.
7. Reconocer en la crónica propuesta algunos procedimientos literarios.	7.1. Reconoce en la crónica propuesta algunos procedimientos literarios.	
8. Escribir una carta.	8.1. Escribe una carta.	8.1. Escribe una carta

LINGUA GALEGA E LITERATURA

PRIMEIRO TRIMESTRE

Tema 1

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN
1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	1.1. escoita textos orais atentamente.
2. Ler un texto poético con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto poético con fluidez e corrección.	2.1. Le un texto poético con fluidez e corrección.
	2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión
3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas á biblioteca e manexar os diferentes tipos de dicionario.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo a distintos lugares e situacións	3.1. Coñece palabras de léxico básico relativo a distintos lugares e situacións
	3.2. Recoñece e emprega os diferentes tipos de dicionario.	3.2. Recoñece e emprega os diferentes tipos de dicionario.
4. Comprender os conceptos de lingua oficial e de normalización lingüística.	4.1. Comprende os conceptos de lingua oficial e de normalización lingüística.	4.1. Recoñece o concepto de lingua oficial
5. Identificar o seseo e a gheada como fenómenos dialectais.	5.1. Recoñece o seseo e a gheada e sabe en que consiste cada un deles.	5.1. Recoñece o seseo e a gheada e sabe en que consiste cada un deles.
6. Elaborar unha recensión.	6.1. Identifica as características das recensións e é capaz de elaborar unha sobre un libro.	6.1. Fai un pequeno resumo sobre un texto ou un libro que leu
7. Distinguir os principais xéneros literarios.	7.1. Sabe identificar os xéneros literarios a partir das súas características	7.1. identifica algúns xéneros literarios: poesía, teatro, prosa

	básicas.	
8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres relevantes da nosa cultura.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres relevantes da nosa cultura

Tema 2

3. Enriquecer o vocabulario e relacionar palabras sinónimas e antónimas.	3.2. Relaciona palabras sinónimas e antónimas coñecidas.	
4. Diferenciar as clases de substantivos e identificar o xénero e o número.	4.1. Distingue as diferentes clases de substantivos e clasifícaos correctamente.	4.1. Distingue as diferentes clases de substantivos e clasifícaos correctamente
	4.2. Identifica o xénero e o número dos nomes e é capaz de modificalo.	4.2. Identifica o xénero e o número dos nomes e é capaz de modificalo.
6. Coñecer as regras básicas de acentuación.	6.1. Acentúa correctamente as palabras que seguen as normas xerais.	6.1. Acentúa correctamente as palabras que seguen as normas xerais.
7. Identificar e recitar cantigas.	7.1. Identifica as cantigas e recítaas con corrección.	7.1. Identifica as cantigas e recítaas con corrección.

8. Analizar a métrica e a rima dun poema.	8.1. É quen de analizar a métrica e a rima dun poema.	8.1. Mide os versos dun poema e recoñece os que riman
---	---	---

Tema 3

3. Recoñecer palabras polisémicas e palabras homónimas	3.2. Recoñece e diferenci a as palabras polisémicas e as palabras homónimas.	3.2. Recoñece e diferencia as palabras polisémicas e as palabras homónimas de uso habitual
4. Identificar e clasificar os determinantes.	4.1. Identifica e clasifica os determinantes.	4.1. Identifica e clasifica os determinantes.
5. Coñecer e aplicar as regras de acentuación para os casos especiais.	6.1. Coñece e aplica as normas de acentuación para casos especiais.	6.1. Coñece e aplica as normas de acentuación para casos especiais.
6. Escribir un poema de xeito guiado.	6.1. É capaz de escribir un poema seguindo unhas pautas dadas.	6.1. É capaz de escribir un poema sinxelo, por exemplo un pareado, seguindo un modelo e unhas pautas dadas.
7. Distinguir as estrofas básicas.	7.1. Diferencia os principais tipos	7.1. Diferencia algúns tipos de estrofas, comparando

	de estrofas.	con modelos dados.
--	--------------	--------------------

Tema 4

3. formar campos semánticos.	3.1 forma campos semánticos	3.1 Forma campos semánticos con palabras de uso cotidiano
4. Clasificar os adxectivos e identificar os seus diferentes graos.	4.1. Identifica e clasifica os adxectivos.	4.1. Identifica e clasifica os adxectivos e o grao no que están
	4.2. Recoñece e modifica o grao dos adxectivos.	
5. Coñecer e aplicar a acentuación diacrítica.	5.1. Utiliza correctamente o acento diacrítico.	5.1. Utiliza correctamente o acento diacrítico en palabras do vocabulario de uso común
6. Identificar, crear e recitar aleluias.	6.1. Identifica, crea e recita aleluias.	
7. Distinguir a repetición e a personificación.	7.1. Recoñece e diferencia as repeticións e as personificacións.	7.1. Recoñece e diferencia as repeticións e as personificacións.

SEGUNDO TRIMESTRE

Tema 5

Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábles	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN
3. Enriquecer o vocabulario significado das frases feitas.	3.2. Coñece o significado dalgunhas frases feitas e úsaas en contextos adecuados.	3.2. Coñece o significado dalgunhas frases feitas e úsaas en contextos adecuados.
4. Identifica os pronomes persoais e colócaos correctamente.	4.1. Identifica e clasifica os pronomes persoais.	4.1. Identifica os pronomes persoais.
	4.2. Coñece e aplica as regras básicas de colocación do pronome átono.	4.2. Coñece e aplica as regras básicas de colocación do pronome átono.
5. Coñecer e aplicar as normas de uso do punto e da coma.	5.1. Utiliza correctamente o punto e a coma.	5.1. Coloca correctamente o punto e a coma en

		textos sinxelos
6. Escribir textos que respecten a orde lóxica e o sentido.	6.1. Escribe textos que manteñen unha orde lóxica no contido.	6.1. Escribe textos que manteñen unha orde lóxica no contido.
7. Distinguir os diferentes textos propios do xénero narrativo.	7.1. Identifica as novelas, os contos, as fábulas e as lendas.	7.1. Identifica as novelas, os contos, as fábulas e as lendas.

Tema 6

3. diferenciar os sufixos diminutivos, aumentativos e despectivos.	3.1 Diferencia os sufixos diminutivos, aumentativos e despectivos.	3.1. Diferencia os sufixos diminutivos, aumentativos e despectivos.
4. Identificar os pronomes demostrativos, posesivos, numerais e indefinidos.	4.1. Identifica os pronomes demostrativos, posesivos, numerais e indefinidos.	4.1. Identifica os pronomes demostrativos, posesivos, numerais e indefinidos.
5. Coñecer e aplicar as normas de uso do punto e coma, dos dous puntos e dos puntos suspensivos.	5.1. Utiliza correctamente o punto e coma, os dous puntos e os puntos suspensivos.	5.1. Utiliza correctamente o punto e coma, os dous puntos e os puntos suspensivos.
6. Distinguir as biografías e coñecer os seus rasgos característicos.	6.1. É capaz de distinguir unha biografía e de recoñecer os seus rasgos característicos.	6.1. É capaz de distinguir unha biografía
7. Identificar o narrador nun texto e indicar a súa tipoloxía.	7.1. Identifica o narrador nun texto e indica se é interno ou externo.	7.1. Identifica o narrador nun texto e indica se é interno ou externo.

Tema7-8

3. diferenciar as palabras primitivas, derivadas e compostas.	3.1 Diferencia as palabras primitivas, derivadas e compostas.	3.1 Diferencia as palabras primitivas, derivadas e compostas.
4. Coñecer a forma dos verbos e as súas conxugacións.	4.1. Separa o lexema das desinencias.	4.1. Separa o lexema das desinencias.
	4.2. Coñece a conxugación dos	4.2. Coñece a conxugación dos verbos regulares

	verbos regulares e dalgúns irregulares.	
5. Coñecer e aplicar as normas de uso das comiñas e das parénteses.	5.1. Coñece e aplica as normas de uso das comiñas.	5.1. Coñece e aplica as normas de uso das comiñas.
	5.2. Coñece e aplica as normas de uso das parénteses.	5.2. Coñece e aplica as normas de uso das parénteses.
6. Distinguir o estilo directo nunha narración.	6.1. Distingue o estilo directo nunha narración.	6.1. Distingue o estilo directo nunha narración.
	6.2. Transforma un texto dun estilo a outro.	
3. recoñecer as familias léxicas.	3.1. . Recoñece e forma familias léxicas	3.1. Recoñece e forma familias léxicas con palabras de uso común
4. Distingue a voz activa da voz pasiva e transforma oracións.	4.1. Identifica a voz activa e a voz pasiva.	4.1. Identifica a voz activa e a voz pasiva en oracións sinxelas e seguindo un patrón
	4.2. Transforma oracións de voz activa a voz pasiva.	
5. Coñecer e aplicar as normas de uso do <i>b</i> e do <i>v</i> .	5.1. Coñece e aplica as normas de uso do <i>b</i> e do <i>v</i> .	5.1. Coñece e aplica as normas básicas de uso do <i>b</i> e do <i>v</i> .
6. Distingue o estilo indirecto nunha narración.	6.1. Distingue o estilo indirecto nunha narración.	6.1. Distingue o estilo indirecto nunha narración.
	6.2. Transforma un texto dun estilo a outro.	
7. Identificar o espazo e o tempo nos que se desenvolve unha obra narrativa.	7.1. Identifica o espazo nunha obra narrativa.	7. Identifica o espazo e o tempo nunha obra narrativa.
	7.2. Identifica o tempo nunha obra narrativa.	

TERCEIRO TRIMESTRE

Tema 9

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN
3. recoñecer as siglas e as abreviaturas.	3.1. Identifica e usa con corrección as siglas e as abreviaturas.	3.1 Identifica e usa con corrección as siglas e as abreviaturas básicas
4. Distinguir e utilizar con corrección as preposicións e as conxuncións.	4.1. Identifica e utiliza con corrección as preposicións e as conxuncións.	4.1. Identifica e utiliza con corrección as preposicións e as conxuncións.
5. Utilizar correctamente os grupos consonánticos <i>-pt-</i> , <i>-pc-</i> e <i>b + consoante</i> .	5.1. Utiliza correctamente os grupos consonánticos <i>-pt-</i> , <i>-pc-</i> e <i>b + consoante</i> .	5.1. Utiliza correctamente os grupos consonánticos <i>-pt-</i> , <i>-pc-</i> e <i>b + consoante</i> .
6. Identifica as partes da portada dun xornal e as súas seccións.	6.1. Identifica as partes da portada dun xornal.	6.1. Identifica as partes da portada dun xornal.
	6.2. Recoñece as seccións dun xornal.	6.2. Recoñece as seccións dun xornal.
7. Coñecer os principais temas da literatura.	7.1. Distingue os temas que máis se repiten na literatura.	7.1. Distingue os temas que máis se repiten na literatura.

Tema 10

3. recoñecer os neoloxismos e os estranxeirismos.	3.1. Identifica os neoloxismos e os estranxeirismos, e evita os últimos cando é posible.	
4. Diferenciar enunciados oracionais e non oracionais e clasificar oracións.	4.1. Diferencia os enunciados oracionais e os non oracionais.	4.1. Diferencia os enunciados oracionais e os non oracionais.
	4.2. Clasifica as oracións segundo a súa tipoloxía.	
5. Identificar o suxeito e o predicado nunha oración.	5.1. Identifica o suxeito e o predicado nunha oración.	5.1. Identifica o suxeito e o predicado nunha oración.

6. Coñecer e aplicar as normas de uso do z, zz e s.	6.1. Coñece e aplica as normas de uso do z, zz e s.	6.1. Coñece e aplica as normas de uso do z, zz e s.
7. Identificar a sección «Cartas ao director».	7.1. Identifica a sección «Cartas ao director».	7.1. Identifica a sección «Cartas ao director».
8. Coñecer manifestacións literarias doutras culturas: os <i>haikus</i> .	8.1. Recoñece os <i>haikus</i> como manifestación literaria da cultura xaponesa.	

Tema 11

3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas á auga e recoñecer os acurtamentos.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo á auga e palabras novas.	3.1. Coñece vocabulario básico relativo á auga
	3.2. Identifica e utiliza os acurtamentos.	
4. Diferenciar o predicado nominal do predicado verbal e coñecer as súas características principais.	4.1. Diferencia o predicado nominal do predicado verbal.	4.1. Diferencia o predicado nominal do predicado verbal
	4.2. Distingue o verbos transitivos e os verbos intransitivos.	4.2. Distingue o verbos transitivos e os verbos intransitivos.
5. Utilizar correctamente as terminacións <i>-cia / -za</i> e <i>-cio / -zo</i> .	5.1. Utiliza correctamente as terminacións <i>-cial-za</i> e <i>-ciol-zo</i> .	5.1. Utiliza correctamente as terminacións <i>-cial-za</i> e <i>-ciol-zo</i> .
6. Analizar unha noticia dun xornal.	6.1. Analiza unha noticia dun xornal.	6.1. Analiza unha noticia dun xornal.
7. Recoñecer as obras de teatro e as súas partes.	7.1. Recoñece as obras de teatro e as súas partes.	7.1. Recoñece as obras de teatro

Tema 12

3. recoñecer os castelanismos.	3.1. . Recoñece e evita os castelanismos.	3.1. Recoñece os castelanismos máis familiares
4. Identificar os diferentes complementos do	4.1. Identifica os diferentes complementos do	4.1. Identifica os diferentes complementos do predicado verbal.

predicado verbal.	predicado verbal.	
5. Utilizar correctamente as palabras con <i>ex-</i> e <i>es-</i> .	5.1. Utiliza correctamente as palabras con <i>ex-</i> e <i>es-</i> .	5.1. Utiliza correctamente as palabras con <i>ex-</i> e <i>es-</i> en palabras de uso cotidiano
6. Distinguir as partes das reportaxes.	6.1. Distingue as partes das reportaxes.	6.1. Distingue as reportaxes.
7. Recoñecer os monólogos teatrais e as súas características.	7.1. Recoñece os monólogos teatrais e as súas características.	7.1. Recoñece os monólogos teatrais

MATEMÁTICAS

PRIMEIRO TRIMESTRE

Tema 1

Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN
1. Recoñecer a importancia dos números e as súas diferentes funcións.	1.1. Coñece a presenza dos números ao longo da historia das distintas civilizacións.	1.1. Coñece a presenza dos números ao longo da historia das distintas civilizacións.
	1.2. Enumera as diferentes funcións que poden ter os números.	
2. Ler e escribir números naturais ata o millón.	2.1. Le e escribe os números naturais ata o millón.	2.1. Le e escribe os números naturais ata o millón.
3. Coñecer e utilizar a estrutura do sistema de numeración decimal, as ordes de unidades e as súas equivalencias.	3.1. Establece equivalencias entre distintas ordes de unidades do SND.	3.1. Establece equivalencias entre distintas ordes de unidades do SND
4. Comparar e ordenar números	4.1. Compara e ordena números naturais de maior a menor e	4.1. Compara e ordena números naturais de maior a menor

naturais.	viceversa.	e viceversa.
	4.2. Utiliza os signos «maior que», >, e «menor que», <, para comparar e ordenar números.	4.2. Utiliza os signos «maior que», >, e «menor que», <,
5. Coñecer e aplicar a propiedade distributiva da multiplicación.	5.1. Aplica a propiedade distributiva da multiplicación.	5.1. Aplica a propiedade distributiva da multiplicación.
6. Multiplicar números de ata catro cifras por números de tres cifras.	6.1. Multiplica números de ata catro cifras por números de tres cifras.	6.1. Multiplica números de ata catro cifras por números de tres cifras.
7. Dividir números de ata seis cifras entre números de tres cifras.	7.1. Divide números de ata seis cifras entre números de tres cifras.	7.1. Divide números de ata seis cifras entre números de tres cifras.
8. Coñecer e aplicar a prioridade das operacións na resolución de expresións con paréntese e operacións combinadas.	8.1. Resolve expresións con paréntese, sumas, restas, multiplicacións e divisións combinadas.	8.1. Resolve operacións combinadas sinxelas
9. Iniciar no coñecemento e uso da calculadora utilizándoa para comprobar os resultados.	9.1. Emprega a calculadora para comprobar os resultados.	9.1. Emprega a calculadora para comprobar os resultados.
10. Resolver problemas seguindo os cinco pasos para abordar a solución destes.	10.1. Resolve problemas seguindo os cinco pasos para abordar a solución destes.	10.1. Resolve problemas seguindo os cinco pasos para abordar a solución destes.
11. Utilizar estratexias de cálculo mental para sumar e restar 8,18, 28,... a números de tres cifras.	11.1. Aplica estratexias de cálculo mental para sumar e restar 8,18, 28,... a números de tres cifras.	
12. Ter confianza nas propias posibilidades, á	12.1. Ten confianza en si mesmo/a de cara á resolución de	12.1. Ten confianza en si mesmo/a de cara á resolución de problemas.

hora de resolver problemas, ser constantes no traballo.	problemas.	
	12.2. É meticuloso/a no cálculo e constante no traballo.	12.2. É meticuloso/a no cálculo e constante no traballo.
	12.3. Afronta o erro como parte da aprendizaxe e pon os medios para superalo.	12.3. Afronta o erro como parte da aprendizaxe e pon os medios para superalo.

Tema 2

1. Comprender a importancia que ten conservar e preservar os espazos naturais.	1.1. Enumera distintas medidas que se poden aplicar para respectar a natureza en excursións e saídas ao campo.	1.1. Enumera distintas medidas que se poden aplicar para respectar a natureza en excursións e saídas ao campo.
	1.2. Comprende os beneficios que nos reportan os espazos naturais.	1.2. Comprende os beneficios que nos reportan os espazos naturais
2. Coñecer os elementos da potencia e a utilidade de potenciaas de base dez para expresar números grandes de forma abreviada.	2.1. Coñece os elementos das potencias. 2.2. Expresa mediante potencia de base dez números grandes de forma abreviada.	2.1. Coñece os elementos das potencias.
3. Realizar descomposicións polinómicas.	3.1. Escribe a descomposición polinómica dun número.	3.1. Escribe a descomposición polinómica dun número.
	3.2. Escribe o número que corresponde a unha descomposición polinómica.	3.2. Escribe o número que corresponde a unha descomposición polinómica.
4. Calcular raíces cadradas exactas e enteiras.	4.1. Calcula a raíz cadrada exacta dun número.	4.1. Calcula a raíz cadrada exacta dun número sinxelo

	4.2. Calcula a raíz cadrada enteira dun número.	
5. Utilizar a calculadora para o cálculo de raíces cadradas.	5.1. Utiliza a calculadora para calcular raíces cadradas.	5.1. Utiliza a calculadora para calcular raíces cadradas.
6. Resolver problemas incidindo na importancia de analizar as posibles solucións.	6.1. Resolve problemas analizando as posibles solucións.	6.1. Resolve problemas analizando as posibles solucións.
7. Utilizar estratexias de cálculo mental para multiplicar por 5 números de dúas cifras e dividir entre 5 números de tres cifras.	7.1. Aplica estratexias de cálculo mental para multiplicar por 5 números de dúas cifras e dividir entre 5 números de tres cifras.	7.1. Aplica estratexias de cálculo mental para multiplicar por 5 números de dúas cifras e dividir entre 5 números de tres cifras.
8. Desenvolver actitudes de colaboración e traballo en equipo.	8.1. Mostra actitudes solidarias e de respecto cara aos demais.	8.1. Mostra actitudes solidarias e de respecto cara aos demais.

Tema 3

1. Ler e interpretar o texto e a ilustración respondendo ás preguntas que se realizan.	1.1. Le o texto, observa a ilustración e responde ás cuestións formuladas identificando os contidos da unidade.	1.1. Le o texto, observa a ilustración e responde ás cuestións formuladas identificando os contidos da unidade.
2. Recoñecer se entre dous números existe a relación «ser múltiplo de» ou	2.1. Utiliza a multiplicación ou a división para descubrir se un número é múltiplo ou	2.1. Utiliza a multiplicación ou a división para descubrir se un número é múltiplo ou divisor doutro.

«ser divisor de».	divisor doutro.	
	2.2. Utiliza as expresións «é múltiplo de, é divisor de», para expresar a relación existente entre dous números cuxo cociente é exacto.	2.2. Utiliza as expresións «é múltiplo de, é divisor de», para expresar a relación existente entre dous números cuxo cociente é exacto
3. Obter distintos múltiplos dun número.	3.1. Constrúe a serie ordenada dos primeiros múltiplos dun número.	3.1. Constrúe a serie ordenada dos primeiros múltiplos dos números ata dez.
	3.2. Calcula os múltiplos dun número que cumpren unhas condicións dadas.	
4. Obter os divisores de números sinxelos.	4.1. Acha os divisores dun número dado (números sinxelos).	4.1. Acha os divisores dun número dado (números sinxelos).
5. Calcular o mínimo común múltiplo de dous ou máis números.	5.1. Calcula o mínimo común múltiplo de dous ou máis números.	5.1. Calcula o mínimo común múltiplo de dous ou máis números sinxelos.
6. Calcular o máximo común divisor de dous ou máis números.	6.1. Calcula o máximo común divisor de dous ou máis números.	6.1. Calcula o máximo común divisor de dous ou máis números sinxelos.
7. Coñecer e utilizar os criterios de divisibilidade por 2, por 3, por	7.1. Recoñece, aplicando o criterio de divisibilidade oportuno, se un	7.1. Recoñece, aplicando o criterio de divisibilidade oportuno, se un número dado é divisible entre 2, entre 3, entre 5, entre 9 ou entre 10.

5, por 9 e por 10.	número dado é divisible entre 2, entre 3, entre 5, entre 9 ou entre 10.	
8. Diferenciar números primos de números compostos.	8.1. Recoñece se un número é primo ou composto (números sinxelos).	8.1. Recoñece se un número é primo ou composto (números sinxelos).
	8.2. Utiliza os criterios de divisibilidade para saber se un número é primo ou composto.	
9. Multiplicar por 25 números de dous e tres cifras e dividir entre 25 números de tres cifras mentalmente.	9.1. Multiplica mentalmente 25 por números de dúas e de tres cifras.	
	9.2. Divide mentalmente números de tres cifras entre 25.	
10. Confeccionar esquemas gráficos que axuden a visualizar as relacións entre os elementos do problema.	10.1. Apóiase en esquemas e debuxos que axudan a ordenar e relacionar os elementos do tema.	10.1. Apóiase en esquemas e debuxos que axudan a ordenar e relacionar os elementos do tema.

Tema 4

2. Reflexionar sobre o cambio climático e as súas consecuencias.	2.1. Comprende o problema que supón o cambio climático.	2.1. Comprende o problema que supón o cambio climático.
	2.2. Coñece as causas e consecuencias do cambio climático.	2.2. Coñece as causas e consecuencias básicas do cambio climático
	2.3. Coñece mecanismos para combatelo.	2.3. Coñece mecanismos para combatelo.

3. Expresar situacións con números positivos ou negativos.	3.1. Expresa correctamente con números positivos ou negativos diferentes situacións.	3.1. Expresa correctamente con números positivos ou negativos diferentes situacións.
4. Representar na recta numérica os números enteiros.	4.1. Representa correctamente nunha recta numérica os números naturais, tanto os positivos coma os negativos.	4.1. Representa correctamente nunha recta numérica os números naturais, tanto os positivos coma os negativos.
5. Ordenar e comparar os números enteiros.	5.1. Ordena e compara os números enteiros.	5.1. Ordena e compara os números enteiros.
6. Sumar números enteiros do mesmo signo.	6.1. Suma números enteiros do mesmo signo.	6.1. Suma números enteiros do mesmo signo
7. Sumar números enteiros de diferente signo.	7.1. Suma números enteiros de diferente signo.	7.1. Suma números enteiros de diferente signo
8. Multiplicar por 20 números de dúas cifras e dividir entre 20 números de tres cifras mentalmente.	8.1. Multiplica mentalmente por 20 números de dúas cifras.	8.1. Multiplica mentalmente por 20 números de dúas cifras.
	8.2. Divide mentalmente números de tres cifras entre 20.	8.2. Divide mentalmente números de tres cifras entre 20
9. Resolver problemas ordenando correctamente o enunciado.	9.1. Resolve problemas ordenando correctamente o enunciado.	9.1. Resolve problemas ordenando correctamente o enunciado.

2º TRIMESTRE

Tema 5

Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN
<p>2. Comprender o significado das distintas ordes de unidades dun número decimal, así como o valor posicional das cifras dun número.</p>	<p>2.1. Diferencia a parte enteira e a parte decimal dun número.</p>	<p>2.1. Diferencia a parte enteira e a parte decimal dun número.</p>
	<p>2.2. Interpreta o valor de cada unha das cifras dun número decimal segundo a posición que ocupa.</p>	<p>2.2. Interpreta o valor de cada unha das cifras dun número decimal segundo a posición que ocupa</p>
	<p>2.3. Descompón números decimais segundo o valor posicional das cifras e segundo as distintas ordes de unidades.</p>	<p>2.3. Descompón números decimais segundo o valor posicional das cifras</p>
<p>3. Coñecer e utilizar as equivalencias entre as distintas ordes de unidades dun número decimal.</p>	<p>3.1. Establece equivalencias entre as décimas, as centésimas e as milésimas.</p>	
	<p>3.2. Expressa unha mesma cantidade en distintas ordes de unidades (décimas, centésimas, milésimas).</p>	
<p>4. Identificar números decimais na recta numérica.</p>	<p>4.1. Representa e identifica números decimais na recta numérica.</p>	<p>4.1. Representa e identifica números decimais na recta numérica.</p>
<p>5. Comparar e ordenar números decimais.</p>	<p>5.1. Compara números decimais e utiliza os símbolos correspondentes.</p>	<p>5.1. Compara números decimais e utiliza os símbolos correspondentes</p>
	<p>5.2. Ordena en orde crecente ou decrecente números decimais.</p>	<p>5.2. Ordena en orde crecente ou decrecente números decimais.</p>

6. Redondear números decimais a unha determinada orde de unidades.	6.1. Aproxima, por redondeo, números decimais ás décimas.	6.1. Aproxima, por redondeo, números decimais ás décimas.
	6.2. Aproxima, por redondeo, números decimais ás centésimas.	
7. Sumar e restar números decimais.	7.1. Suma e resta números decimais.	7.1. Suma e resta números decimais
8. Multiplicar números decimais por números naturais e números decimais entre si.	8.1. Multiplica un decimal por un natural.	8.1. Multiplica un decimal por un natural.
	8.2. Multiplica dous números decimais.	8.2. Multiplica dous números decimais
9. Multiplicar números decimais pola unidade seguida de ceros.	9.1. Multiplica por 10, 100 1000, números cunha, dous ou tres cifras decimais.	9.1. Multiplica por 10, 100 1000, números cunha, dous ou tres cifras decimais.
10. Dividir un número decimal entre un número enteiro e números decimais entre si.	10.1. Divide un decimal entre un natural.	10.1. Divide un decimal entre un natural
	10.2. Divide dous números decimais.	10.2. Divide dous números decimais
11. Dividir números decimais entre a unidade seguida de ceros.	11.1. Divide entre 10 números decimais.	11.1. Divide entre 10 números decimais
	11.2. Divide entre 100 números decimais.	11.2. Divide entre 100 números decimais
	11.3. Divide entre 1000 números decimais.	11.3. Divide entre 1000 números decimais
12. Resolver problemas nos que interveñen as operacións con números decimais.	12.1. Resolve problemas de números decimais cunha soa operación (multiplicación ou división).	12.1. Resolve problemas de números decimais cunha soa operación

	12.2. Resolve problemas con varias operacións de números decimais.	
13. Multiplicar mentalmente números de dúas cifras por 19 e por 21.	13.1. Multiplica mentalmente números de dúas cifras por 19.	
	13.2. Multiplica mentalmente números de dúas cifras por 21.	
14. Seleccionar os datos necesarios para resolver un problema.	14.1. Selecciona os datos necesarios para resolver un problema con datos innecesarios.	14.1. Selecciona os datos necesarios para resolver un problema con datos innecesarios.

Tema 6

2. Comprender que a fracción expresa unha parte do total da unidade.	1.2. Recoñece a fracción como forma de expresar unha parte da unidade.	1.2. Recoñece a fracción como forma de expresar unha parte da unidade
	2.2. Representa graficamente unha fracción como parte da unidade.	2.2. Representa graficamente unha fracción como parte da unidade.
3. Calcular a fracción dunha cantidade.	3.1. Calcula a fracción dunha cantidade.	3.1. Calcula a fracción dunha cantidade sinxela
4. Obter fraccións equivalentes por amplificación e simplificación.	4.1. Obtén fraccións equivalentes por amplificación.	4.1. Obtén fraccións equivalentes por amplificación
	4.2. Obtén fraccións equivalentes por simplificación.	4.2. Obtén fraccións equivalentes por simplificación

5. Comparar e ordenar fraccións.	5.1. Compara e ordena fraccións de maior a menor e viceversa.	5.1. Compara e ordena fraccións sinxelas
6. Identificar fraccións equivalentes e irreducibles.	6.1. Identifica cando dúas ou máis fraccións son equivalentes e cando son irreducibles.	6.1. Identifica cando dúas ou máis fraccións son equivalentes e cando son irreducibles.
7. Calcular o valor decimal dunha fracción.	7.1. Calcula o valor decimal dunha fracción.	7.1. Calcula o valor decimal dunha fracción.
8. Utilizar estratexias de cálculo mental para multiplicar ou dividir números de dúas cifras por 0,2.	8.1. Calcula mentalmente multiplicacións de números de dúas cifras por 0,2.	
	8.2. Divide mentalmente un número de dúas cifras entre 0,2.	
9. Resolver problemas nos que interveñen operacións con números fraccionarios.	9.1. Resolve problemas de números fraccionarios.	9.1. Resolve problemas de números fraccionarios
10. Resolver problemas realizando preguntas intermedias.	10.1. Resolve problemas realizando preguntas intermedias.	10.1. Resolve problemas realizando preguntas intermedias.
12. Participar de forma activa na resolución de problemas e o traballo de equipo mostrando perseveranza.	12.1. Expón ante o grupo os pasos seguidos no proceso de resolución de problemas e interiorízaos.	

Tema 7

<p>2. Reducir fraccións a común denominador.</p>	<p>2.1. Obtén fraccións cun denominador común.</p>	<p>2.1. Obtén fraccións cun denominador común.</p>
<p>3. Sumar e restar fraccións con diferente denominador.</p>	<p>3.1. Realiza correctamente sumas e restas de fraccións de diferente denominador.</p>	<p>3.1. Realiza correctamente sumas e restas de fraccións de diferente denominador.</p>
	<p>3.2. Realiza correctamente sumas e restas de fraccións de enteiros e fraccións.</p>	<p>3.2. Realiza correctamente sumas e restas de fraccións de enteiros e fraccións sinxelos.</p>
<p>4. Multiplicar fraccións entre si e por un número natural.</p>	<p>4.1. Multiplica correctamente fraccións.</p>	<p>4.1. Multiplica correctamente fraccións</p>
	<p>4.2. Multiplica correctamente fraccións por un número natural.</p>	<p>4.2. Multiplica correctamente fraccións por un número natural</p>
<p>5. Dividir dúas fraccións.</p>	<p>5.1. Divide correctamente dúas fraccións.</p>	<p>5.1. Divide correctamente dúas fraccións</p>
<p>6. Utilizar estratexias de cálculo mental para multiplicar ou dividir números de dúas cifras por 0,4.</p>	<p>6.1. Calcula mentalmente multiplicacións de números de dúas cifras por 0,4.</p>	
	<p>6.2. Divide mentalmente un número de dúas cifras entre 0,4.</p>	

7. Resolver problemas nos que interveñen operacións con números fraccionarios.	7.1. Resolve problemas de números fraccionarios.	7.1. Resolve problemas de números fraccionarios
8. Resolver problemas expresando con claridade o proceso.	8.1. Resolve problemas expresando con claridade o proceso.	8.1. Resolve problemas expresando con claridade o proceso.

Tema 8

2. Calcular e utilizar as porcentaxes dunha cantidade para expresar partes.	2.1. Calcula e utiliza as porcentaxes dunha cantidade para expresar partes.	2.1. Calcula e utiliza as porcentaxes dunha cantidade para expresar partes
3. Calcular aumentos e diminucións porcentuais.	3.1. Calcula aumentos e diminucións porcentuais.	
4. Identificar cando dúas magnitudes son directamente proporcionais.	4.1. Identifica cando dúas magnitudes son directamente proporcionais.	4.1. Identifica cando dúas magnitudes son directamente proporcionais.
5. Aplicar a redución da unidade como estratexia para resolver problemas de proporcionalidade.	5.1. Aplica a redución da unidade como estratexia para resolver problemas de proporcionalidade.	5.1. Aplica a redución da unidade como estratexia para resolver problemas de proporcionalidade
6. Utilizar a regra de tres en situacións de proporcionalidade directa, para resolver problemas da vida diaria.	6.1. Utiliza a regra de tres en situacións de proporcionalidade directa, para resolver problemas da vida diaria.	6.1. Utiliza a regra de tres en situacións de proporcionalidade directa, para resolver problemas sinxelos da vida diaria.
7. Expresar en forma de porcentaxe un gráfico, fracción ou problema dado.	7.1. Expresa en forma de porcentaxe un gráfico, fracción ou problema dado.	
8. Utilizar o cálculo do tanto por cento dunha cantidade para resolver	8.1. Utiliza o cálculo do tanto por cento dunha cantidade para resolver	8.1. Utiliza o cálculo do tanto por cento dunha cantidade para resolver problemas.

problemas.	problemas.	
9. Utilizar estratexias de cálculo mental para multiplicar mentalmente por 0,25 números de dúas cifras e dividir mentalmente entre 50 números rematados en dous ceros.	9.1. Multiplica mentalmente por 0,25 números de dúas cifras.	9.1. Multiplica mentalmente por 0,25 números de dúas cifras.
	9.2. Divide mentalmente entre 50 un número rematado en dous ceros.	
10. Seleccionar correctamente a pregunta no proceso de resolución de problemas.	10.1. Selecciona correctamente entre distintas alternativas a pregunta correcta do problema.	10.1. Selecciona correctamente entre distintas alternativas a pregunta correcta do problema

TERCEIRO TRIMESTRE

Tema 9

Craterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN
2. Identificar situacións nas que é necesario medir lonxitudes.	2.1. Identifica situacións nas que é necesario medir lonxitudes.	2.1. Identifica situacións nas que é necesario medir lonxitudes.
3. Recoñecer o metro como unidade fundamental e universal de medida da lonxitude.	3.1. Recoñece e utiliza o metro como unidade principal de medida de lonxitude.	3.1. Recoñece e utiliza o metro como unidade principal de medida de lonxitude.
4. Identificar situacións nas que é necesario medir superficies.	4.1. Identifica situacións nas que é necesario medir superficies.	4.1. Identifica situacións nas que é necesario medir superficies.
5. Recoñecer o metro cadrado como unidade fundamental e universal de medida da superficie.	5.1. Recoñece e utiliza o metro cadrado como unidade principal de medida de superficie.	5.1. Recoñece e utiliza o metro cadrado como unidade principal de medida de superficie.

6. Aplicar as equivalencias e realizar transformacións dunhas unidades a outras.	6.1. Aplica as equivalencias e realiza transformacións dunhas unidades a outras.	6.1. Aplica as equivalencias e realiza transformacións dunhas unidades a outras.
7. Diferenciar expresións complexas de incomplexas.	7.1. Recoñece que unha expresión é complexa cando utiliza dúas ou máis unidades de medida.	
	7.2. Recoñece que unha expresión é incomplexa cando utiliza unha soa unidade de medida.	
8. Transformar unidades complexas en incomplexas, e viceversa.	8.1. Expresa en forma complexa unha unidade incomplexa.	
	8.2. Expresa en forma incomplexa unha lonxitude ou superficie expresada en forma complexa.	
9. Coñecer e usar con propiedade as unidades agrarias.	9.1. Coñece as principais unidades de medida agraria.	9.1. Coñece as principais unidades de medida agraria.
	9.2. Resolve a equivalencia entre as unidades agrarias e o SMD.	9.2. Resolve a equivalencia entre as unidades agrarias e o SMD.
	9.3. Resolve problemas usando as unidades agrarias.	9.3. Resolve problemas usando as unidades agrarias
10. Comprender o concepto de volume.	10.1. Comprende o concepto de volume e calcula o número de unidades cúbicas de determinadas figuras.	10.1. Comprende o concepto de volume e calcula o número de unidades cúbicas de determinadas figuras.

11. Coñecer as principais unidades de medida de volume do SMD.	11.1. Coñece e utiliza as principais unidades de medida de volume do SMD.	11.1. Coñece e utiliza as principais unidades de medida de volume do SMD.
12. Coñecer a equivalencia que existe entre volume e capacidade.	12.1. Coñece a equivalencia que existe entre volume e capacidade.	12.1. Coñece a equivalencia que existe entre volume e capacidade.
13. Utilizar estratexias de cálculo mental para multiplicar mentalmente números de unha ou dúas cifras por 1,5 e 0,75.	13.1. Calcula mentalmente multiplicacións de números dunha ou dúas cifras por 1,5.	
	13.2. Calcula mentalmente multiplicacións de números de unha ou dúas cifras por 0,75.	
14. Elaborar unha táboa onde expón os datos do enunciado como estratexias para resolver o problema.	14.1. Elabora unha táboa onde expón os datos do enunciado como estratexias para resolver o problema.	14.1. Elabora unha táboa onde expón os datos do enunciado como estratexias para resolver o problema.

Tema 10

2. Coñecer e usar o sistema sesaxesimal.	2.1. Coñece e usa o sistema sesaxesimal.	2.1. Coñece e usa o sistema sesaxesimal
3. Manexar as expresións complexas e incomplexas de tempo.	3.1. Manexa as expresións complexas e incomplexas de tempo.	3.1. Manexa as expresións complexas e incomplexas de tempo.
4. Calcular operacións de sumas e restas de cantidades de tempo.	4.1. Calcula operacións de sumas e restas de cantidades de tempo.	4.1. Calcula operacións de sumas e restas de cantidades de tempo.
5. Calcular operacións de multiplicacións de cantidades de tempo.	5.1. Calcula operacións de multiplicacións de cantidades de tempo.	5.1. Calcula operacións de multiplicacións de cantidades de tempo.

6. Identificar e medir os ángulos.	6.1. Identifica e mide os ángulos.	6.1. Identifica e mide os ángulos.
7. Realizar operacións con medidas de ángulos.	7.1. Realiza operacións con medidas de ángulos.	7.1. Realiza operacións con medidas de ángulos.
8. Resolver problemas da vida cotiá nos que sexa necesario usar o sistema sesaxesimal.	8.1. Resolve problemas da vida cotiá nos que sexa necesario usar o sistema sesaxesimal.	8.1. Resolve problemas da vida cotiá nos que sexa necesario usar o sistema sesaxesimal.
9. Utilizar estratexias de cálculo mental para calcular o 10% e o 20% dunha cantidade.	9.1. Calcula mentalmente o 10% e o 20% dunha cantidade.	
10. Resolver problemas aplicando a estratexia de localizar o erro e eméndalo.	10.1. Resolve problemas aplicando a estratexia de localizar o erro e eméndalo.	10.1. Resolve problemas aplicando a estratexia de localizar o erro e eméndalo.
12. Participar de forma activa na resolución de problemas e o traballo de equipo mostrando perseveranza.	12.1. Expón ante o grupo os pasos seguidos no proceso resolución dos problemas e interioriza os.	
13. Desenvolver actitudes de colaboración e traballo en equipo.	13.1. Mostra actitudes solidarias e de respecto cara aos demais.	13.1. Mostra actitudes solidarias e de respecto cara aos demais.

Tema 11

2. Clasificar os triángulos segundo os seus lados e ángulos.	2.1. Clasifica os triángulos segundo os seus lados.	2.1. Clasifica os triángulos segundo os seus lados
	2.2. Clasifica os triángulos segundo os seus ángulos.	2.2. Clasifica os triángulos segundo os seus ángulos

3. Clasificar os paralelogramos.	3.1. Clasifica os paralelogramos.	3.1. Clasifica os paralelogramos
4. Calcular o perímetro e área dun paralelogramo.	4.1. Calcula o perímetro e área do cadrado, do rectángulo, do rombo e da romboide.	4.1. Calcula o perímetro e área do cadrado, do rectángulo, do rombo e da romboide.
5. Calcular a área do triángulo utilizando o algoritmo.	5.1. Calcula a área do triángulo, coñecidas algunhas das súas dimensións.	5.1. Calcula a área do triángulo, coñecidas algunhas das súas dimensións: base e altura.
6. Calcular o perímetro e área dun polígono regular utilizando o algoritmo para iso.	6.1. Calcula o perímetro e a área dun polígono regular mediante o algoritmo correspondente.	6.1. Calcula o perímetro e a área dun polígono regular mediante o algoritmo correspondente
7. Calcular a área do círculo.	7.1. Calcula a superficie do círculo.	7.1. Calcula a superficie do círculo.
8. Calcular a lonxitude dunha circunferencia.	8.1. Calcula a lonxitude da circunferencia.	8.1. Calcula a lonxitude da circunferencia
9. Utilizar estratexias de cálculo mental para calcular o 10% e o 20% dunha cantidade.	9.1. Calcula mentalmente o 30% dunha cantidade.	
	9.2. Calcula mentalmente o 60% dunha cantidade.	
10. Simplificar o problema resolvéndoo por partes como estratexia para resolver o	10.1. Simplifica o problema resolvéndoo por partes como estratexia para resolver o	10.1. Simplifica o problema resolvéndoo por partes como estratexia para resolver o problema.

problema.	problema.	
-----------	-----------	--

Tema 12

2. Utilizar e coñecer os conceptos de frecuencia absoluta e relativa.	2.1. Coñece e utiliza os conceptos de frecuencia absoluta e relativa.	2.1. Coñece e utiliza os conceptos de frecuencia absoluta e relativa.
3. Calcular a frecuencia absoluta e relativa dunha información achegada.	3.1. Calcula a frecuencia relativa e absoluta dunha información achegada.	3.1. Calcula a frecuencia relativa e absoluta dunha información achegada.
4. Construír gráficos de barras para frecuencias absolutas.	4.1. Elabora gráficos de barras para frecuencias absolutas.	4.1. Elabora gráficos de barras para frecuencias absolutas.
5. Coñecer, identificar e calcular a moda dunha distribución de datos.	5.1. Coñece, identifica e calcula a moda dunha distribución de datos.	5.1. Coñece, identifica e calcula a moda dunha distribución de datos
6. Coñecer, identificar e calcular a media dunha distribución de datos.	6.1. Coñece, identifica e calcula a media dunha distribución de datos.	6.1. Coñece, identifica e calcula a media dunha distribución de datos
7. Coñecer, identificar e calcular a mediana dunha distribución de datos.	7.1. Coñece, identifica e calcula a mediana dunha distribución de datos.	7.1. Coñece, identifica e calcula a mediana dunha distribución de datos.
8. Interpretar histogramas.	8.1. Interpreta histogramas.	8.1. Interpreta histogramas.
9. Construír e interpretar un polígono de frecuencias.	9.1. Constrúe polígonos de frecuencias.	9.1. Constrúe polígonos de frecuencias.
	9.2. Interpreta polígonos de frecuencias.	9.2. Interpreta polígonos de frecuencias.
10. Construír e interpretar un diagrama de sectores.	10.1. Constrúe diagramas de sectores.	10.1. Constrúe diagramas de sectores.
	10.2. Interpreta datos representados nun diagrama de sectores.	10.2. Interpreta datos representados nun diagrama de sectores.
11. Expresar probabilidades a través das fraccións.	11.1. Utiliza as fraccións para expresar	

	probabilidades.	
12. Calcular probabilidades a partir de datos recollidos en experiencias anteriores.	12.1. Calcula probabilidades a partir de datos facilitados de experiencias anteriores.	
13. Calcular mentalmente: o 25% e o 75% dunha cantidade.	13.1. Calcula mentalmente o 25% dunha cantidade.	
	13.2. Calcula mentalmente o 75% dunha cantidade.	
14. Resolver problemas seguindo a estratexia de buscar todos os casos posibles para a súa resolución.	14.1. Resolve problemas seguindo a estratexia de buscar todos os casos posibles para a súa resolución.	14.1. Resolve problemas seguindo a estratexia de buscar todos os casos posibles para a súa resolución.

CIENCIAS DA NATUREZA E CIENCIAS SOCIAIS

O grao mínimo de consecución dos estándares avaliados de aprendizaxe para superar a materia de Ciencias da Natureza establecerase en función das posibilidades, capacidades e coñecementos previos do alumnado, cun carácter individualizado e personalizado, onde primará a atención á diversidade. Neste punto a observación directa do alumnado, é dicir, o seu comportamento na aula, esforzo á hora de realizar as tarefas, actitude ante o traballo, etc... será un factor determinante. Por outro lado, o alumnado deberá demostrar a adquisición dos coñecementos descritos nos contidos, o alcance dos diferentes obxectivos propostos para a Educación Primaria na área da Ciencias da Natureza e a superación, en maior ou menor medida, dos estándares avaliados de aprendizaxe. Para iso, será determinante a avaliación de ferramentas como documentos gráficos ou textuais, a disposición nos debates e intervencións, os proxectos persoais ou de grupo, as exposicións ou as elaboracións multimedia, que serán valorados sempre tendo en conta as características individuais do alumnado e do grupo.

EDUCACIÓN PLÁSTICA

Mínimos esixibles

CRITERIOS DE AV.	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	DE GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN
<p>B1.1. Formular opinións cun criterio estético, oralmente ou por escrito, que expresen o respecto e a riqueza das achegas que ofrecen as manifestacións artísticas (plásticas, visuais ou musicais), apreciando as texturas, as formas, as liñas, as medidas e as cores.</p>	<p>EPB1.1.1. Observa e explica aspectos, calidades e características das obras artísticas seguindo un protocolo.</p>	<p>Observa e explica con vocabulario básico algúns aspectos, calidades e características das obras artísticas.</p>
	<p>EPB1.1.2. Utiliza a observación e a percepción visual para interpretar imaxes.</p>	<p>Utiliza a observación e a percepción visual para interpretar imaxes.</p>
	<p>EPB1.1.3. Reflexiona sobre o proceso de elaboración dunha composición plástica.</p>	<p>Reflexiona minimamente sobre o proceso de elaboración dunha composición plástica.</p>
	<p>EPB1.1.4. Recoñece materiais e recursos plásticos nas imaxes e nas composicións plásticas.</p>	<p>Recoñece materiais e recursos plásticos nas imaxes e nas composicións plásticas.</p>
	<p>EPB1.1.5. Aprecia as diferenzas entre as formas xeométricas do seu contexto próximo.</p>	<p>Aprecia as diferenzas elementais entre as formas xeométricas do seu contexto próximo.</p>
	<p>EPB1.1.6. Analiza as posibilidades de texturas, formas, cores e materiais aplicados sobre soportes distintos.</p>	<p>Analiza as posibilidades de texturas, formas, cores e materiais aplicados sobre algún tipo de soporte.</p>
<p>B1.2. Aproximarse á lectura, a análise e a interpretación da arte e as imaxes fixas e en movemento nos seus contextos culturais e históricos, comprendendo de maneira crítica o significado e a función social, con capacidade para elaborar imaxes novas a partir</p>	<p>EPB1.2.1. Analiza de maneira sinxela e utilizando a terminoloxía axeitada imaxes fixas atendendo ao tamaño, ao formato e aos elementos básicos (puntos, rectas, planos, cores, luz e función).</p>	<p>Analiza de maneira sinxela e utilizando vocabulario básico imaxes fixas atendendo ao tamaño, ao formato e aos elementos básicos (puntos, rectas, planos, cores, luz e función).</p>
	<p>EPB1.2.2. Coñece a evolución da fotografía desde o branco e negro á cor, do formato de papel ao dixital,</p>	<p>Coñece a evolución da fotografía desde o branco e negro á cor, do formato de papel ao dixital.</p>

dos coñecementos adquiridos.	e valora as posibilidades que trae consigo a fotografía.	
	EPB1.2.3. Recoñece os temas da fotografía.	Recoñece os temas da fotografía.
	EPB1.2.4. Realiza fotografías utilizando medios tecnolóxicos, analizando a posteriori a adecuación do encadramento ao propósito inicial.	Realiza fotografías utilizando medios tecnolóxicos con un encadramento básico.
	EPB1.2.5. Recoñece o cine de animación como un xénero do cine e comenta o proceso empregado para a creación, a montaxe e a difusión dunha película de animación, realizado tanto coa técnica tradicional como coa técnica actual.	Recoñece o cine de animación como un xénero do cine.
	EPB1.2.6. Secuencia unha historia en viñetas nas que incorpora imaxes e textos, seguindo o patrón do cómic.	Secuencia con axuda unha historia en viñetas nas que incorpora imaxes e textos, seguindo o patrón do cómic.
	EPB1.2.7. Realiza sinxelas obras de animación para familiarizarse cos conceptos elementais da creación audiovisual: guión, realización, montaxe, son.	Realiza de maneira colectiva sinxelas obras de animación para familiarizarse cos conceptos elementais da creación audiovisual: guión, realización, montaxe, son.
B1.3. Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación de xeito responsable para a busca, creación e difusión de imaxes fixas e en movemento.	EPB1.3.1. Manexa programas informáticos sinxelos de elaboración e retoques de imaxes dixitais (copiar, pegar, modificar tamaño, cor, brillo, contraste, ...)	Manexa con axuda programas informáticos sinxelos de elaboración e retoques de imaxes dixitais (copiar, pegar, modificar tamaño, cor, brillo, contraste, ...) que lle serven para a

	que lle serven para a ilustración de textos.	ilustración de textos.
	EPB1.3.2. Coñece os protocolos de actuacións para a difusión de imaxes propias ou alleas, e respecta a propiedade intelectual de cada persoa.	Coñece os protocolos de actuacións para a difusión de imaxes propias ou alleas, e respecta a propiedade intelectual de cada persoa.
B2.1. Realizar producións plásticas seguindo pautas elementais do proceso creativo, experimentando, recoñecendo e diferenciando a expresividade dos diversos materiais e técnicas pictóricas e elixindo as máis axeitadas para a realización da obra prevista.	EPB2.1.1. Utiliza as técnicas de debuxo e/ou pictóricas máis axeitadas para as súas creacións, manexando os materiais e instrumentos de forma adecuada, coidando o material e o espazo de uso.	Utiliza as técnicas de debuxo e/ou pictóricas máis axeitadas para as súas creacións, manexando os materiais e instrumentos de forma básica, coidando o material e o espazo de uso.
	EPB2.1.2. Fai composicións que transmiten emocións básicas (calma, violencia, alegría, tristura etc.) coa axuda de diversos recursos para cada caso (claroscuro, puntos, liñas, cores etc.).	Fai composicións que transmiten algunha emoción básica (calma, violencia, alegría, tristura etc.) coa axuda de alomenos un recurso (claroscuro, puntos, liñas, cores etc.).
	EPB2.1.3. Debuxa obxectos cotiáns, ideas, accións e situacións.	Debuxa obxectos cotiáns, ideas, accións e situacións.
	EPB2.1.4. Experimenta con materiais e texturas gráficas con creatividade e soltura.	Experimenta con materiais e texturas gráficas.
	EPB2.1.5. Valora os elementos e os recursos empregados para alcanzar o efecto que máis se axuste ás propias necesidades.	Valora os elementos e os recursos empregados para alcanzar o efecto que máis se axuste ás propias necesidades.
	EPB2.1.6. Distingue e explica as	Distingue e explica as características

	características da cor en canto a súa luminosidade, tono e saturación, aplicándoas cun propósito concreto nas súas producións.	da cor en canto a súa luminosidade, tono e saturación, intentando aplicalas cun propósito concreto nas súas producións.
	EPB2.1.7. Obtén diversas texturas a partir da aplicación da cor.	Obtén diversas texturas a partir da aplicación da cor.
	EPB2.1.8. Executa composicións pareadas nas que aparecen as cores complementarias respectivas.	Executa algunha composición pareada nas que aparecen as cores complementarias respectivas.
	EPB2.1.9. Debuxa formas, figuras e elementos do contexto con dimensións, proporcións, tamaños e cores axeitadas (paisaxe, bodegón etc.).	Debuxa formas, figuras e elementos do contexto con dimensións, proporcións, tamaños e cores axeitadas (paisaxe, bodegón etc.).
	EPB2.1.10. Explica coa terminoloxía aprendida o propósito dos seus traballos e as características dos mesmos.	Explica con terminoloxía básica o propósito dos seus traballos e as características dos mesmos.
B2.2. Representar volumes utilizando recursos como cores, claroscuros, corte, dobra e encartado.	EPB2.2.1. Representa con claroscuro a sensación espacial de composicións volumétricas sinxelas.	Representa con axuda con claroscuro a sensación espacial de composicións volumétricas sinxelas.
	EPB2.2.2. Experimenta coa superposición de planos para crear volumes.	Experimenta coa superposición de planos para crear volumes.
	EPB2.2.3. Utiliza a liña horizontal como elemento expresivo para proporcionar sensación de profundidade.	Utiliza con axuda a liña horizontal como elemento expresivo para proporcionar sensación de profundidade.
	EPB2.2.4. Fai obxectos tridimensionais utilizando o	Fai con axuda obxectos tridimensionais utilizando o recorte, o

	recorte, o encartado e o pegado de pezas de diversas formas, utilizando diversos tipos de materiais.	encartado e o pegado de pezas de diversas formas, utilizando diversos tipos de materiais.
B2.3. Coñecer as manifestacións artísticas máis significativas que forman parte do patrimonio artístico e cultural, e adquirir unha actitude de respecto e valoración dese patrimonio.	EPB2.3.1. Recoñece, respecta e valora as manifestacións artísticas máis importantes do patrimonio cultural e artístico español, nomeadamente aquelas que foron declaradas Patrimonio da Humanidade.	Recoñece, respecta e valora as manifestacións artísticas máis importantes do patrimonio cultural e artístico español, nomeadamente aquelas que foron declaradas Patrimonio da Humanidade.
	EPB2.3.2. Aprecia as posibilidades que ofrecen os museos de coñecer obras de arte expostas neles e goza con elas.	Aprecia as posibilidades que ofrecen os museos de coñecer obras de arte expostas neles e goza con elas
	EPB2.3.3. Coñece algunha profesión do ámbito artístico, interésase polas características do traballo de artistas e artesáns ou artesás, e goza como público coa observación das súas producións.	Coñece algunha profesión do ámbito artístico.
B2.4. Utilizar as TIC para a busca e tratamento de imaxes, como ferramentas para deseñar documentos.	EPB2.4.1. Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de información e documentación para a creación de producións propias.	Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de información e documentación para a creación de producións propias con axuda.
	EPB2.4.2. Manexa programas informáticos sinxelos de elaboración e retoques de imaxes dixitais (copiar, pegar; modificar tamaño, cor, brillo, contraste etc.) que serven para a ilustración de	Manexa con axuda programas informáticos sinxelos de elaboración e retoques de imaxes dixitais (copiar, pegar; modificar tamaño, cor, brillo, contraste etc.) que serven para a ilustración de textos.

	textos.	
	EPB2.4.3. Elabora e prepara documentos propios da comunicación artística (carteis, guías ou programas).	EPB2.4.3. Elabora e prepara de maneira grupal documentos propios da comunicación artística (carteis, guías ou programas).
B2.5. Realizar producións plásticas, participando con interese e aplicación no traballo individual ou de forma cooperativa, respectando os materiais, os utensilios e os espazos, desenvolvendo a iniciativa e a creatividade, e apreciando a correcta e precisa realización dos exercicios e das actividades, a orde e a limpeza, o respecto polas normas, as regras e os/as compañeiros/as.	EPB2.5.1. Produce obras plásticas, logo de escoller as técnicas e os instrumentos máis axeitados para conseguir unha finalidade determinada.	Produce alomenos unha obra plástica sinxela , logo de escoller as técnicas e os instrumentos máis axeitados para conseguir unha finalidade determinada.
	EPB2.5.2. Respecta os materiais, os utensilios e os espazos.	Respecta os materiais, os utensilios e os espazos.
	EPB2.5.3. Aмосa interese polo traballo individual e colabora no grupo para a consecución dun fin colectivo, respectando as iniciativas de cada compañeiro ou compañeira.	Aмосa interese polo traballo individual e colabora no grupo para a consecución dun fin colectivo, respectando as iniciativas de cada compañeiro ou compañeira.
	EPB 2.5.4. Participa con interese nas actividades propostas, apreciando a realización correcta, precisa, ordenada e limpa dos exercicios e das actividades.	Participa con interese nas actividades propostas, apreciando a realización correcta, precisa, ordenada e limpa dos exercicios e das actividades.
B3.1. Identificar conceptos xeométricos na realidade que rodea o alumnado, en relación cos conceptos xeométricos recollidos na área de matemáticas coa súa aplicación gráfica.	EPB3.1.1. Identifica os conceptos de horizontalidade e verticalidade, e utilízalos nas súas composicións con fins expresivos.	Identifica os conceptos de horizontalidade e verticalidade.
	EPB3.1.2. Traza rectas paralelas e perpendiculares, usando o escuadro e o cartabón.	Traza con axuda rectas paralelas e perpendiculares, usando o escuadro e o cartabón.
	EPB3.1.3. Utiliza a regra	Utiliza con axuda a regra considerando

	considerando o milímetro como unidade de medida habitual aplicada ao debuxo técnico.	o milímetro como unidade de medida habitual aplicada ao debuxo técnico.
	EPB3.1.4. Suma e resta segmentos utilizando a regra e o compás.	Suma e resta con axuda segmentos utilizando a regra e o compás.
	EPB3.1.5. Calcula graficamente a mediatriz dun segmento utilizando a regra e o compás.	Calcula graficamente con axuda a mediatriz dun segmento utilizando a regra e o compás.
	EPB3.1.6. Traza círculos co compás coñecendo o raio.	Traza con axuda círculos co compás coñecendo o raio.
	EPB3.1.7. Divide a circunferencia en dúas, tres, catro e seis partes iguais, utilizando o material propio do debuxo técnico.	Divide a circunferencia con axuda en dúas, tres, catro e seis partes iguais, utilizando o material propio do debuxo técnico.
	EPB3.1.8. Aplica a división da circunferencia á construción de estrelas e elementos florais aos que posteriormente lles dá cor.	Aplica con axuda a división da circunferencia á construción de estrelas e elementos florais aos que posteriormente lles dá cor.
	EPB3.1.9. Continúa series con motivos xeométricos (rectas e curvas) utilizando unha cuadrícula propia facilitada cos instrumentos propios do debuxo técnico.	Continúa con axuda series con motivos xeométricos (rectas e curvas) utilizando unha cuadrícula propia facilitada cos instrumentos propios do debuxo técnico.
	EPB3.1.10. Suma e resta ángulos de 90, 60, 45 e 30 graos utilizando o escuadro e o cartabón.	Suma e resta con axuda ángulos de 90, 60, 45 e 30 graos utilizando o escuadro e o cartabón.
	EPB3.1.11. Analiza a realidade descompóndoa en formas xeométricas básicas e trasladándoa a composicións bidimensionais.	Analiza a realidade descompóndoa en formas xeométricas básicas.

	EPB3.1.12. Identifica nunha obra bidimensional formas xeométricas simples.	Identifica con axuda nunha obra bidimensional formas xeométricas simples.
	EPB3.1.13. Realiza composicións utilizando formas xeométricas suxeridas polo ou pola docente.	Realiza algunha composición sinxela utilizando formas xeométricas suxeridas polo ou pola docente.
	EPB3.1.14. Coñece e comprende o termo de escala e é capaz de aplicalo cambiando a escala dun debuxo sinxelo mediante o uso de cuadrícula.	Coñece e comprende o termo de escala e aplicalo con dificultade cambiando a escala dun debuxo sinxelo mediante o uso de cuadrícula.
	EPB3.1.15. Recoñece, clasifica e constrúe os polígonos elementais, apreciando as súas diferenzas e similitudes.	Recoñece, clasifica e constrúe con axuda os polígonos elementais, apreciando as súas diferenzas e similitudes.
B3.2. Iniciarse no coñecemento e no manexo dos instrumentos e dos materiais propios do debuxo técnico, e empregalo adecuadamente.	EPB3.2.1. Coñece e aprecia o resultado da utilización correcta dos instrumentos de debuxo, e valora a precisión dos resultados.	Coñece e aprecia o resultado da utilización correcta dos instrumentos de debuxo, e valora a precisión dos resultados.

VALORES CÍVICOS E SOCIAIS

-Razoa e expresa por escrito o valor da respectabilidade e a dignidade persoal.

Coñece trazos da súa personalidade, identifica emocións e é capaz de expresar sentimentos e aplica autocontrol á toma de decisións e resolución de conflitos. Resolve conflitos de modo construtivo.

-Actúa con respecto e solidariedade. Comprende e respecta opinións diferentes. Utiliza correctamente estratexias de escoita activa.

-Valora a importancia do coidado do corpo, a saúde e a prevención de accidentes, así como a necesidade de conservación do medio e da recuperación do equilibrio ecolóxico.

Máis que a aprendizaxe de conceptos da materia, trátase da súa aplicación á situacións da vida real, ou situacións simuladas, onde o alumnado deberá demostrar que vai acadando estratexias para a resolución de problemas que xurdan nas súas relacións persoais en distintos ámbitos da vida tanto na escola como fóra dela.

11-MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Os criterios para a organización e a distribución dos recursos en 6º de Educación Primaria intentan dar unha resposta educativa adaptada á diversidade de capacidades e ritmos de aprendizaxe do alumnado co fin de facilitar o logro dos obxectivos nesta etapa educativa. Incidir nunha atención individualizada e de apoio e reforzo ao alumnado con dificultades, sen deixar de lado ao alumnado con máis capacidade, tendo presente a necesidade de recursos adaptados á cada necesidade.

Destacar a importancia de establecer unha boa coordinación entre todos os profesores implicados e o departamento de orientación, a fin de detectar as dificultades e tomar as medidas oportunas de reforzo e apoio tanto do titor e mestres do grupo como do profesorado de PT se fose necesario.

12-PROGRAMA DE REFORZO PARA A RECUPERACIÓN DE MATERIAS PENDENTES

Dado que o alumnado deste nivel non ten ningunha materia desta programación pendente, non se contempla ningún programa de reforzo para a recuperación de materias pendentes neste curso.

13-ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

En coordinación co resto do profesorado de infantil e primaria do Centro, e ao tratarse dun centro de línea única, levaremos a cabo actividades complementarias e extraescolares adaptadas ao nivel do alumnado. Nunhas aproveitaremos saídas con outros niveis ou con todo o alumnado, e algunha é posible que se faga individualmente como grupo.

-Participar nas celebracións de festas populares co Centro (magosto, entroido, samaín, maíos...) e nas efemérides programadas polo equipo de Actividades Complementarias e

Extraescolares en colaboración co Equipo da Biblioteca e o Equipo de Dinamización da Lingua Galega (Día da Paz, Día contra a violencia de xénero, Día do Libro...)

Fóra do Centro

-Participar en charlas e actividades programadas polo departamento de Orientación para este nivel educativo

-Viaxes culturais e visitas que se organizarán o longo do curso en función dos proxectos traballados e dos propios intereses dos nenos e nenas.

Este curso é difícil planificar saídas. Levaranse a cabo unha por trimestre, se a situación epidemiolóxica o permite, sempre respectando o protocolo correspondente.

Como en cursos anteriores, a planificación sería de alomenos unha saída trimestral:

1º TRIMESTRE:

- Saída ao cine, teatro ou algún concerto, dependendo das ofertas que haxa adaptadas ao alumnado

2º TRIMESTRE:

- visita a algunha outra fábrica do concello de procesamento e elaboración de produtos lácteos.
- Visita a algúns dos museos científicos de A Coruña

3º TRIMESTRE:

- Saída de fin de curso, con actividades ao aire libre, preferentemente en zona de costa.

Aproveitaranse as oportunidades de actividades que poidan traerse ao centro, a fin de evitar os desprazamentos, e organizalas respectando sempre o protocolo en canto a distancias, aforo

14-ACCIÓNES PREVISTAS DE ACORDO CO PROXECTO LECTOR

A lectura estará presente en todas as áreas da Educación Primaria. Por iso, o fomento da lectura e o desenvolvemento da comprensión lectora serán impulsados, non só desde a área de Lingua, senón a través das actividades específicas de todas as áreas. As sesións de lectura non deben orientarse, pois, como unha continuación da clase de Lingua, senón tamén como a posta en práctica das súas ensinanzas e han de servir para avaliar o nivel de comprensión lectora do alumno.

Os propósitos da lectura son moi diversos e están sempre ao servizo das necesidades e intereses do lector. Lese para obter información, para aprender, para comunicarse, para divertirse, para vivir outras realidades. Todas estas finalidades da lectura deberán terse en conta á hora de traballar na aula, e deberán desenvolverse estratexias que lle faciliten ao alumno a súa consecución.

Os obxectivos de que se pretende lograr son os seguintes:

- a) Espertar e aumentar o interese do alumnado pola lectura.
 - b) Potenciar a comprensión lectora desde todas as áreas do currículo.
 - c) Formar lectores capaces de desenvolverse con éxito no ámbito escolar.
 - d) Lograr que a maioría do alumnado descubra a lectura como un elemento de goce persoal.
 - e) Fomentar no alumnado, a través da lectura, unha actitude reflexiva e crítica ante as manifestacións do contorno.
- d) Usar a biblioteca para a busca de información e aprendizaxe, e como fonte de pracer.

Para tentar acadar estes obxectivos levaranse a cabo as accións seguintes:

- Escoller textos adecuados aos intereses dos alumnos.
- Facer lecturas colectivas que exerciten a velocidade e a entoación.
- Crear unha biblioteca de aula con libros que traten temas relacionados cos nosos proxectos de traballo.
- Visitar a biblioteca do centro.
- Participar nas actividades de animación á lectura propostas polo equipo de biblioteca.

Adicarase o tempo da hora de ler a que o alumno lea na aula lecturas escollidas por el xeralmente, pero tamén lecturas guiadas encamiñadas a ler obras de autores que poden vir ao centro nas actividades organizadas pola biblioteca. Tamén se aproveitará o mes de maio para a lectura de obras do autor homenaxeado nas Letras Galegas, axeitadas ao nivel do alumnado. Cara o mes de xuño a lectura tomará un camiño máis teatral, dado que participaremos na “semana do teatro” organizada todos os anos no centro, e onde o alumnado representará unha obra, aínda por escoller, adaptada á súa idade.

15-INTEGRACIÓN DAS TICs

Nos cursos de 5º e 6º estase a desenvolver o Proxecto Abalar desde fai moitos anos. Cada alumno dispón dun ordenador que lle permite acceder á información da rede, ás actividades do repositorio Abalar e ao material dixital das distintas editoriais..

A aula dispón, ademais, dun encerado dixital e dun ordenador para o profesor.

Na área de Sociais e Naturais, e tamén nas outras áreas, aínda que en menor medida, traballamos os contidos do currículo obtendo información directamente da rede ou dos recursos Abalar, aos que accedemos de forma preferente. Así mesmo o alumnado aproveitará esta dotación para elaborar traballos, organizar información, usar o procesador de textos para a creación de distintos tipos de textos. Igualmente adicarase unha parte do horario lectivo de cada materia a traballar os contidos aproveitando as actividades propostas por diferentes editoriais e polo espazo Abalar.

A situación creada polo estado de alarma e o confinamento obrigou ao alumnado a traballar a través de entornos virtuais, o que levou a unha aprendizaxe acelerada para poder aproveitar as clases do terceiro trimestre. Dado que o alumnado coñece o funcionamento da aula virtual, aproveitárase para seguir traballando e reforzando contidos a través dela. Así todas as semanas o alumnado poderá acceder ao plan de traballo semanal na aula ordinaria e na aula virtual. Todas as semanas o alumnado deberá facer algunha tarefa e colgala na aula virtual. No caso de non poder asistir á clase o alumnado terá en todo momento o traballo na aula virtual. Ademais todo o alumnado conta con acceso aos libros dixitais da editorial o que facilita que poida traballar desde a casa, se a situación sanitaria o esixe.

16-CRITERIOS PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN

A programación será revisada segúns resultados de cada avaliación. En cada avaliación tratarase a cantidade de unidades impartidas, o tanto por cento da programación e as causas, se as houbera, de por que non se levou adiante.

En caso de retrasos ou carencias na adquisición dos contidos, a programación terá que ser revisada.

Outro criterio de avaliación da programación é a análise de por que os alumnos e alumnas non superan os mínimos esixibles.

MEDIDAS A TOMAR NUNHA SUPOSTA SUSPENSIÓN DA ACTIVIDADE LECTIVA PRESENCIAL POR MOR DO COVID 19:

- **AULA VIRTUAL-** está creado dentro da aula virtual o curso de 6º, o alumnado está todo matriculado, e sabe manexarse dentro da aula virtual, aprendizaxe que adquiriu no último trimestre do curso pasado, e que se recordou ao inicio deste. Cada alumno entra co seu usuario e contrasinal, e queda rexistrada a entrega das tarefas e a actividade que desenvolve. Dentro dese curso figuran varios subapartados: titoría, inglés, relixión...onde cada profesor organiza o traballo da súa materia.

O profesorado colgará material para traballar a través da aula virtual, actividades varias que se poderán avaliar dentro da propia aula, e que o alumnado xa coñece o seu funcionamento

Ao longo do curso, complementando as actividades e tarefas da aula ordinaria, faranse tamén tarefas na aula virtual para a entrega na mesma.

Todas as semanas colgaranse as actividades semanais da aula ordinaria para que o alumnado saiba o traballo semanal e poida seguilo en caso de non poder asistir á clase presencial.

- **LIBRO DIXITAL-** facilitarase a cada alumno-a unha licenza para o acceso ao libro dixital da editorial coa que se traballa na aula. Así cada alumno e alumna terá á súa disposición o libro en formato dixital e poderá realizar todas as tarefas interactivas propostas
- **CLASES POR VIDEOCONFERENCIA-** tal e como se levaron a cabo no terceiro trimestre do curso pasado, o alumnado poderá conectarse diariamente co profesor-a, poderá seguir as explicacións do profesorado que poderá explicar compartindo a pantalla co libro dixital ou outro material proposto, e as tarefas da aula virtual.
- **CORREO ELECTRÓNICO-** facilítase unha conta de correo electrónico, habilitada no último trimestre do curso pasado, a fin de que o alumnado e familias poidan facer chegar dúbidas, traballos do alumnado...
- **WHATSAP-** o mesmo que o uso do correo electrónico

- SISTEMAS DE MENSAXERÍA- preferiblemente o Abalar móbil, para a comunicación coas familias, e tamén o Tokap que permite enviar arquivos.